

అంధజాల మహేంద్రజాలము

Vol. 9. } చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ ఏప్రిల్ 8 వ తేది శనివారము } No. 7.
సంపుటము ౯ } దుండు భినామ సంవత్సరము, చైత్ర మాస శుద్ధ ఏకాదశి ౧౧ } సంచిక ౭

విక్రయమునకు సిద్ధముగా నున్నది.
ఆచార్య సూక్తి యుక్తావళి
(1) వెల రూ 3-8-0 తపాలా ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
రాయల్ 8 పేజీలై జాగ్రత్తగా గీతము చక్కని అచ్చు మేలైన కాలికోలైంపు.
కొన్ని ప్రతులే వున్నవి. శీఘ్రములో వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయును.
ఆర్. వెంకటేశ్వర్ ఆంధ్ర కో., ఆనందముద్రణాలయము, నుదరాసు.
R. Venkateshwar and Co. Publishers, Loane Square, Madras.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము
ఈ అపూర్వ గ్రంథములో జ్యోతి గారడి, మోక్షాద్వైపా
హస్తలాఘవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రశాస్త్రము,
భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లచేత తమా
షాలు విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంగ్లీషులో మనుష్యుని
మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో
సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట
భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా
నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథ
మున చదివిన అత్యంతముగా మేజిక్ చేయగలరని గాఢాంబీ
యియ్యచున్నాము. దీని వెల రూ 4-0-0 లు. 2118-689)
పి. ఆర్. జనార్దనరావుయ్య, బంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

నీ కంటియందు ఏమిటి బాధ
యెందులకు?
అట్లుండిన అన్ని విధముల శస్త్రచికిత్సలకు నిష్ఫలమై
నట్టియు, నమ్మకమైనట్టియు, మిక్కిలి పొగడబడునట్టియు
బాధముయొక్క గుణములను తెలుపుట ప్రస్తుతమునకు ఏల
వాయవూడదు? (8887)
L. H. Sellar Dept., 4 Samta Bengal.

ది ఇంప్రీల్ ట్రాన్స్ వరును
శుద్ధహిందూదేశీ మూలభవము, పరిశ్రమము, వస్తువులు.
హిందూదేశమునందు శ్రేష్ఠమైనట్టియు, మిక్కిలి పెద్ద
దైనట్టియు బొత్తముల కర్మాగారము. రు. 2 8-0 లు ధర గల
నమూనా పుస్తకమునకును, విజిల్స్ నిబంధనలకును ఈ దిగువ
చిరునామాకు వ్రాసుకొనవలెను. (8886)
Ashude & Co Ltd.
8, Old Court House Corner, Calcutta

వనాశధిసరస్వరిల్లా
రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుద్ధతను పోగొట్టుట
యందు శేరన్నిక గాంచినది. ధర 1-2-0
ఇండియా సిలోకాంధ్ర ఎన్సైక్లికైన్ నను తపాలాఖర్చు
పులితముగా పంపబడును. (8879)
విలాసము పి. డి. సావంత్
నెం 144 ఫనసవాడీ, బొంబాయి

ఓటో మోహిని 2883
మీరు బయటపోయి వచ్చినతరువాత చాలా బడలికయందును వయసులోనైనను పెండ్లిండ్లు విందులు
యందులలో నైనను ఈ ఆత్మరస యువయోగించిన చుండి రోజుపుష్పముల వాసనను యిచ్చి చుననుట
ఆంధ్ర సముఖమునకు కాంటి నిచ్చును.
రోబినియా లైలము
వేసవికాలములో ఉపయోగించుటా నచ్చిన శస్త్రములకు చూడవలసిన పొందర్యమును యిచ్చును.
అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ రెండును ప్రతిపటుంబములలోను అత్యంతము.
ఎల్లవోట్లను విక్రయించబడును. ఓటోమోహిని ధర బుడ్డి 1-కిన్న 2, 1, 0-12-0, 0-8.
రోబినియా లైలముధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0
Shyam & Co, 6, Bander st, Madras. మియాం కంపెనీ, రిబంధరు వీధి. నుదరాసు

యినాం ! యినాం !!
60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు
వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దాసుగారి
సుఖజీవిత రహస్యపుస్తకము
ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము
నకు వ్రాయవలెను. (8895)
ఉత్తములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.
The swasthya Sahaya Pharmacy.
30-1 Harrison Road, Calcutta

ఓంటివోలంటోటా రుపాకి శుక్రశక్తిమగ్గు కంపెనీవారిచే **వానావిధములగు రివోల్వర్లు.** ఆరులేక బదులొట్టాలు యె
డించబడెడి. (8068) వక్రపని. ప్రాసెక్టు ౧౮౬౩ సం

ధరలు సరసము

కేటలాగు ఉచితము.

రూ ౧౦ నెంబరు.
రూ ౧౦, ౨౦, ౩౦, ౩౬ అంగుళములలో దొరకును. చిన్న పి. కెలులో పెట్టుకొగిరినవి కూడ దొరకును.
రూ ౧౦, ౨౦ గానూముడం శేట్టి ఆంగుళ ౧౦ పెని, నెం. ౧౨, (బ్రాడ్వే,)

అహమదాబాదు
సభలు
36 వ దేశీయ మహాజనసభ
ప్రతి 1-కి రు 0-4-0
వర్తకులకు 100-కి 25 చొ॥ కమిషనియ్యబడును
ములుగు- వెంకటరమణయ్య, నర్సిలుపేట, బంధరు.

పెన్సిల్లు ! మన దేశములో చేసిన పెన్సిల్లు !!
పెట్టుబడి, సామానులు, పనివేతలు సమస్తము మనదేశములోనివే.
“దేశములోని ప్రజలు బ్రతికి సుఖించవలెనంటే దేశములోచేసిన వస్తువులు కొనండి”
మా కాపీ పెన్సిలు దేనికిని తీసిపోదు.
ఒకరూపాయి మునిషు పెన్సిలులు గల నమూనాకట్ట పంపబడును.
ఏజెంట్లు:- పి. యస్ శర్మ కంపెనీ, బంగోలు. (నెల్లూరు, గుంటూరు, కృష్ణా, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజాముజిల్లాలకు)
వ్యాపారధరలకు వ్రాయండి. మనరాసు పెన్సిలు ప్యాక్టరీ, వాషర్లనుపేట పోస్టు, నుదరాసు.

త్వరపడుడు! జాతకరత్నము ప్రతులు తక్కువ!!
PART 1
కన్యనాశుక్రము, పుట్టితేడి వేళమున్న గుంబి లేదేవతం
వత్సర ఫలితములను క్యాతకరత్న క్రిడింగుతో సహా యెన్నిసం
త్వరములకైనను జ్యోతిష్కుని సహాయము అక్కరలేకయే తనం
తలు తాము వ్రాసికొనగలరు భూము, సంపాదము మున్నగు ద్వా
దశభాగములతో మీమీ జాతకములను మీ శే వ్రాసికొనగల
రు. ఇది యింటిజ్యోతిష్కుడు. దీనివెల రు 2 మాత్రమే.
క్రేట్ యింగ్లియం జ్యోతిషాలయము,
ఖిసికోట, విశాఖపట్టణంజిల్లా

ERASMIC

ఎరాస్మిక్ సువాసన సబ్బు

ఈ సబ్బు మనుష్యులకు దుఃఖములను పోగొట్టి, సుఖముల నిచ్చును. చూచుట కందముగ నుండును.

సువాసన అసమానమైనది. (డి)

దీనినివాడు వారి సుఖము విశేషము.

ఇట్టి సబ్బులను జూచి మోసపోకండి.

అన్నిస్థలములలో విక్రయించబడును.

( ) భారతీయులదే.

సుప్రసిద్ధులైన ఋషులచే కనిపెట్టబడినది.

అన్ని వయసులలోను వాడుటకు తగిన బలవర్ధక ఔషధము. నరములకు బలమును, మనస్సుకు విశాసమును కలిగించును. చిత్తచాంచల్యమును మఱియు పోగొట్టి, అద్భుత జ్ఞాపకశక్తి నిచ్చును. మిగిలి గుణము నిచ్చును.

దీనిని అన్ని దీర్ఘవ్యాధులకును బలహీనమునకు వాడవచ్చును. అశ్మిరీకహృద ఇది మంచిగుణ మిచ్చును. బుడ్డి 1-కి ధర 1-8-0, 12 బుడ్లకు 16-8-0. వర్తకులకు ప్రత్యేకపు టోకు ధరలు గలవు.

The Hindu Medicine.

109 Harrison Road, P.Box No. 841, Calcutta.

జాతకమార్తాండము

రెండవ భాగము

ఇది అమృతూర్తియు సిద్ధముగా నున్నది. 300 పేజీలు. ఇందు లగ్న స్థూటము, గ్రహస్థూటము, భావస్థూటము, వర్షలములు, పూజకవర్ణ, అష్టకవర్ణ, తాత్పర్యసహితముగా సుమారు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషములతోను ద్వాదశ భావఫలములు మహాదశ అంతర్దశాఫలములును, ఇంకను అనేక సంగతులతో మిక్కిలి శుభభక్తిని అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును. ఈ గ్రంథము నచ్చనియెడల తిరిగి సొమ్ము వాపను చేయుదుము. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు ధరభాగములు : పినవారు తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనివెల పోస్టుఖర్చులు గాక రూ. 2-0-0 లు.

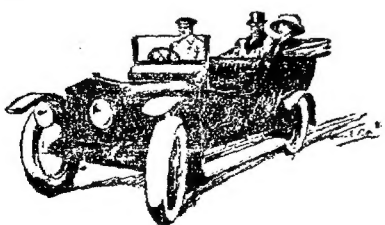
అలగ్యమైనచో ప్రతులు దొరకవు.

ఆ కెల్ల వెంకట శాస్త్రి.

గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు.

(గోదావరి జిల్లా)

గ్యాలీన్ మోటారు పాఠశాల

ఈపాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై సర్టిఫికేట్లు గెవర్నమెంటు లైసెన్సు పొందగలరు. బస్ దొరకును. భోజనమునకు నెల 1-కి రూ. 16 లు చొప్పున చెల్లించవలెను.

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.

Post Box No. 1001, Kilpauk, Madras

POLINES

18 సంవత్సరముల నుండి చాలప్రసిద్ధి జేచినది.

ఈ ఔషధము గ నేరీయా మొదలగు అన్ని విధములైన నెగజోగములకు గ్యాంగ్టోగా చెప్పబడినది. ఇది ముపసిద్ధమైన వనమాలికలచేత మాత్రమే తయారుచేయబడినది. ఒక నోతాడు నేవించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని అపును. అయిదు గోడలలో వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంతకు మించి వ్రాయబడినది. ఒక సీసానుండు తెప్పించుకొని నేవించినపిదప గోగులకే అనుభవముమీద గుణమును తెలియగలదు. పోస్టుచార్జితో సహా బుడ్డి 1 కి రు. 3-7-0 రెండింటికీ రు. 6-10-0 మూడింటికీ రు. 9-12-0 మాత్రమే.

[3458] ఉత్తరములు యింగ్లీషులో వ్రాయుట యుచితము

D. polines & Co.

Chemists, No. 5 Harimohan Roy Lane Calcutta

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

సెక్యూరటీ కేసు

న్యరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ. 0-14-0

పండిత పదన మోహన మాళవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు ఆల్ఫరి

ప్రతి 1-కి రూ. 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు అండువెన్సు,

392, ఎన్.ప్లనేడు, చెన్నపురి.

కంటిలిహాసము:- వావిళ్ల, మదరాసు. (1487-541)

THE

Kalapatharu Ayurvedic Works

FOUND AND DIRECTED BY

MAHAMAHOPADHYAYA KAVIRAJ,

GANANATH SEN, SARASWATI M A., L M S

Are you in the Full Glory

OF

Manly Strength

If not you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and

Manly Power

Try Brisha Joga

Prepared on the basis of the Makaradhwaj, Gold, Musk, Etc., in assimilable form

It Guarantees Results

It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD.

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6-4 Per V. P. P. Rs 6-10.

94. Gray Street, CALCUTTA

ఆ యు ర్వే ద చ ం ది క

ఇది మానమున కొకటివంతున సంవత్సరమునకు 12 గుచ్చములుగా ప్రచురించబడును. ఆరోగ్యసంబంధముగు, ఆయుర్వేద సంబంధముగు వైద్య మర్మము లన్నియు కరతలామలకముగా చూపించుచుండును. ప్రతివారును, ప్రతివైద్యుడును, చూడదగినవి. 2 అంశాలు బిల్లి లంపిన మాదిరి పుత్రిక యుచితము.

సంవత్సర చందా రూ. 3-0-0. దరఖాస్తు వెంట తుంపలయ్యను. లేక వి. పి. గా పంపవచ్చు పంపెదము.

గ్రంథాలయములకు మాదిరి సంచిక యుచితము.

మేనేజరు, ఆంధ్రఆయుర్వేద గ్రంథమండలి,

851

(8)

వెండిపే - నెల్లూరు జిల్లా

ముప్పదియిద్దఱు మంత్రులచరిత్రము

అచ్చటచ్చట తత్సములవంటి చాటుపద్యములు గలవు. నేటివరకు లభించిన చరిత్రప్రమాణము లనుసరించి వ్రాయబడినది. 0-0-0

ఆంధ్ర పదపారిజాతము 0-0-0 పుటలు

కలిగొందెను. అకా గాది నిఘంటువు 3-0-0

నిత్యకర్మాష్టకము సస్వరాక్షరప్రయోగం 0-0-0

అందఱు అత్యావశ్యకమయిన మత గ్రంథము కలిగొందెను 0-0-0

మంత్రపుష్పత్రయము:-సస్వర విద్యారణ్య భాష్యాంధ్ర టీకా తాత్పర్య సమన్వితము 0-0-0

సూర్యనమస్కారమంత్రములు డిటో 0-0-0

సహచారము డిటో డిటో 0-0-0

సంఖ్యాపదనము డిటో డిటో 0-0-0

గారి తులసీ సంతానగోపాలపూజలు శ్రీ పురుషులందఱకు అన్నిజాతులవారికి

అత్యావశ్యకమయినది 0-0-0

గోత్రప్రవరసంగ్రహము 0-0-0

బంటిమిట్టరఘువీరశతకము:-అయ్యల రాజ త్రిపురాంతక మహాకవి ప్రణీతము.

ఇదివఱకు ముద్రింపబడి యుండలేదు. 0-0-0

ఆర్యవిద్యారహస్యము వచనము 0-0-0

ఈశ్వరదర్శనము సూత్రము వచనము 0-0-0

సంఖ్యార్థనామప్రకాశిక:-శకలాశ్రమము లకు సంబంధించిన విషయములు - సంఖ్యా క్రమముగ నిండు వివరింపబడియున్నది

త్రివర్గప్రదీపిక:-అగ్నికాండము తిరుక్కురళు అనుద్రవిడగ్రంథమునందలి రాజనీతిమాత్రమీ కాండమున గలది. అందరు చదువ దగినది. టీకాతాత్పర్య విశేషార్థములు గలవి.

సనత్కుజాతీయము, శంకరభాష్యము 0-0-0

ఆంధ్రటీకాతాత్పర్యములు గలవి. 0-0-0

0-0-0 వెలకు తక్కువ గ్రంథము వి. పి. పంపబడదు.

క. మార్కండేయశర్మ, కీకపాకు, మదరాసు.

తెలకుస్థులకు పూడియైన

ఔషధము

చక్కములైన యుండు తెల్లమచ్చలు వైపుత వలన 8 దినములలో మాయమై పోవును. ఈయోగము ఒకమహాత్మునిచే శ్రేష్ఠమైన మూలికలచే తయారు చేయబడినది. మచ్చలు మాసిపోని ఎడల యిచ్చిన ధరకంటె రెండింతలు వైకము వాపనీయబడును. బుడ్డి 1-కి ధర పి. పి. తో సహా రూ. 3 లు.

ఉత్తరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను (340) The Aryan Nursery, P O Kamtaul Darbhanga.

సర్వతేలు విష సంజీవి.

మామొక్క లోక ప్రఖ్యాతి జేచిన విషసంజీవిని గుణము లేదని నిరూపించు వారలకు రూ. 25 ఇనాం. బాధపడుచు వచ్చినవారు నిమిషములోనే సం తోషముతో వెళ్లుదురు. 6 ప్యాకెట్లు ఒకసారి కొనువారికి పోస్టేజి ఇనాం. ప్యాకెట్లు 1-కి 0-6-0, డబ్బు రూ. 4-0-0 మళ్లయూళ్ల మంత్రము.

ఇందు ఆకర్షణ, మారణ, ఉపాసన, వశీకరణ స్తంభన మొదలగు 108 గొప్ప మంత్రములును గ్రహదోషములు, తేలు పానా మొదలగు కాటులను తొలగించు మంత్రము లున్నవి. 1, 2 భాగములు వెల రూ. 1-12-0.

కే. నాదముని అండు సన్, 164, చైనాబజారు మదరాసు

కావలెను

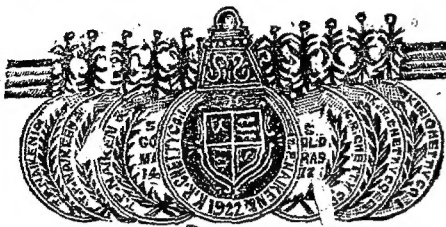
మా దివ్యవృక్షములను అమ్ముటకు ఏజంటు.

- (1) శుక్ల మేహనివారణ మౌలికం. (2) ధాతువృద్ధిలేహ్యం.
- (3) మూర్ఖనివారణ మౌలికం. (4) అగ్ని కుమార మౌలికం.

మంచిలాభమును పొందగలరు. 3473 M. V. R. RAMACHANDRA ROW, Market Tank, COCONADA.

రోల్స్ గోల్డ్ లో చేసిన కానుకలదండ

మా యొక్క సంతకార్థమైన మా సోదరిమణులకు గాను

సీమనుంచి తయారు చేసి తెప్పించి యున్నాము దీనిని ధరించి నయెడల బంగారు కానుక

లదండతో సమానముగా నుండును. ఒకసారి అర్జరిచ్చిచూడుడు.

1/2	కానుకలదండ మొదటిరకము	65 x లది	రు	7-0-0
1/4	"	"	"	6-0-0
1/2	"	రెండవరకము	"	6-0-0
1/4	"	"	"	5-0-0

కొ. దొరసామి మొదలి అందు కొ,

నెం 1-22 కృష్ణపు మొదలిపీడి, తిరువల్లి క్లీజి, మదరాసు

నర్వవృద్ధి విషనంజీవిని (రిజిస్టర్)

తేలుకుట్టిక తక్షణమే ఈ ఔషధమును వాడిన విషమును తీసివేయుటయేగాక బాధ ను పూర్తిగా పోగొట్టును. వెల పాకెట్టు రు. 0-8-0 పోస్టేజి 0-6-0, 4 పాకెట్టు కొను వారికి పోస్టేజి ఇనాం. 1 డబ్బా ప్యాకెట్టు 5-0-0 పోస్టేజి ఇనాం.

చిరునామ:—రాజ్యలక్ష్మీ కంపెని,

(6) నెం. 44 నంబులయ్యరు వీధి, మద్రాసు.

“తెలుగు సంక్షిప్తలేఖనము.”

మీరు ఇల్లుకదలకనే తెలుగు మార్చుకొను నేర్పుకొని భాషానేరచేయవచ్చును. దినమున కొక గంట పని. వివరముల క్రింది చిరునామాకు కార్డు వ్రాయండి!

ఇన్ ఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

ఇమిటేషన్

	రూ.	అ.	పై.
రవ్వల కమ్మలు	4	0	0
గజెల వడ్డణము	3	0	0
కట్టకానుల పేరు	8	0	0
నాగరము	2	0	0
నాను, జరిసిన సహా	4	0	0

మైలాపూరు - మదరాసు

విక్టోరియా డిపో,

ఔషధముల, ఆభరణముల, గ్రంథముల క్యాటలాగు ఉచితము.

సవరంజంగారుకు మంచివెండికి గ్యారంటీ

మావద్ద సహజము బంగారుతో తయారుచేయబడిన సకలవిధవజ్రాలు, వెండిసామానులు అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. అర్జద యిచ్చినవారి యిష్టప్రకారము వారు కోరుకాలమునకు తయారుచేసి యియ్యబడును. నగలు స్వేతికరముగా లేనివో వాపసు తీసికొని పైకి మియ్యబడును.

నర్మపాపు 198 మరొక శ్రీనివాసులు బంకకాలపీఠి మద్రాసు, నాయుడు, మునిరత్నం తెలిపాను నెం. 330 నాయుడు అందునన్న నగలవర్తకులు 87 చెనాబజారు మద్రాసు.

కొయలిషను ప్రభుత్వము

“రాజ్యము చేయుజాలదు”

నేను అధినియం పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:

కొయలిషనుపక్షపు కార్యములు ప్రజాస్వామ్యమున కలవక పెట్టి రాజకీయములందు గొతవమును, మర్యాదను వోగొలుచుచుండు నట్టివని మేమునేకసార్లు తెలిపి యుంటిమి. ఈ యభిప్రాయము సరియైనదా యని కనుగొనవలెనన్న అపక్షపునాయకుల యుపన్యాసములను కొన్నింటిని చదివిన నాలుగు. ప్రధానమర్పతి లిఖితలేగాని కన్యకృతిపు కాదను వాదము సాధారణ జేసికొని టోరిపక్షము నందు పదపతిగలవారు కొందరు అధిక్షేపింప మొదలిడినారు. లాయడుబార్నిగా రీయాక్షేపణలకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుటకు మారుగ నాటకరంగమున తనపాత్రను నిర్వహించవలెనని యుద్దేశ్యమున్న వారెల్లరు కాంతమున హింసవలెనని టోరిపక్షమువారిని కోరిరి. ఛేంబర్లెనుగారు లాయడుబార్ని ప్రభుత్వమునకు సంబంధింపని వెయ్యివిషయములను జేర్చి: “మాడుడు, ఇవన్నీ యు టోరి పక్షపు నూత్రములుగావా” యని గర్జించుచున్నాడు. శ్రీరంగ నీతులందఱుండప్రజ్ఞగలవరే అర్థమై బాల్కుర లి. రిలిజియస్ టోరి జనులు అవ్యక్తమై చాల కాలమయ్యెననియు, ఆరెంటిటిని ముఖ్యమగు భేదము తేమియు లేననియు, కనుక ఏమాత్రములు లేకనే రాజ్యము చేయుటయే యుత్తమమనియు పలుకుచుండురు. ఈ కేంద్ర మనశ్శుల మాటలవలెనే కాత్యయలు గూడ నుండును. టోరి మెజారిటీ సహాయముతోటి రాజ్యము చేయవలెనని లాయడు బార్నిగారి యాహు. అట్లుండియు నేమనలు లిఖరలు, ఇండిపెండెంటు లిఖరత్, లేబరు పక్షముల వారు తమ యిట్లు చేరవలెనని బార్నిగారు కోరుతుండురు అతని ముఖ్యమంతులలో నొక డేమధ్య లిఖరలు పక్షమున కాతడు చేరుట కుపాయముల బన్నెను. లిఖరలిజము పనికి రాక పోతే లిఖరత్, టోరిపక్షములను కలిపి మధ్యస్థముగ నుండేది మరియొక పక్షము కల్పించి పరిపాలనా నూత్రములను మనస్సునందు నూటికి యొకనియో నుంచుకొనకయో కాలము గడపిన నాలుగు.

ఈ కార్యమున కంతను కారణ మొకటిగలదు. లాయడు బార్ని ము టోరిపక్షముతో నుండెను. లిఖర లకుటకు కష్టము. కాని నిజమును బయలుపెట్టుటకు తగిన ధైర్యము, వనోనిశ్చయము లేవు. 1918 వ సంవత్సరమునుండి నాట్య రంగమున లాయడుబార్ని లిఖరలకు అండదండ. యుద్ధము, అయిరిషు పోరు, భారతదేశములో దేశాభిజను, ఈజిప్టులో నిష్పాదధానము, రుష్యాండయాత్ర, మున్నగునవి బరిగింపుటి లాయడు బార్నియొకడు. టోరిపక్షముతో చేరులగలిపిన లాయడుబార్నిచరియొకడు. వర్మాయిల్లునాటిపరిస్థితులను జెనోవా మాళ్ళుగావించులాగున కన్యకృతిపము కృషి సలిపియుండవచ్చును. సిక్స్ నులతో సంధి, ఈజిప్టులో రాజీనామాపదరిక, భారతదేశము నెడల పట్టు పడలింతుట, వలన టోరి యంపిరి యిజిమువారికి బార్ని పేరును చచ్చరించుట కేకొతు కగనుండి పోయినది. సర్ ఆర్థుర్ బాల్కుర నంగ నాచివలె సమర్థించుచుండే టోరి ల పక్షమునకు ‘సామ్రాజ్య’ మను గర్వముడక్క పరిణామము నాగరకత లక్షణములు భావములు తలకెక్కినవని తలంచుట తెలివితేటలేనవి. పాలకన్యపు యజమానత్వము వారిసిద్ధాంతము. ఆ సిద్ధాంతము లిప్పుడు క్రమముగ నవజయము గాంచుచున్నది మోటుబలమునాన్యాయముజయించిన చిన్నాములులేవు. విశిష్టతేనపుడు, చునములొబడితిమి. సామ్రాజ్యము నకు సంబంధించిన చునము వీనినిస్ఫురించుకొని చిందులొక్రొమ్మ చుంటిమి ప్రాతపక్షములు పోయినని యంగీకరించి రాజకీయము లలో నైతికవిజ్ఞానముండవలెనని కోరువారికిది హెచ్చరికగనుండ గలదు. జెనోవా కార్యక్రమము మాయగపరిణామించుచున్నను, బాధ స్వయాపముమానవస్త్రము రాబ్యాంకవేతలకు స్ఫురించుచున్నది. బార్నిగారువిషయములను చక్కగ గ్రహించియుండితేని ఇప్పుడిప్పుడు చేయవచ్చు కార్యముల నెంతకాలము క్రిందటనోనిశ్చయించియుండవచ్చును. కొయలిషను పక్షమునందలి చీలి జగడ ములవలన రాజకీయములందు కొంత యనశూలమగు మార్పుగలుగునని తలంపవచ్చును. విశేషము భిన్నాభిప్రాయములు తేక పార్లమెంటు ముగియుటకు ఏకపక్షమున కూర్చుండుట కవకాశ ముండెనను, కలసి యుండుటకు వారికి జంకు అధికము. లండనులో అధికారమున కమాతముగ వచ్చి యుమాంతముగ పడిపోవు పక్షములను జూచిన చాలును. ఇదంతయు మాస్తలాభుమముకంటెక్కి.

వీతెన్ను, ప్యారిసులకన్న లండను గొప్ప అను ప్రబోధము గావింపబడెను. ఉత్సాహము మొదలయ్యెను. ఇంపీరియల్ మంత్రిలు, ప్రోకాస్టల్ లు, రాబ్యాంక వేతల, ఆర్థికకార్యవేతలు, విద్యావంతులు, ఎల్లరుగూడ మొదటి లండను నగరసభమునందు సభ్యులు గాబున్న తమ జీవనము సార్థకముగాదని యభిప్రాయపడిరి. లండను నెడలగల ప్రీతియందు మామూలుపక్షములయెడ విశ్వాసము మూలపడెను. అంగరాజకీయవృద్ధయమునకు వెక్కిరింపు నుండేది సోషలిజము సమసిడోయెన. లేబరువారుగూడ అండరితోపాటు చేరి నగరనిర్వహణమునందు తోడ్పడిరి. అభివృద్ధి అతిశ్రేణుముగ కన్పించెను. క్రొత్తకొత్త నూతనముల ముగరణకు వచ్చుచుండెను. కాని వార్తాపత్రికలు నీచముగ విమర్శింపజొచ్చెను. ప్రొగ్రెసివు పక్షమును, లేబరుపక్షమును కలసి యుండిన, యీ విమర్శలు జయలుడే యుండేవి కావు. అయితే లేబరువారికి ఓర్పు తక్కువగ నుండెను. ప్రొగ్రెసివు పక్షమువారు చలించిత్తులైరి. లేబరు పక్షమువారు చక్కని పని చేయుచున్నారు. గొప్ప కార్యవిధానము నొకటి యుండుకొని అన్నిటిని సమానముగ నందరియందుబాటులో నుంచవలె ననెడి సిద్ధాంతముల నెల్లరుగూడ స్పష్టికరించుచు కనాయి నాకిని పాలవార్తలకు గూడ మునీపర్ సంస్కరణకర్తలగు మార్పుచున్నారు. అట్లుండ ప్రొగ్రెసివులకు తమ యెడివారిని ఒకటి రెండు స్థానములైనను భిక్షము పెట్టువని వేడుకొనుచున్నారు. లండను చిందరవందర కానున్న యీసమయముక మధ్యను తేరగలిగారును, కార్మికులకు కలసి నెంత బాగుగ నుండెడిది.

సామ్రాజ్య రాజకీయ చారిత్రము: డింతకన్న ఘోర పరిణామము వేగొందులవా? అననము లేదు. కొయలిషను ఇంగ్లాండును పాడుచేసెను. కొయలిషనుతో నింగ్లాండు వినుగు జెందెను. ఈపక్షము తన కార్యములను, మార్గములను సవరించుకొనజాలదు. ఒకదానికిని మరియొకదానికిని అన్యోన్యసంబంధము లేదు. చమగ్యమైకట్టియు, కృత్రిమమైకట్టియు నాలోచనయింపజాలము వృథాయగుచుండుటచే, యీ కొయలిషనుపక్షము రాజ్యము చేయజాలదు. కాని మోటుమునకు మరియొక సాధన మేమైనగలదా? కలదు, లేదు. మనస్ఫుర్తులు ఈలాగే సాగుచుండినవో-లేదు. లేబరు పక్షమువారి విషయములకన్నిటిని గుణపాతముగ గ్రహించి తమ యావచ్చుకీ రాజకీయసమస్యలపై కేగడికరించియు, లిఖరలు పక్షమువారు బాగుగ నాలోచించుకొని పూర్వమునకే పనిచేయ నుద్ద్యుక్తులై యుండువో, కలదు. అనుభవజ్ఞులగు కొయలిషను పక్షపు నాయకులు తమ యభిప్రాయములను స్పష్టముగ ప్రకటించి ఏకపక్షముగ పనిచేయునెంచి, మార్గము సూచించును. లేబరు పక్షమువారు లిఖరత్ పక్షమునకును సిద్ధాంతములందు నేడొకవేళ భిన్నాభిప్రాయములుండెనను, ఆ రెండుపక్షములును ఎంశీక్రముగ నేకమై ప్రభుత్వముతోకలసి పనిచేసిన అ. తిమంచిది. లేబరుపక్షము ఇంగ్లాండును రాజ్యముచేయగోరదని చెప్పుట జూరబాటు. ఆ పక్షమునకు కోరిక గలదు. కాని ప్రస్తుతపుపరిస్థితులలో ఒంటరిగ నిలిచి రాజ్యము చేయజాలదు. ప్రపంచమెల్లల దృష్టి నిగిడ్చి యున్నదో కనుగొనియు, అదృష్టిని మరల్చుటకు బూనుకొను వారుండురా?

అమ్మచున్నాము

నెకెండ్ హా. డ్ 14, 7 1/2. సా. పి. హారన్నటి ఆయర్ యొక్క జేజ్ లు గిన్నెయొక్క జేజ్ లిలో నెకెట్రిక్ లుగల్ 8 అంగులముల పంపు ఆమ్మకమున యున్నవి.

కావలెను

12. యజ్. హెచ్. పి యజ్ జేజ్, వర్టికల్ బాయిల్ కావలయును. సి. ఆర్. క్విస్టారెడ్డి, C/O సి. కె. రెడ్డి, బెజవాడ.

అమ్మచున్నాము

పాతకాల ఎక్స్ పైజు పుస్తకములు, గ్రాఫ్ పుస్తకములు, డ్రాయింగు పుస్తకములు, జాండునోటు పుస్తకములు, కాగితములు, కలములు, సిరాలు, రబ్బరులు మున్నగునవి సరస మైనధరలకు దొరుకును.

ఫౌంటెన్ కలములు, వాటర్ పెన్ 1 కి రు 6-12-0 స్వాన్ 1 కి రు 4-12-0 బ్లాక్ బర్డ్ 1 కి రు 2-14-0 అల్ట్రా 1 కి రు 2-0-0, వెండి కి రు 1 కి రు 0-11-0 (3253) కె. జగదీశన్ ఆన్ లైన్ కంపెని తిరువల్లి క్లీజి, మద్రాసు

ఏనుగుకాలు (బూరకాలు).

(మదరాసు ప్రచురణసంఘమువారిచే ప్రచురింపబడినది.)

‘ఏనుగుకాలు’ అనే రోగమును ఇటీవల మరికొన్నిన్ని గుండ్రవిత్తుగులల కలిగే ఒక రోగములు. ఈ పురుగులు కీరమునందున్న మేదోనాశములను పిండకములలోనున్న జీవిస్తూ పెరుగుతవి; వాటివల్లనే ఆనాశముల పూడిపోయి ఆభాగము వాచి ఉంటుంది. కాళ్లలోగాని, చేతులలోగాని గుహ్యంగములలోగాని, కలిగే వాపుతగాక, ఈ పురుగులతో సంబంధముగలవి మరికొన్ని రోగములు అున్నవి:— ‘శ్వేతమాత్రము’: ఇదికల రోగికి చిక్కగాను తెల్లగాను మూత్రముంటుంది; కీరములో అనేక భాగములందున్న పిండకముల (బిళ్లల) వాపు: ఈ వాపు విశేషముగా గజలలో ఉంటుంది; ఒక విధమయిన జ్వరము కొన్ని రోజులు తగులుతుంది; అప్పుడు పిండకములు (బిళ్లలు) వాచి, బాధకలుగుతుంది; కాలులోగాని చేతిలోగాని వాపుకూడా తరుచుగా కనబడుతుంది. ఈ పురుగుల సంస్కృము తరుచుగా మరికొన్ని రోగములలోకూడా ఉంటుంది. (ఒకప్పుడు ఉండకపోవచ్చును). బుడ్డ, బిరిబిజము, మోకాలుమొదలయిన కీళ్లవాపు—ఇవి ఇట్టివే. ఈ రోగమును కలుగజేసే పురుగులకు ఇంగ్లీషుభాషలో “ఫిలేరియా” అనిపేరు; అందుచేత, ఏనుగుకాలును మూడ చెప్పిన రోగములనున్న అపురుగుల పేరునుబట్టి “ఫిలేరైఅసిస్” అనేపేరు వ్యవహారములో ఉన్నది. “ఫిలేరైఅసిస్” అనే ఈ రోగము ఇండియాదేశములోనే కాక, పడవటి ఇండియా దీవులలోను, ఫిజీదీవులలోను ఇంకా అనేకచోట్ల ప్రపంచములో సామాన్యముగా వ్యాపించి ఉన్నది; ఇండియాదేశమందు, విశేషించి మలబారు సముద్రతీరమందున్న, త్వరకములలో కొన్ని భాగములందున్న, అధికముగా ఉన్నది; సముద్రావేటిలో మిక్కిలిముగా ప్రజలు నీడిస్తున్నది. ఇంతిక్కు కొంచెము తక్కువగాని, బంగాళాదేశమందున్న బొంబాయి మండలములందున్న కూడా ఈ రోగము వ్యాపించినది. సముద్రతీరమందున్న, ఎండచేడితో కూడా తేమ ఎక్కువ అధికముగా ఉంటుంది అట్టి చోట్లనున్న, ఈ రోగము ముఖ్యముగా ఉంటుంది. సముద్రమునకు దూరముగా వేరమధ్యమందు ఉండే ప్రదేశములందు తేమ అట్టి ఉండదు; గనుక అట్టిచోట్ల ఈ రోగము లేదు. ఈ రోగము యొక్క లక్షణములు నున్న, నిదానము నున్న, సపరగము చేత ఒక మనషినుండి మరియొక మనషికి అది తగిలేరీన్ని, చాటునకిచ్చే చికిత్స, అది అంటుకుండా ఉండుటకు చేయవలసిన ఉపాయములను మాకు తెలిసినవట్టుకు ఈ ప్రతికారాలే తెలియజేస్తాము రోగలక్షణములు; నిదానము.

మొదటి అవస్థలో ఈ రోగములలోగిడేవాడు మైకె మూర్పు ఏమి కావడక పోవచ్చును గాని, అప్పుడప్పుడు జ్వరము తగులుతూ ఉండవచ్చును. అప్పుడు పుష్పముగా పోల్చుకోవచ్చును. అది “మలేరియా” సంబంధమైన కీరజ్వరము కాదని చుట్టుపట్టునున్న జనులు తెలుసుకోవరు. ఈ జ్వరము ఒక్కవిధముగా, క్రమపథకమురాదు. జ్వరము తగులుటకు ముందుగా కుడుకమా పలికేస్తుంది. జ్వరముతోపాటు ఒంటిలో నొప్పికలు గుతుంది. తరుచుగా తొడనందున గజలలో మొదట వాపు పుట్టి ఆ తర్వాత కొన్నాళ్లకు కాలిలోగాని చేతిలోగాని బయలుపడుతుంది కొప్పికూడా ప్రాయశఃముగా ఉంటుంది ఒకొక్కప్పుడు ఒళ్లంతా ఉంటుంది. ఒకొక్కప్పుడు నడుములో మాత్రమే ఉంటుంది. వాంతులు కావడము తరుచుగా కడు ఉన్నము అట్టి తీరముగా ఉండదు. రెండు మూడు రోజులలో రోగి స్వస్థముగా ఉంటా; గాని అడపాతడపా జ్వరము తగులునూనే ఉంటుంది; తగిలినప్పుడల్లా, పిండకములు (బిళ్లలు) పెద్ద పెద్దదిగా పెనుగుతవి; కుడుకు వాచిన అవయవము బలమయి, బూరకాలుగానో బూరచేయిగానో, గుప్పముగా ఏర్పడుతుంది. రోగము ఆరంభమయినప్పుడు మొదటి అవస్థలో ఏలాగున ఉంటుంది చెప్పినామో, అలాగుననే ఇప్పుడు జ్వరముతేకుండా, రోగికి స్వస్థముగా ఉన్నట్లే తోచవచ్చును; గాని, అగినరక్తము రాత్రి వేళ పరిశీలించి చూచినయెడల, అందులో అనేకమయిన గుండ్రపురుగులు కనబడతవి; ఇవి రోగకారకము లయిన మొదటి పురుగులకు పుట్టిన పిల్లలే. ఒక పటములో ఈ పిల్లపురుగులలో ఒకదాని ఆకారము కనబడుచున్నది. దాని నిజమైన పరిమాణము కొటికి కనబడవంత అల్పమే కాని, పటములో అది నాలుగువందల ఇట్లు పెద్దదిగా కనబడేట్లు చిత్రించడమైనది. రోగముదాగా ముదిరి, ఏనుగువినుకాలు. పెరిగివున్న అవస్థలో, ఈ చిన్నపురు

గులు కనబడకపోవచ్చును. ఎందుచేతనంటే వాటిని పుట్టించిన పురుగులు మౌనకండకము మొదలయిన ధాతువులలో నివాసమే గుర్తుకొని, అవి కండి ఉచ్చేటట్లు చేయడముచేత నాశములలో నుండి తోవ ఇరుకయి, పిల్లపురుగులు రక్తములోనికి పోవుటకు వల్లకుండా ఉంటుంది.

బాగా పెరిగిన పురుగులు కీరముందు ఏ అవయవములో నివాసము విర్వర్చుకొని ఉంటునో, దానిని పట్టి ఈ రోగములో వివిధరీతులనున్న భేదములను కలుగుతవి: గజలలోని పిండకములు (బిళ్లలు! గగలు) వాటికి వాస్తవమైతే బూరకాలు, అనిపించుకొంటుంది. చంకలలోని బిళ్లలు వాస్తవమయితే, బూరచేయి, విర్వడుతుంది. కీరములోపలనున్న మేదోనాశములలో ముఖ్యమైన దానియందు పురుగులు నిండివుండి ఆ మధ్యమ పూడిపోయేట్లు చేస్తే, శ్వేతమాత్రము అనే రోగభేదము కలుగుతుంది. సాధారణముగా కాళ్లలోనే ఈ రోగము పుట్టుతుంది. (అందుచేతనే “బూరకాలు” “ఏనుగుకాలు” అనేక పేర్లు వ్యవహారమందున్నవి) గుహ్యంగములలో ఈ రోగము పుట్టడము అరుదు అనేక జల్లాలలో చేతులలో పుట్టడము అంతకన్న అరుదు. కీరముందు అనేకభాగములలో ఒకమనషికి ఈ రోగము ముదిరి ఉండేదనినప్పుడు, కలిగితే కలుగవచ్చును. ఇట్లు బ్రిటిష్ కొచ్చిన్ లో ఈ రోగము చాలా వ్యాపించి సాధారణముగా ఉన్నది గదా! అక్కడ ప్రజల స్థితి పరిశీలించి ఈ రోగము వివిధమైన అవయవములలో ఎంతమందికి ఉన్నదో తెలుసుకొన్నార:

దేశీయప్రార్థన సమాజము — ఈ (ఏప్రిల్) మే 9 వ తేదీ ఆదివాసము సాయంకాలము 5 గం॥ పెరంబూరిలో ప్రార్థనసభ జరుగును. వైగురువారు మొదట సమాజపు దళమ వార్షికోత్సవము జరుగును. ప్రార్థనలు, ప్రాతఃకాల కీర్తనలు, బహుళ ఉత్సాహములు, మహాసభ, వీదలకు అన్న కాసము 15 తేదీ శనివారము సాయంకాలము 5 గం॥ సాందర్బ మహామహా మహాసభ జరుగును. పేరీ కాలాంతిమా ర్తీ గారు వి. ఎ. వి. ఎల్. అధ్యక్షులుగా నుండుట కంగీకరించి యున్నట్లు. — జానీశ్వరయ్య.

ది ‘వర్క్ మన్’— ఇది కే. A. J., చోపు వెన్సింగు బరు నుండియో యాలాపలనో (చెన్నై)కి, ఇండోపు నోక మా సపత్రిక. ఇదియిండియాలోను యితరప్రదేశములలోను కారీరక మానసిక కష్టముల బడిపనికేయు వారలయొక్క మంచిచెడ్డలను సూక్ష్మవ్రాయుటకు వినియోగింపబడును. ఫిజీదీవులకు ద్వీపాంతర వాస మంపబడి పేగ్గాంచిన డాక్టరు డి. యం. మడిలాల్ గారు యం. యె. యల్. యల్. వి. బార్టెల్టా సంపాదకులుగ నుందురు. ఈ మాసపత్రిక ప్రస్తుతము 40 పుష్టిలందును. ఇండియాబ్యాసింపా 8 దేశములకు సంవత్సరమునకు రూపాయలును, విదేశములకు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములలోనివానికి 8 రూపాయలును, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములలోని దేశములకు 10 రూపాయలు నుండును. ఇంకను దీనిని గూర్చి తెలుసుకోక గౌరవారు మ్యాసేజరు, డి. వర్క్ మన్, నేల ౦, పాతుంటియో. అని వ్రాయవలయును.

ద్వితీయ చాత్రాదశ్రీవైష్ణవమహాసభ 1922:- ఈ సభాకార్యదర్శి యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— మద్రాసు కార్యాలయము సెన్సును నూపరింటిండెంటుగారు, సెన్సులో ‘సాతాని’, ‘చాత్రాదశ్రీవైష్ణవ’ అను పేర్లుంచినటుల దెలియజేసిరి. కావున యీతెగవారందఱును సభలుగ వించి, ‘సాతాని’ అను వ్యాకరణవిరుద్ధమగు పాటను తీసివైచి ‘చాత్రాదశ్రీవైష్ణవ’ అనుపదము నుంచునటుల తీర్మానముల గావించి వ్యాయకాళ ప్రభుత్వ కార్యదర్శిగారికి పంపవలయును. తదియారాధన గావండ ద్వితీయమహాసభ జరుపుటకు 600 రూపాయలు కావలసిదిగ అంచనా వేయబడినది. ముందు ముందు సభలైన జరుపుటకు 1000 రూపాయలు మూలధన ముంసినగాని వీలుండును. కావున ప్రతిసభ్యుడును యీసంగతిని గమనించి విరాళముల నొసంగ బ్రార్థితులు.

జగ్గనీ ప్రభుత్వమువారు మిత్రమండలి దేశములలో ఋణము దీయుటకు మరతులను క్షయించుట కొక సంఘము మేర్పరుప బడెను. దానికి డిలాక్రొక్సు (బెల్జియము) గారధ్యక్షులు నుందురు. ఈ సంఘమునందు ఇటలీ పరాసు అంగ్ల ఆమెరికన్ ప్రతినిధు లుండురు. జగ్గనలు తమ ప్రతినిధిని నెన్నుకొనెదరు.

మహాత్ముని అరెస్టు

మహాత్ముని అరెస్టుపై మార్చి 18 వ తేదీన సౌతుహం ప్రను విధియంతు సిల్వము క్లబ్బునందు చర్చ జరిగెను.

భారతదేశమున నకాంతి 1917 సంవత్సరమున బయలుదేరినయీ అప్పటి నుండియు ఒకదాని తరువాత నొకదానికి ప్రభుత్వమువారు లోబడి పోవుచుండుటచే ఆకాంతి ఇంతగ ప్రబలెనని డాక్టరు పిల్లంగు జొట్టు గారు నుడివరి.

మోదరను గాల్లు నుడివరి:-

భారతదేశమున జాతిద్వేషము అధికమాయెను. ఈద్వేషము ప్రభుత్వమునకే ద్రిప్పబడెను. యుద్ధమునకు పూర్వమే ఈ ఆకాంతిబిడము భారతదేశమున గలదు. యుద్ధము దీని నభివృద్ధి జేసెను. గాంధీగారి రీతికి కన్న హాశ్రమును దరికొప్పిరి. గాంధీగారి సరెస్టుజేయుటలో ప్రభుత్వమువారు గొప్ప పాత్రబాటు నొనర్చిరి. గాంధీగారు కాంతిని సంరక్షించుటలో కాల చిక్కిలను తప్పించుకొని తన కార్యమును జయప్రదముగ నిర్వహించెను. గాంధీగారి సరెస్టుజేయుటచే మహాత్ముడియులందు ప్రభుత్వముపై ప్రాతిహ్య మెక్కువాయెను.

జగ్గన సంధియందును, సప్తపతీచరములందును రష్యా ఋణ విషయమునను లాడుదు బార్తి గారు చూపిన పట్టుదలను ప్రాంసు వార్తాపత్రికలు ప్రశంసించెను.

బ్రిటిషు ఆదాయ వ్యయపట్టికయందు తీ, వంచవార, వీరు, పాగాకులపై తన్ను తగ్గింపబడునని అబ్ధ్యులు పత్రిక దెలుపుచున్నది.

నోటీసు (19)

లేటు మా పితృశ్రీ గారె అచ్చయ్యగారు 1916-వ సం॥ మార్చి 26-వ తేదీకున వ్రాయించిన విల్లు ప్రకారము ఆయన భార్యకు యచ్చివ దత్తత అధికారము అనుసరించి “పుష్పరి” అనే మా చిన్నవానిని దత్తత యచ్చుటకు నేనన్న అంగీకరింతు తప్పవృద్ధికిన్ని ఆమె యుద్ధదేశములో మరియొక పిల్లవానిని దత్తతజేసుకొనుటకు ప్రయత్నము చేస్తూ పుష్పట్టు తెలియుచున్నది. అట్లు యెవరైనా ఆమెకు దత్తత యచ్చివ యెడల సదురు దత్తత లాభకారము గాని అచ్చయ్యగారు వ్రాయించిన విల్లుప్రకారముగాని చల్ల నేరదని తెలుసుకోవలెను. మారితే గాదె కామరాజు వ్రాలు. తలుకు తాలూకా (కృష్ణాజిల్లా) 5-4-1922.

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

ఇది చరక, శుశ్రుతి, వాగ్భట మతానుసారముగను, అనుభవసిద్ధముగను, సులభసాధ్యము లగు 600 చికిత్సలను తెలుపు సద్గ్రంథకావ్యము. దీనియందు సమ ప్రవ్యాధులకు వైద్యుని సహాయ మవసరము లేకుండా తమంతట తాము, తాత్కాలిక మందుచేసి ఉపయోగించుకొనదగిన లభ్యతరయోగములే గలవు. ప్రతిగ్రహమందును, ప్రతివైద్యునియొద్దను వుండదగినది. ప్రస్తుతము 1-కి రూ 1-4-0; పి. వి. 0-6-0 [2] పి. కి. పి. అంకు కో, ఆంధ్రప్రదేశ్ వైద్య గ్రంథమండలి, (8851) పెరిదేవీ - నెల్లూరుజిల్లా.

“కాంతామదహరణి”

అను యువానీ వైద్యకాశ్రుప్రకారము తయారయిన ఇంగ్లీషుపుష్టికి దివ్యమైన లేవ్యాము. దీనిని నేపించుటచే, నిస్సత్తుక, లేపనక క్తిలేవండుట, స్వప్నమందు స్థలనము, రతిలో శీఘ్రసృజనము, కానుచేతులు లాగుట, పోగొట్టి నిత్యయావన సుఖము నిచ్చును. నీ గ్రహమందు రేల సిగ్గు పడెదవు? దీనిని నేపించి స్వర్గసుఖములను పొందుము. పథ్యములేదు. ఫలితముచేసి చూచిన మీకే తెలియును. మే 1 డబ్బా 4-0-0 ఆంధ్రప్రతిభా చదువరులకు రూప 2-0-0 మాత్రమే. తామరమందు:- గెడే తామర, గజచర్యము, తామరలకు ఆహాళము మే 1 డబ్బా 0-2-0 ది రెడ్డి అందు కంపెనీ, గోపాలపురం, [8883] కొత్తపేట పోస్టు (గోదావరిజిల్లా)

మోహిని తైలము

వెండుకలను పెంచి నిగనిగ లాడించును. 5 కులములు గల పీసా 1-కి అణాలు 0-12-0 మాత్రమే. అమృతాంజనం దిపో బొంబాయి, మదరాసు.

ప్రారంభమున ఒకపత్రమునకు మాత్రమే దరఖాస్తులు తీసుకొనబడును
కావున ఆశాభంగము గలుగకుండుటకై నేడే దరఖాస్తును పంపుము.

ది మైసూరు గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ అండుమ్యారేజీ అన్యూరన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్ మైసూరు.

THE MYSORE GOVERNMENT SECURITY, LIFE & MARRIAGE ASSURANCE Co., LTD., MYSORE.

వెయ్యి రూపాయలు మొదలు

ఎనిమిది వేలవరకు బదులు యివ్వబడును

పట్టి లేదు

స్వయముగ సొమ్ము చెల్లించు పద్ధతి

హమి అక్కరలేదు

ఈ పద్ధతిలో నున్న అపూర్వలాభములు ఈవరకు ఏ భీమాకంపెనీవారును ఏ బాంకివారును కూడ తెలిసికొని యుండలేదు.

నీకు ఒదులు కావలసినయెడల కంపెనీవారి ఒక పర్సనల్ ఇన్ వెస్టు మెంటు బాండును తెప్పించుకొని దరఖాస్తులో కూడ దరఖాస్తు రుసుముక్రిందను ప్రాప్తమగుముక్రిందను రూ. 2-8-0 లను పంపవలెను. బాండు మొత్తము రూ. 50 లు ఒకేసారిగాని లేక నెల 1-కి రూ. 1 చొప్పున గాని పంపవలెను. వార్షికరసుము రూ. 6 లు ఒకేసారిగాని, సం॥ రములోపల నాలుగుసార్లుగా గాని పంపవచ్చును. మొత్తము రూ. 50-8-0 లు నాలుగు సం॥ రములు 2-నెలలలో ఒక పత్రమునకు చెల్లించవలెను. దరఖాస్తులోనే ఏక మొత్తముగా పంపేవారు రూ. 50-8-0 లు మాత్రమే చెల్లించవలసియుండును. దాని లో వార్షికరసుములో సగముకూడ చేరియుండును.

ఈ పద్ధతిలోని గొప్పలాభము

(1) పత్రములను కొనుట— మనఃస్థిమితము గలవారెవరైనను, ఏవాలివారైనను, పుత్రపుత్రులైనను, ఏ వయసువారైనను, ఏ మతమువారైనను ఎన్ని పత్రములను కొనవల యుననిన అన్ని పత్రములను కొనవచ్చును. ప్రతి పత్రముయొక్క లాభమును ప్రత్యేకముగా వారు పొందవచ్చును. 1 ఏండ్లలోపువారికి మాత్రము వారి శరణుకులు వారి శరణుకుల వరకూర్చుట పంపవలెను.

(2) ఎట్టి నష్టములేనిది— పత్రముల అమృతమునకు వచ్చిన సొమ్మును ప్రతి సం॥ రము 100 కి 25 చొప్పున దొరకవలెను వారి పూర్వీకల పత్రములను కొనుటయందు వ్యయపరచ బడును. మిగిలిన 100 కి 75 వంతు కంపెనీవారి భీమాపత్రములు కొనుటానికి (రైఫ్ టా లిసి హోల్డర్స్) వారి నిమిత్తము హిందూదేశమున కొనబడే ఆస్తులనున్న వారి పత్రములనున్న పూర్వీకా నుంచుకొని వారికి బదుల్లు ఇవ్వబడును.

(3) ఒదుళ్లకు అర్హత— బాండు మొత్తమును పూర్తిగాను, అప్పు పుచ్చు కొనగోరు లేదీ పూర్వపు డిశంబరు నెలాఖరుకు యియ్యవలసిన వార్షికరసుముల నన్నింటిని పూర్తిగా చెల్లించినవారు మాత్రమే బదుల్లను పుచ్చుకొనుటకు అర్హులగుదురు. ప్రతి సం॥ రము డిశంబరునెల 31 వ తేదీన జరుగునట్లుగా బదుల్లు ఇవ్వబడును మొత్తములు లాటరీలపై నిర్ధారణ చేయబడును. ఆ డిశంబరు నాటికి యియ్యవలసిన మొత్తమును పూర్తిగా చెల్లించిన వారి పేరుకూడ ఆ సం॥ రము జరుగు లాటరీలో చేర్చబడును గాని తక్షణమే వారు మొత్తమునంత చెల్లించవలెను. మరియును ఒక్కొక్క పత్రమునకు ఒక్కొక్క నెలకు 4 ఆ రూపాయ వంతున జనవరి 1 వ తేదీ మొదలు సొమ్ము చెల్లించునంత వరకు వారువచ్చినవరకు వలెను.

(4) లాటరీపద్ధతి బదుళ్లు యిచ్చునీతి— పత్రములు కొనినవారు జనవరి 1 వ తేదీ నాటికి లక్షచుండి యున్నచో మిగిలి రూ. 50 లు చొప్పున రూ. 50,00,000 లు కంపెనీకి వచ్చును. దానిమీద ఆ సం॥ రమునకు సాలుకు నూటికి 5 చొప్పున రూ.

3, 60, 000 లు వడ్డీ వచ్చును. ఈ లక్షపత్రములలో 200 పత్రములమీద మాత్రమే లాటరీవేయబడును. అది మేజిస్ట్రేట్ ఎదుట జరుగును. మొదటి లాటరీ టికెట్లు వచ్చిన వారికి రూ. 8,000 రెండవ టికెట్లవారికి రూ. 4,000 తక్కిన 198 గురికి చెరి నెయ్యి మొత్తం రూ. 2,10,000 వచ్చిన వడ్డీ రూ. 3,00,000 లలో నుండి యివ్వబడును. బదులు పుచ్చుకొన్నవారు 3 నెలల కొకసారి 1000 కి రూ. 10 లు చొప్పున 25 ఏండ్లలో తీర్చవలెను వడ్డీ లేదు. హమి లేదు.

ఈ రీతిగా లక్షపత్రములు పూర్తి ఆయ్యేవరకు సాలుకు 250 చొప్పున లాటరీ వేయబడుచుండును.

ఒక సం॥ రము లాటరీవేయబడిన పత్రములకు ఈ లక్షపత్రములకు పూర్తిగా లాటరీ ఆయ్యేవరకు వరకు లాటరీ వేయబడును. లక్షపత్రములు పూర్తి కాకపోయినను కూడ ప్రతి సం॥ రము లాటరీవేయబడును, బదుళ్లు యిచ్చుటయు జరుగక మానవు. గాని 200 పత్రములు గాక తక్కిన సంఖ్య లాటరీ వేయబడును. పత్రమునకు రూ. 1000 లు చొప్పునను మాత్రమే బదుల్లు యివ్వబడును. 48,400 పత్రములు మాత్రమే యిచ్చవలసివచ్చును. 500 పత్రముల కొక పత్రము చొప్పున 97 పత్రముల మీద మాత్రమే లాటరీ వేయబడును. మొదటి 96 గురికి చెరి రూ. 1000 లను 97 వ వారికి రూ. 800 లు మాత్రమే బదులు యివ్వబడును.

(5) బోనసు—పత్రములు కొన్నవారిలో బదుళ్లు పుచ్చుకొన్నవారు ఎవరైనా ఆబదులు తీర్చవలెను పే శనిపోయేయెడల మిగత బదులు తీర్చుటకు వారికి రూ. 500 లు బోనసు యివ్వబడును.

(6) లాభము—మిగిలిన వార్షికరసుము, ప్రవేశరసుము, స్థాంపురసుము, మున్నగునవి పత్రములు కొన్నవారియల రాబట్టుబడును. బదుళ్లు పుచ్చుకొనువారు బదులు మొత్తములను తిరిగి తీర్చుచుండుడు. ఈరీతిగా వచ్చిన ఆదాయములో ఈశాఖకు సంబంధించిన ఖర్చులు పోయిన మిగిలిన సొమ్ము ప్రతి సం॥ రము పత్రములు కొన్న వారికి పంచిపెట్టబడును.

ఆరీతిగా పత్రములు కొన్నవారికి సాలుకు నూటికి రూ. 4/-లు చొప్పునవడ్డీగట్టును.

(7) పత్రముల ఖరీదుసొమ్మును తిరిగి యిచ్చుట—పత్రములు కొన్నవారిలో లాటరీ వేయబడిన పత్రములవారికి 25 ఏండ్లు పూర్తికాగానే వారెవరు కొరెన అప్పుడు వారిచ్చిన సొమ్ము తిరిగి యిచ్చివేయబడును. బదుళ్లు పుచ్చుకొన్నవారికి మాత్రము నా రాబట్టుబడు తీర్చవలసివచ్చుటగాని యివ్వబడును.

(8) ధర్మము నిమిత్తము రుసుము—బదుళ్లు పుచ్చుకొన్నవారు తాము పుచ్చు కొన్న మొత్తమునైన నూటికి రూ. 5/-లు చొప్పున ధర్మధాని యిచ్చుచుండవలెను.

పత్రములకు దరఖాస్తు ఫారము.

జనరల్ సెక్రటరీ

ది మైసూరు గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ,
లైఫ్ అండుమ్యారేజీ అన్యూరన్సు
కంపెనీ లిమిటెడ్, మైసూరు.

అయ్యో, ఈ క్రింద సంతకముచేసిన నేను ఈ కంపెనీవారియొక్క పర్సనల్ ఇన్ వెస్టు మెంటు డిపార్టుమెంటులో ఒకటికరు 50-0-0 లు విలువగల పత్రములను పుచ్చుకొనుటకు నేను అంగీకరించితిని. కంపెనీవారి ప్రాప్తమగులాని వివరములకు, కంపెనీవారి ఆర్టికల్స్లోని నిబంధనలకును నేను ఒప్పుడను.

నేను కొరికెన్నిగాని లేక వాటిచ్చినన్నిగాని పత్రములను నేను పుచ్చుకొనును.

పత్రము ఒక టింటికి ప్రవేశరసుము రు 2 పత్రముఖరీదు రు 0-8-0 చొప్పున నేను కొరిక పత్రములకు నేను చెల్లించవలసిన రు. యిందులో పంపించినాను.

పత్రము ఒకటింటికి ఒక రూపాయచొప్పున 50 నెలలవరకు వరుసగాను, సాలుకు రు 2-8-0 చొప్పున 4 ఏండ్లవరకును చెల్లించగలవాడను.

ఫలము.....
తేదీ.....192
మామూలు నికానీ

నెం.....
పుచ్చుకొన్న తేదీ.....
ఆలాటుమెంటు ఆయిన తేదీ.....
యివ్వబడిన బాండ్ల సంఖ్య.....
బాండు సంఖ్యలు.....

పత్రమునకు.....
పుత్రి లేక వ్యాపారము.....
విలాసము (పూర్తిగా).....
సొంతాభివృద్ధి.....
ఇలా లేక రాష్ట్రము.....

ఈ దరఖాస్తును మణియార్డురుతో సహా ఈ దిగువ విలాసమునకు పంపవలెను.

మెసర్స్ పి. కె. రావు అండు సన్స్ చీఫ్ ఏజెంట్లు, 57 తంబుచెట్టివీధి, మద్రాసు.

Messrs P. K. Rao & Sons Chief Agent No. 57, ThambuChetty Street, Madras.

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

గాంధీ మహాత్ముని కారాగృహవాసము

ప్రభుత్వోద్యోగి ప్రకటనమునందలి అభూతకల్పనలు
రాజగోపాలాచారి గారి లేఖ

బొంబాయిలో జాతీయ వారము సభలు
పండిత మాలవ్య, చోటసీగార్లు ఖద్దరునుగూర్చి ప్రచారముచేయుట

బారీసాలులో డాక్టరు పి. సి. రేగారి ప్రసంగము - ఖద్దరు ప్రచారము

కలకత్తాలో కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ - విషయములు

బెల్గాములో జాతీయోత్సవములు - ఉద్యోగులనిరోధము

అహమదాబాదులో జాతీయపాఠశాలలు ప్రవిలుట

చారీ చారా కేసు విచారణ

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

కర్నూలులో 6-వ తేదీ సభ జాతీయ సేవ

నెల్లూరులో యిద్దరు దేశ సేవకులకు నోటీసులు

పితావరమునంత 13-వ తేదీ గురువారము జరుగదు - 14-వ తేదీ శుక్రవారమునాడు జరుగును

మహాత్ముని కారాగృహవాసము

బొంబాయి ప్రభుత్వోద్యోగి ప్రకటనము

తేయాకు నిచ్చుట సత్యమా?

ప్రభుత్వోద్యోగి వ్రాసినంత నిపుడు మహాత్మునకు యరవాడ చెరసాలలో నా సౌకర్యములన్నియు చేయబడియే యుండవచ్చును. మహాత్ముని యరవాడచెరసాలకు మార్చి నప్పటినుండియు నీ సదుపాయముల నన్నిటిని యుద్యోగులు చేయుచున్నారా లేక భాయి రాజగోపాలాచారిగారి తేలి ప్రకటించబడినప్పటినుండి మూత్రమే చేయ నారంభించిరా? రాజగోపాలాచారిగారు బాధ్యత నెరిగినవాడు. అఖిలభారత కాంగ్రెసు కార్యదర్శులలో నతడొక్కడు. మహాత్మునం ద్యోధిక భక్తిగల అనుచరులలో నతడొక్కడు. ఆయన తొందరపడువాడు కాదు. ఆపూర్వ కల్పనలను అసత్యప్రకటనలను ఎన్నటిని ఆయన చేయ నే చేయడు. గానప్రభుత్వోద్యోగి యీ సంతకమును తీర్చుటవసరము.

మహాత్మునకు తేయాకు నిచ్చుచున్నామనిగూడ యీ యుద్యోగి తెలిపెను. మహాత్మునికియ్యటకు వస్తువులసృష్టి చెప్పిగా కనబడుట కితడు వానితోపాటు తేయాకునుగూడ చేర్చునెమో లేక అతనికి తెలిపినవా రట్లు పొరపాటుగా తెలిపిరి. మహాత్ముడు తేయాకు పోషయమును త్యజించి పెక్కు వత్సరములైనది. నే నెరిగినంతవరకు 1915 లో మహాత్ముడు హిందూ దేశమునకు వచ్చినది మొదల తడవ్వుడును తేయాకు పోషయమును త్రొలి ఎరుగడని నెను నిర్ధారణగా తెలుపగలనని యొకని లేఖకుడు బొంబాయి క్రానికలు పత్రికకు వ్రాసెను.

ప్రభుత్వోద్యోగి వ్రాతయే అభూతకల్పనలతో నిండియున్నది.

రాజగోపాలాచారిగారి రక్షితకల్పనలు చేసిరిని వ్రాయుచు ప్రభుత్వోద్యోగి యే విపరీతాచ్యుతకల్పనల చేసెను.

రాజగోపాలాచారిగారు తెలిపిన విషయములు

“1. ఏ కాంతవాసకము ననుభవించువారి కుద్దేకంపవడిన కొట్టునందు మహాత్ము నుంచి.

2. బాంకరుగారిని గాని మరి ఏ వైద్యునిగాని మహాత్ముడు చూడగూడ దని.

3. మహాత్ముడు నిద్రించు తిన్నగదిలోనే మలపుటం దను గూడ నుంచి.

ఇవిగూడ నాకుండను తీసివేసి మూతిగల పింగాణి తొట్టెను పెట్టెకనన మానెను నూపర్నెంటు చెప్పెను.

4. మహాత్ముడు తన పయపునుగూడ తెప్పించుకొన గూడదని. మిగత తలగడయున్నవా అని యడుగ మహాత్ముడు లేదనెను. అంతరు వైద్యులను యిచ్చునటలే ఆయనకును రెండు గొంగళ్ల నిచ్చిరి.

5. మహాత్మున కెట్టి పుస్తకముల నీయలేదు. మతగ్రంథములనుగూడ నీయలేదు.

6. మూడు నెలల కొక్కసారి మూత్రమే యితరులు మహాత్ముని సుదర్శించుట కనుమతించవలెనని యుత్తరువులు వచ్చెనని నూపర్నెంటు చెప్పెను.

7. మహాత్ముడు సరియైన అశోగము కలిగియున్నట్లు మాకు కనబడలేదు.”

అని రాజగోపాలాచారిగారు తెలిపిరి. ఈ సౌకర్యముల తోనే మహాత్ముడు సంతృప్తుడయ్యెనని యీ యుద్యోగి ప్రకటించెను. చెరసాలలో తనకు తన సౌకర్యము జరుగుటలేదని ఆసహాయవాదు తెవ్వరునుగూడ మొగపెట్టుకొనరు. అట్టివో మహాత్మునంతటివా డేకుచ్చ విషయమునుగూర్చి యీ నిరూపకొద్యోగులతో మొగపెట్టుకొనరా? తనకు సౌకర్యములు సరిగా లేవని ప్రతికలలో ప్రకటించవలదనిగూడ మహాత్ముడు తనమిత్రులను కొరులతోగూడ వింత ఏమియునులేదు.

ప్రభుత్వోద్యోగి తెలిపిన విషయములు

1. పండుగోనుగదిని మహాత్ముడు తెరచి యుంచుకొనుట కనుమతించి.

మహాత్మునకు “ప్రత్యేకపుట”నిచ్చితిమి ఈ యుద్యోగి వ్రాసెనే ఆ “ప్రత్యేకపుట” ఎట్టిది?

“పండుగోనుట కొక్కది పులు కూర్చుండుట కొక్కది” దీనితో “ప్రత్యేకపుట” అంతరించి పోలేదా?

2. నిర్బంధ ఏ కాంతవాసమునకు యీ యుద్యోగి సహధాన మియ్యలేదేదు.

3. వైద్యకాణములవలన నాగడిలో మలపూతముచ జడనని యీ యుద్యోగి తెలిపెను. (ఎవడు? రాజగోపాలాచారిగారు సందర్శించినవిమ్మటా తత్పూర్వమా?) మలపూతము నాగడిలో నుంచినది నిజమగునా కాదా? నిజమైతే ఎంత కాలమువరకు?

4. దీనికి జవాబు లేదు. మామూలుప్రక్కనస్తువులతో పాటు ఒకతలగడగూడ నీయబడెనని యీ యుద్యోగి వ్రాసెను. ప్రక్కనస్తువులనగా రెండుగొంగళ్లు మూత్రమే అని స్పష్టముగా తెలుపుట కతనికి మొగము చెల్లినదిగాదు.

5. మహాత్ముని స్వంతపుస్తకములను కొన్నిటిని తనచెంత నుంచుకొనుట కంగీకరించితిమి యీ యుద్యోగి తెలిపెను. తన మతగ్రంథములనుగూడ చెంత నుంచుకొనుట కుద్యోగులు అంగీకరింపక పోగా అది వ్యాయము గాదని మహాత్ముడు తెలుపలేదా?

6. దీనికిగూడ జవాబు లేదు.

7. దీనికిగూడ జవాబు లేదు.

చివరకు ప్రభుత్వోద్యోగి తెప్పిన ముఖ్యవిషయ మేమి? “రాత్రిదిక్కి తాళము వేయుటలేదు. మేకపాలు, గొట్టె, నారింజ పండ్లు, నిమ్మకళ్లు, పంచదార, తేయాకు, ఎండుదాక్షిణ్యండ్లు మహాత్మున కిచ్చుచున్నాము” అని అతడు తెలిపెను.

మహాత్ముడు తేయాకు, పంచదారమున్నగు వాని నుపయోగించవలెనని మహాత్ము తెలిపినవారి కందరికిని తెలియను. తేయాకువిషమనిమహాత్ముని అభిప్రాయము. దాని నతడసలేదగ్గరకు రానీయడు. దీనినిబట్టి యుద్యోగి తెలిపిన యితరవిషయములందలి సత్యమునుగూడ నిర్ణయించవచ్చు నని బొంబాయిలో గ్రామీణులందరి ఆమృతవాడితుండి యీ నెల 8 వ తేదీనివలనదాను కే. భూతాగారు జోంకే క్రానికలు పత్రికకు వ్రాసిరి.

జాతీయ వారము

బొంబాయి

6 వ తేదీ చర్య.

6 వ తేదీని బొంబాయినగరమునను పేటలలోను జాతీయ వారపు దేశ సేవ ప్రారంభింపబడెను. ఆ దేశ సభలు నగరమునందంతటను జరిగినవి. ఆ సభలలో పెక్కువిషయములను గూర్చి పలువురు ప్రవచించిరి. ముఖ్యముగా ఖద్దరును దౌర్జన్యరాపిత్యమునుగూర్చి చెప్పిగా బోధించిరి. చాలమంది స్త్రీలు ఖద్దరు చీరలను ధరించి పిఠులపైట నూరేగింపు సాగించిరి. ఖద్దరు బట్టల ఆచ్యుతములకు మరుగుగా జరుగుచున్నది. స్త్రీల సభలో బచ్చిబాయి (భామరసతి) గారు కస్తూరీబాయి (గాంధీ సతి) గారు పంపిన “స్వరాజ్యము లభించుటకు రాట్టముపై నూలువడుకుటయు ఖద్దరుబట్టలను ధరించుటయు నను నీ రెండే సాధనములు” అను సందేశమును తెలిపెను. ఎట్టి అల్లరులను జరుగలేదు. ప్రాంతకాలమున వలంటీరుల పూరేగింపు జరిగినది. సాయంకాలము సభలను ఖద్దరు ప్రదర్శనములును జరిగెను. చాలమంది వలంటీరులు వీధుల వెంట తిరిగి ఖద్దరును విక్రయించిరి.

రాట్టము దానితత్వము

డాక్టరు పి. సి. రే గారు

బారీసాలు ప్రసంగము

రాట్టమును వంగరాష్ట్రమునందంతటను వ్యాపింప జేయుటకు డాక్టరురేగారు చాల కృషిచేయుచున్నారు. వారికి ఆశోగ్యము సరిగా లేకుండినను, కార్యభార మత్యధికముగ నుండి నను ఖుల్నా, కుస్తీయా, కాశీ మున్నగు ప్రదేశముల కేగి రాట్టమునుగూర్చి అధికముగా బోధించుచున్నారు. ఈ నెల 4 వ తేదీని వీరు బారీసాలుకు వెళ్లిరి. వంగరాష్ట్రమున డాక్టరుగారి పట్ల ప్రజల కత్యధిక గౌరవము కలదు. వారి పొండికత్తెను, సచ్చ ర్థిరము, విశయసంపద, పరిశ్రమాసక్తి మున్నగునవి ప్రశంసనీయములు. డాక్టరుగారును మిత్రులును బారీసాలు కేసునుండ రాత్రివేళగూడ దా 3 లో ప్రతిరేవులోను ప్రజలు వారి రాకకొరకు వేచి యుండి “పందేమాకరం”, “అల్లాహా అక్బరు” మున్నగు జనుభవనలతో డాక్టరుగారికి స్వాగత మొసగుచుండిరి. అందువలన వారు ప్రతిరేవులోను స్త్రీపురుషి వారికి రాట్టమునుగురించి బోధించుచుండిరి. వారు బారీసాలు చేరునదికి రాత్రి 2 1/2 గంటలైనది. రిక్తియ యాయము జరుగుచుండెను. నిశీధము దాటినది. స్త్రీపురుషుల చాల అలసత్వముగ వచ్చినను వేలకొలది ప్రజలు రాత్రి 12 గంటల వరకును వేచియుండి వాడు తారముగొని కొందరు వెడలిపోయిరి గాని కొన్ని వందలమంది మాత్రమచటనే వేచియుండిరి. వారు డాక్టరుగారిని ఆరకండ్లలో ప్రాసెసరు త్రేత్రనాథభూషాగారి మందిరమునకు గొనిపోయిరి. తెల్లవారిన వీచుట పని ప్రారంభమైనది. తుణిక మైన విరామము లేకుండ నడచునన్న మూడు దినములును డాక్టరుగారు పని చేసిరి. జాతీయవాదులు, వికవాదులు, కాంగ్రెసు సభ్యులు,

స్వతంత్రముగా, న్యాయ వారు, విద్యార్థులు, వర్తకులు, స్త్రీలు, పురుషులు ఎల్ల వారు సుఖముగా నిండవలయును తమయిష్టము పొందుకొనిపోవుటకును తమరు రాట్టుమనే వడికిన నూతన మగములపై నేసిన బట్టలను చూపుటకును ఆయనయిష్టమును వినుటకును ఆత్మధికావక్తిని నెల్లడించిరి. వారు చూపిన ప్రేమ మహిమము.

మొదటిరోజు

అనాడు బారిసాలునాయకులలో నగ్రగణ్యులగు అశ్వనీ కుమారదత్తుగారి యింటికిపోయి డాక్టరుగారు రాయనను చూచిరి. కొన్నివారములనుండి దత్తుగారు చాల జబ్బుగా నున్నారు. పిమ్మట పలువురు నాయకులను చూచి రాట్టుమనుగూర్చి వారితో మాటలాడిరి. మధ్యాహ్నము ప్రజామోహన జాతీయ పాఠశాల కేగిరి. అచట వడుకునూలు ప్రదర్శనము జరిగినది. ఆ పాఠశాల ప్రారంభ మైవకవత్సర మేమోనను చాల అభివృద్ధి కలిగినది. నూలువడుకుట, బట్టల నేత, తివాసుల అల్లిక, దుస్తులను కట్టుట, ప్రాప్యశిషి, బైపువ్రాత, వడము, లెక్కలపాండిత్యము, చిత్రలేఖనము, యంత్రవిద్య, మున్నగునాని నచట నేర్చుచున్నారు.

బహిరంగసభ

జాతీయపాఠశాల ఆవరణలో సాయంకాలము గొప్ప సభ జరిగినది. రెండుగంటలసేపు ఉపన్యాసములనిచ్చిరి. నూలుబట్టలను నేయవలసిన ఆవశ్యకతను గూర్చి డాక్టరుగారు చిట్టచుట్టలను సుబోధముగను యుపన్యసించిరి. గాంధీ మహాత్మునివలె డాక్టరుగారు రిక్తుకు జోధించుచున్న ముఖ్య విషయము ఖద్దరొక్కటే.

ప్రతినీధిసభ

ఆ రాత్రి 8 గంటలకు పాఠశాలలో గాయకుల సమావేశము జరిగినది. అన్ని పక్షముల నాయకులును విద్యార్థియును వచ్చిరి. ప్రభుత్వన్యాసవాది గణేశచంద్రదాసు గుప్తగారధ్యక్షతనపొందిరి. రాట్టుమయొక్క ప్రాముఖ్యమునుగూర్చి డాక్టరుగారు రుపన్యసించిరి. దానిపై చర్చ జరిగినది. ప్రతినీధి సంఘ నియోజనము జరిగినది. రాత్రి 10-30 కు సభ ముగిసినది. ఇది 6 వ తేదీ చర్చ. (సర్వంటుపత్రిక-కలకత్తా)

డాక్టరు పి. సి. రేగారు బారిసాలు కేసుట

6 వ తేదీ ఉదయమున డాక్టరుగారు మరికొందరు ప్రముఖులనుచూచి వారికి రాట్టుమనం దానక్రి కలుగునట్లు జోధించిరి. పిమ్మట జాతీయ పాఠశాలల సభకేగిరి. అది మండలసభ. బారిసాలులో జరిగినది. 14 జాతీయ పాఠశాలల నేర్పరచిరి తెలిసినది. జాతీయ పాఠశాలలలో జరుగదగిన పనినిగూర్చి మాటలాడుటకు రేగారిని కోరిరి. ఆయన కొన్ని విషయములను తెప్పిసిగ్గినాందిన ప్రజాసంఘ సరస్వతీస్వామి (శిరుపవ్యసించక మునుపు పూర్వాశ్రమమున సతీశచంద్ర ముక్తర్జీ అను పేరుగల వారు డాక్టరుగారు ను ప్రసిద్ధిచాిత్రోపన్యాసములగు ప్రాధానము ఆ శ్వనీ కుమారము కర్త గారికి సోదరుడు) చే నేర్పలు కు బడిన కలకత్తా రమణము అను ఆశ్రమము ను చూడ జోయిరి. దానిని చూచి రేగారు చాలసంతోషించి అవి నిర్మల కాంతప్రదేశమున పరిశుద్ధ వాయువును గ్రోలుచు నొకరాత్రి అచట విశ్రమింపగోరిరి. ఆశ్రమవాసుల కయ్యది మహదానందమును కలిగించెను. ఆ ఆశ్రమమునందు ప్రశస్తమగు గ్రంథభంజాగారము కలదు. అందు ఆహ్వానములగు గీర్వాణ గ్రంథములేగాక శ్రేష్ఠములగు పాశ్చాత్యగ్రంథములూడ చాలకలవు. అప్పటికి 11-30 అయినది ఎండవడిమి హెచ్చుగా నుండెను. రేగారికి 60 వత్సరములు వాటినుగూడ ఎండను సరకుచేయుక పట్టణమునందు వేరువేరు తావులలో నున్న రాట్టుముల పనులను చూడ బయలుదేరిరి

సతీత్యమును గోల్పోయిన కాంతలు

శ్రీయుతి శే.కృష్ణమూర్తి ఘోషగారు పాతీత్యమును గోల్పోయిన వ్యభిచారిణులను సద్వర్తనల చేయగోరి వారికి నీతిని బోధించి రాట్టుమనే నూలువడుక వలెననియు చేతి మగ్గులపై బట్టలను నేయవలెననియు బోధించిరి. అందువలన వట్టి స్త్రీలలో పెక్కుమంది నీచవృత్తిని వదిలి నూలువడుకుటను జీవనాధారమున నేర్పరుచు కొనిరి. వారు చేయుపని రేగారవటి కేగి చూచి వారికి ప్రోత్సాహము కలుగజేసిరి. బారిసాలులో కృత్తిని చూసిన విద్యార్థికులను న్యాయవాదులు మున్నగువారు గొప్ప కుటుంబముల వారు కొందరు శ్రీ కృష్ణ నేత కార్యకర్తలను నేర్పించిరి. అది చాల గొప్పవిర్రాటు. మహాత్ముడు మెకదానిని చూచి చాల సంతోషించెను. ఇప్పుడు రేగారును దానిని చూచి చాల సంతోషించిరి. అచట నేరుచున్న వారు నేత పనియే కులవృత్తిగాను వర్తములవారు (సాలీలు దేవాంగులు)

గారు. బ్రాహ్మణులు తాయనూలు మున్నగు సగ్రవర్ణములవారే నేయుదురనిది. ఉదయమున 7 గంటలకు రేగారు మున్నగు వారు యింటియొద్దనుండి బయలుదేరిరి.

కృష్ణా కార్యకర్తలమునందొక గంట పట్టినది. దానిని వదిలినది మధ్యాహ్నము 2 గంటలైనది. సాయంకాలము 4 గంటలకు స్త్రీలసభ జరిగినది. అసభలో రేగారు రుపన్యసించిరి. చీకటి పడిన పిమ్మట రాత్రి పాఠశాలను చూడబోయిరి. పిమ్మట బారిసాలు న్యాయవాదుల సంఘము వారేర్పరిచిన మితాహారవిందునకు రేగారు వెళ్లిరి. మూడవరోజున గూడ చాల నేత సంఘములను చూచిరి. స్త్రీ ముకుంపెనీలో పనిమానివేసిన వారొకసంఘము నేర్పరచిరి. మూగ ఇత్తును గల వారి పాఠశాలలో నేతపనులు జరుగుచుండెను. అనాడు మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు రేగారు ప్రజామోహన కళాశాలకు వెళ్లిరి. అచటి విద్యార్థుల కొక గంటసేపుపన్యసించిరి.

పిమ్మట ఆలెండలో స్త్రీల సభ జరిగినది. అచట రేగారు రుపన్యసించిరి. పిమ్మట బ్రహ్మసమాజమువారి నేర్పరచిన సభలో విద్యార్థులకు బోధించిరి ఆవల ప్రతినీధిసంఘసభకు వెళ్లిరి. ఆ సభ రాత్రి 7-30 కు ప్రారంభమైనది. ఉపసంఘ మేర్పరుపబడినది. ఈ రీతిగా రేగారి ప్రయాత్యమువలన బారిసాలులో నన్ని పక్షములవారును ఖద్దరు పరిశ్రమకు పూనుకొనిరి. 2 వ తేదీ ఆదివారమునాడు రేగారు మున్నగువారు బారిసాలు నుండి ఖుల్నా మెయిలులో బయలుదేరిరి. బారిసాలులో జరుగుచున్న ఖద్దరు పరిశ్రమలను రేగారు చాల ప్రశంసించిరి.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు కార్య సంఘసభ

కలకత్తాలో 20 వ తేదీని జరుగును రాజకీయస్థితి చర్చింపబడును ఈనెల 20 వ తేదీని కలకత్తాలో అఖిలభారత కాంగ్రెసు కార్య సంఘసభ జరుగును. అసభలో ఖద్దరు విభాషమును గూర్చియు రాజకీయ స్థితినిగూర్చియు చర్చింపబడును.

బెల్గాములో జాతీయవారము

మారటాలు చేయగూడదు జిల్లామేజిస్ట్రేటు ఉత్తరవు 18 వ తేదీని బెల్గాములో మారటాలు జరుగకుండ చేయుటకు కరవురములను ప్రకటింపగూడదనియు సభలు చేయగూడదనియు ఉపన్యాసముల నియమింపదనియు బెల్గాము జిల్లామేజిస్ట్రేటు కాంగ్రెసు ఫిలాఫతు సంఘసభ్యులకు నోటీసులను పంపెను.

అహమదాబాదులో జాతీయ పాఠశాలలు

41 పాఠశాలలు 7700 మంది విద్యార్థులు ప్రభుత్వపాఠశాలల విద్యార్థులసంఖ్య తగ్గుట అహమదాబాదు పురపాలక సంఘమువారు విద్యా విషయమున ప్రభుత్వ సంబంధమును వదిలినందున ఆ పాలక సంఘమును దొరతనమువారు రద్దుపరచిరి. అది మొదలు క్రొత్తగా 41 జాతీయ పాఠశాల లేర్పలుప బడిన. వానిలో 7700 మంది చదువుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారి క్రిందనున్న ముగ్గునిపలు పాఠశాలలు 57 టిలో 2200 మంది మాత్రమే చదువుచున్నారు.

చారీచారా కేసు అజ్ఞానుల గుర్తించుటకు పికార్లు, సిద్దిబగార్లను మరల తీరిపించిరి. ఫిర్యాదల పక్షమున 6 గురు సాక్షియిచ్చిరి. పిమ్మట గజధార అహింస సాక్షియిచ్చెను. అతడు కొందరు ముద్దాయాలను గుర్తుపెట్టెను.

పండిత మాలవ్యాగారు ప్రస్తుత రాజకీయస్థితి అలహాబాదులో నవన్యాసము నేడు (8 వ తేదీ శనివారము) సాయంకాలము పండిత మహామోహనమాలవ్యాగారు అలహాబాదులో ప్రస్తుత రాజకీయస్థితిని గూర్చి యుపన్యసించెదరు.

పండిత మహామోహన మాలవ్యాగారు విదేశవస్త్ర బహిష్కరణము ఖద్దరును ధరించుట బొంబాయిలో మాలవ్యాగారిక జహీరాంగ ప్రకటనము గావించిరి. విదేశవస్త్రములను పూర్తిగా బహిష్కరించినచో దారిద్ర్యము తొలగి లక్షలమందికి ఆహారము లభించును. జాతీయ గౌరవము నిలువబడును. వడుకునూలును ఖద్దరుబట్టలను అధికముగా సిద్ధపరుపవలెనని మాలవ్యాగారు ప్రకటించిరి.

రమజానుపండుగ ఖద్దరును ధరించవలెను చోటనిగారి విజ్ఞప్తి మహమ్మదీయులందరును ఖద్దరునే జాతీయవస్త్రముగ నేర్పరచుకొనలెను. ఖద్దరు దుస్తులతోనే పక్షీదులలో ప్రార్థనలు చేయవలెను. దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము ఖద్దరువలననే కలుగును అని నేతుచోటనిగారుగూడ ప్రకటించిరి. మహాత్ముని కారాగృహవాసము ప్రభుత్వోద్యోగి ప్రకటనము రాజగోపాలాచారిగారిలేఖ

మహాత్ముని యరవాడ చెరసాలలో సందర్శించి సి. రాజగోపాలాచారిగారు చేసిన ప్రకటనమునందలి అంశములు సత్యము కావని ప్రభుత్వోద్యోగి చేసిన ప్రకటనమున కిచ్చుడు మరల రాజగోపాలాచారిగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. “నేను మహాత్ముని సందర్శించి వచ్చిపిమ్మటనే మహాత్ముడు మరొకన్ని సౌకర్యములు చేయబడినది తెలిసినదని రాజగోపాలాచారిగారు ప్రకటించిరి.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

నెల్లూరులో నోటీసులు 11 వ తేదీ విచారణ కొన్ని కీర్తనలను వాడినందునకు వక సంవత్సరమువరకు సద్వర్తనకు పూర్వీకుల నీయవలెనని నెల్లూరుజిల్లా సబ్జిడివిజు ను మేజిస్ట్రేటు ఇనకపల్లి పేకటనుబ్బయ్య గట్టుపల్లి లక్ష్మీ వారాయణగార్లకు 108 క్రింద నోటీసులు పంపెను. 11 తేదీని విచారణ జరుగును.

కర్నూలులో జాతీయవారము

6 వ తేదీ సభ పారిసుతీర్థానముల నిరసించుట కర్నూలులో గంధిమైవాసమున 6 వ తేదీని సభ జరిగినది. పోరీకు తీర్థానములు తాయడుబార్రిగారి వాగ్దానమునకును మహాత్ముడియుల మతవిధులకును భిన్నముగా నున్నవన తీర్థాన మామోదింపబడును. జాతీయవారమున జరుపవలసిన చేతనేమను గూర్చియు సత్యాగ్రహతత్వమును గూర్చియు వారాయణమూర్తిగారు వివరించిరి.

పండిత రామాభాయి. పూనాజిల్లా కడగాక గ్రామమునందు పండిత రామాభాయిగారు బుధవారము మరణించిరి తెలియుచున్నది. స్త్రీస్వాతంత్ర్య జీవనాభివృద్ధి కొంకు ఈమె మిగుల ప్రశంసార్హమగు నేత యొనర్చెను. దాదాపు 30 సంవత్సరములనుండి యీమె కడగాక గ్రామమునందు నివసించుచు అచ్చట యున్న భాదా 1600 మంది వీరస్త్రీలు శిశువులును తన కుటుంబ సభ్యులు భావించివారి సాంఘిక నైతికాభివృద్ధికై శతవిధముల పాటుపడుచుండెను.

ఆంధ్రపత్రిక

1922-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 8-వ తేది

శనివారము

నిర్విమిత్తనిరోధము

జాతీయవాదము భారతీయుల కతి పవిత్ర వారము. సత్య, అహింసాదర్శములను దృఢముగ ననుష్ఠించుట కివారమునందు వారు నిశ్చయించెదరు. ఆశ్చర్యకరముగావించి, ఆత్మపారిశుధ్యము నలవరచుకొనుటకు వారు ప్రయత్నించెదరు. జాతీయనిర్వాణకార్యక్రమమును పూర్తిజేయుటకు, వారు సక్రమారంభము గావించెదరు. తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనము ప్రోగుజేయుటకును, కాంగ్రెసునందు సభ్యుల జేర్చుటకును, కద్దరు ప్రచారము జేయుటకును వారు బూనుకొందురు. ఇందు ద్వేషమునకుగాని, శార్జన్యమునకుగాని, శాంతిక్రిమము, భంగమునకుగాని తావులేదు. శాసనాతిక్రమణప్రయత్నము నదలివేయబడుటచే, అధికారులెంతమాత్రము కలవరపడ ననసరము లేదు. ఈ కారణముచే, నిర్వాణకార్యక్రమము నిరభ్యంతరముగ కొనసాగుటకు, అధికారులు ఆవకాశముసగియుండవలసివచ్చింది. కాని, ఇందుకుగూడ నిరోధము గావించబూనినటుల వార్తలరుదెంచుచున్నవి. ఈనిరోధము, నిర్విమిత్త మనుటకు సందియము లేదు. జాతీయవారమునందు, బహిరంగ సభలనుగాని ఊరేగింపులనుగాని ఏర్పాటుజేయగూడదనియు, విదేశవస్త్రదహనమును కావించగూడదనియు, క్రిమినల్ ప్రొసీజరుకోడ్డు 144 శెక్షనుక్రింద నిషేధపుటుత్తరువులను బరహంపురపు నాయకులపై ప్రయోగించినటుల, నిన్నటిదిన మొక వార్త జేరియుండెను. ఈయుత్తరువుల నతిక్రమింపక, కాంగ్రెసు ప్రచారకులు సభలను జనుపక, కద్దరును అమ్ముటకును, కాంగ్రెసునందు సభ్యులను చేర్చుటకును ఉత్సాహముతో పాటుపడుచున్నటుల తెలిచున్నది. వీరుజూపిన నిగ్రహమును ఉద్దేశరాహిత్యమును మిగుల ప్రశంసార్హము. అధికారుల నిషేధాజ్ఞలు, ప్రజల నిశ్చయమును తొలగింపజాలవనియు, స్వాతంత్ర్యనిరోధమునలన వారి కార్యోన్మాద మతిశయించును గాని తగ్గిపోవదనియు, ప్రశంసించుచున్నది.

సభలను ఊరేగింపులను నిషేధించినను వెటగొండ నవసరము లేదు. ఉన్నయవకాశములను విడనాడక, కాంగ్రెసు విధించిన నియమములను నిర్వహించుటకు భారతీయులు పాటుబడుటధర్మము. సభలకన్నను ప్రతిగ్రహమునకును ప్రచారకులు వెదలి, కద్దరుయొక్క ప్రయోజనమును, రాటపుముపయోగమును బోధించి, కాంగ్రెసునందు సభ్యుల జేర్చుచున్నను. తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనము ప్రోగుజేయుట కవసరమును బోధించి, స్వరాజ్యకట్టుముల గైకొనవచ్చును. నిర్విరోధములు తటస్థించినను, ఉద్దేశమునకు చోటియకుండ, శార్జన్యమున కేమాత్రము సందు కరుండ, శాంతముతో ప్రజలు తమవిధ్యుక్తధర్మము నెఱవేర్చెదరని, జాతీయవారము సభలను, ఆత్మీయబలము వృద్ధియై, నిర్వాణకార్యక్రమమును నిర్వహించునపుడు ప్రజలెదుర్కొనబలిన కష్టముల నన్నిటిని అవలీలగ దాటించును.

అధికారు తీ సమయమున కలిగించెడి నిరోధములన్నియు, భారతీయుల శక్తిని పరీక్షించుట కక్కరకువచ్చును. జాతీయవారము నందు నిర్వాణకార్యక్రమానుష్ఠానమునకు బలముగు పునాదులేర్పడుచో, అయ్యది పిమ్మట అనాయాసముగ కొనసాగును. ఆంధ్రులు, నిరోధములను పాటింపక, కాంగ్రెసు విధించిన ధర్మమును నిర్వహించి, మహాత్ముని మానసమును సంతృప్తిపరచెదరు గాక! శాసనాతిక్రమణమును విరమింపజేసి, నిర్వాణకార్యక్రమమునకు భారతజాతి బూనుకొనినను, అధికారు లింకను తీవ్రనిర్బంధములకు గడుగుట నిర్వాణకార్యక్రమ పటుత్వమునకు నిదర్శనముగుచున్నది. స్వరాజ్యసిద్ధి కింతకన్నను అనుకూలమును సులభమునగు మార్గ మింకొకటిలేదు. కద్దరు పీక్షములముననే, హిందూదేశమున దారిద్ర్య మనుగంటి, కట్టుకొనబట్టయు కనుపునిండతిండియు ప్రజలకు లభించును. స్వరాజ్యమునకు, “స్వ” యనుభావము ప్రధానము. ఆభావము దేశీయుల నావహింపవలెను. స్వదేశవస్త్రధారణ వలన, “స్వ” యను భావము బలపడి స్వరాజ్యమునకు దారిజూపును. పరాశ్రయభావము తొలగిపోవును. నాదియనుయాహ ప్రబలముగు కొలిదియు, ఆత్మానుభవము గలుగును. స్వరాజ్యమునకు, స్వదేశోద్యమము పెట్టని కొలయగుచున్నది. ఆకారణముచే గాంధీ మహాత్ముని సతిబంపిన సందేశమునందు, రాటమును కద్దరును ఉపయోగించి నపుడే స్వరాజ్యము సిద్ధించు నను సత్యము స్పష్టముగ ప్రతిపాదించబడెను. ఈసందేశమును స్త్రీపురుషు లెల్లరును అనుసరించుట, అవసరకర్తవ్యము. అప్పుడే జాతీయవారమునందు రెండుదిశములు గడచినవి. తడవుజేయుట కిది సమయముగాదు. నిరోధములకు జంకక, ఉద్దేశమునకు లోనుగాక, కార్యదీక్షనే ప్రధానముగ భావించి, మహాత్ముని యాదేశములను ఆంధ్రులును, తదితరులునుసంపూర్ణజేసెదరేని, వారు గమ్యస్థానము జేరుట కట్టియాటంకముండనేరదు. నిర్బంధితులయిన మహామహులనెల్లరకును, స్వాధీన భారతమున స్వాగత మొసగి, వారితోగలసి స్వాతంత్ర్య సౌఖ్యము ననుభవించెడి భాగ్యము, ప్రజలకు త్వరలో లభింపక మానదు.

మద్రాసు

ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకసభ

క్రొత్త ఏర్పాటులు

మద్రాసు ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులగు సర్ లయెనల్ డేవిడుసనుగారి యువోగ కాలము పూర్తియగుటచే, వారిస్థానమునందు న్యాయ్ గారు నియమింపబడిరి. మద్రాసు మెయిలుపత్రికలో ప్రచురించిన ఏర్పాటుల ప్రకారము, న్యాయ్ గారికి ఏజెన్సీ, పరిపాలనా నివేదిక, వాయువిమానములు, కోర్టు ఆఫ్ నార్డులు, ఫార్మెట్టులు, రైల్వేలు, జయిల్లు కార్మికులు, మిలటరీ, ముద్రాయంత్రములు, పుస్తకముల రిజిస్ట్రేషను మొదలగు శాఖలొసగబడినవి. వెనుకటివలె సర్ ఛార్లెసు టాడుహంటరుగారికి ఆర్థికశాఖయు ఖా. బ. హబిబుల్లా సాహేబుగారికి ల్యాండు రివిన్యూశాఖయు వశమునందుండును. కె. శ్రీనివాసయ్యగారికి రాజకీయ సంబంధముగు శాఖలొసగబడినవి. మేజిస్ట్రేటులు, లా, జస్టిసు, లాఆర్డరులు, పోలీసు, ఇన్స్పెక్షను మొదలగు శాఖలు వీరివశమునందుండును. లా, ఆర్డరులను ఇంతవరకు పరిపాలించిన విధము, ఆంధ్రదేశమునందు ముఖ్యముగ దుర్భరమగుచున్నది. స్త్రీలకు సంయతము కఠినశిక్షను విధించెడిస్థితి తటస్థించినది. జన్మస్వాతం

త్ర్యనిరోధము, మిగుల ఆతిశయించినది. ఆంధ్ర ప్రముఖులు పలువురు కారాగృహముల కంపబడిరి. 108, 144 శెక్షనులు విరివిగ ప్రయోగింపబడుచున్నవి. ఇంతటి నిర్బంధముల పాలగుచున్నను, ఆంధ్రదేశ ప్రజలు నిగ్రహమును కోల్పోవలేదు. శార్జన్యమునకు తా వొసంగలేదు. తమపాల్పడిన కష్టముల నన్నిటిని వారు శాంతముతోను ఓడిమి నోను భరించుచున్నారు. వారినింకను బాధపెట్టుట లా ఆర్డరుల సంతక్షణమున కవసరమో కాదో, ప్రభుత్వమువారికిమీద నిర్ణయించుకొనవలెను. నిర్వాణకార్యక్రమము కొనసాగుటవలన, దేశము నందు, శాంతియు, అహింసయు సుస్థిరముగ నెలకొనును. శాంతిరక్షణము, ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశముగుచో, నిర్వాణ కార్యనిర్వహణముతో వారెంత తక్కువుగ జోక్యము కలుగజేసికొనిన నంతమంచిది. నిర్బంధములవలన, ప్రజల నిశ్చయము తొలగిపోవుటకు మారుగ మరింత బలపడును. లా, ఆర్డరుశాఖ ఇప్పుడు శ్రీనివాసయ్యగారి పరము జేయబడినది. వీరు సుప్రసిద్ధ న్యాయ వాదులు. న్యాయాధిపతులు. “లా” “ఆర్డరు” ల నిజార్థమేమియో గ్రహించుటకు వీరికి సామర్థ్యము గలదు. అధికారులు, లా, ఆర్డరులను, నిర్బంధముక్రింద సామాన్యముగ భావించుచున్నారు. గీడింగుప్రభువుగారు సంయతము, ఇటులనే తలచుచున్నారు. న్యాయసంరక్షణము గూర్చి వీరికి గల యాహా విపరీతముగ నున్నది. ప్రజాశయనిరోధము వలన గాక, ప్రజాశయసాఫల్యమువలననే, లా, ఆర్డరులను సంరక్షించ వీలగు ననుసంగతినివీరు గ్రహించినటుల తోచదు. శ్రీనివాసయ్యగారు, అధికారుల మామూలు అభిప్రాయముల ననుసరితురో, లేక లా, ఆర్డరులకు గల విశాలార్థమును పాటించి తదనుగుణముగ నడుతురో, చూడవలయును.

నూతన ప్రకటనము

లాహోరులో ప్రకటింపబడెడి “డేప్” అను ఉర్దూ దినపత్రిక, హిందూదేశరాజ్యాంగ పద్ధతి గూర్చి నూతనబ్రిటీషుప్రభుత్వప్రకటన యొకటి త్వరలో వెలువడు ననియు, ఇందుకు క్రొత్తప్రభుత్వ కార్యదర్శి యగు వాకొంటు పీలుగారు కారకులనియు, వ్రాయుచున్నది. రాజ్యాంగసంస్కరణము లలో జేయదగినమార్పును గూర్చి, పీలుప్రభువుగారాలోచించుచున్నారని, ఇటీవల రూటరు తెలిపియుండెను. ఈవార్తనుబట్టి, నూతనప్రభుత్వప్రకటన మొకటి వెలువడుట కవకాశముగలదు, ఇందు మూలమున ప్రజలకు సంతృప్తిగలుగునా? హైందవ సమస్యపరిష్కార మగునా? సంస్కరణములలో నేవియో కొన్ని మార్పుల జేసినగాని, మరియొక ప్రభుత్వప్రకటనము వెలువడినగాని లాభము గలుగదు. ఇదివరకు ప్రభుత్వప్రకటనము లనేకములు వెలువడెను. మరియొక ప్రకటనమువలన నెక్కుడు ప్రయోజన ముండజాలదు. బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారు హైందవసమస్యను పరిష్కరించుటకు మనస్ఫూర్తిగ బూనుకొందురేని, భారతీయుల వాంఛలను కనుగొనవలయును. వారిస్వయం నిర్ధారణాధికారమును గుర్తింపవలయును. ప్రజల మనోరథముల సీడేర్చి వారిని సంతృప్తి పరుప నెత్నింపవలయును. అంతియగాని, తమకు నచ్చిన మార్పుల జేసెదమని ప్రభుత్వమువారు తెలిపిన లాభముండదు. నూతన ప్రకటనముల గూర్చిగాని, క్రొత్తమార్పుల గూర్చిగాని, ప్రజలు ఆందోళన పడ ననసరములేదు. అవి, వారిని ఆశాభంగులుగ గాని, ఆశాపూరితులుగగాని జేయజాలవు. వారు స్వీయశక్తిని బలపరుచుకొనుటకు తమకాలమును సామర్థ్యమును ఈ సమయమునందు వినియోగ

పరుష వలయును. ప్రజల సహృదయ సిద్ధి వారి సామర్థ్యమునంటి యుండును. భావముల దృఢ సంకల్పము బ్రతిఘటించుట వర్తమాను సంచలించ జేసె ననుటకు, చిహ్నములు పెక్కులు గనుపించు చున్నవి. ప్రజల సామర్థ్య మతిశయించిన కొలది యుద్ధముల సమస్యనువలె హిందూ దేశ సమస్యను సమీక్షించి బ్రతిఘటించుట వర్తమాను వారు పార్లమెంటు సభయు సంప్రదించుట కవిష్కరించక విలుండదు.

జాతీయ విద్యార్థివాదము

అహమ్మదాబాదు మ్యూనిసిపలు సంఘము వారు, కాంగ్రెసు ఆదేశానుసారముగ, జాతీయ విద్యను మ్యూనిసిపలు పాఠశాలలలో ప్రవేశపెట్టి, వానిని జాతీయ పాఠశాలలగ మార్పుజేయుటకు, పట్టుదలతో పాటుబడిరి. ఇక్కార్యమునందు ఆక్షేపింపదగిన దేమియు లేదు. స్థానిక స్వపరిపాలనము వలన ప్రయోజన మేనుచున్నను చేరవలసిన, తమ కనుకూర్చిచెడి ఏర్పాటులను జేసికొనుటకు స్థానిక సంఘములకు పూర్ణ స్వాతంత్ర్య ముండవలయును. లేనియడల, స్థానిక స్వపరిపాలనము ఆర్థిక హితముగను. స్థానిక సంఘములు అధికారులచేతి కిటుబామ్మలవలె నుండుటచేతనే, అవి ప్రజల కెట్టి లాభము గలిగింప జాలకున్నవి. రికన్వల్యూషన్ గారి యూహలు, ఇందువలననే భగ్నములయ్యెను. అహమ్మదాబాదు మ్యూనిసిపలు సంఘము, ప్రజాభిప్రాయానుగుణ్యముగ జాతీయ విద్యను ప్రవేశపెట్టిన ఖోడనే, అధికారులు భయపడిరి. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు అహమ్మదాబాదు మ్యూనిసిపాలిటీని అడగద్రొక్కి, అధికారోద్యోగికి దానిని వశపరచిరి. వారు మ్యూనిసిపలు పాఠశాలలకు మరల ప్రభుత్వపు గ్రాంటులు చేరువటల ఏర్పాటుజేసిరి. జాతీయోద్యమాభిమానులు, అధికారుల స్వాధీనమయిన మ్యూనిసిపాలిటీవలన ప్రయోజనము లేదని ఎంచి, జాతీయ పాఠశాలలను ప్రత్యేకముగ నేర్పరచిరి. ప్రజలు వానియం దభిమానముంచి, తమిల్లల నాపాఠశాలలకు బంపిరి. ఈ రీతిన 41 జాతీయ పాఠశాలలు స్థాపింపబడెను. 7700 మంది విద్యార్థులు వీనియందు జేరిరి. 57 మ్యూనిసిపలు పాఠశాలలలోను విద్యార్థులసంఖ్య 2200 మాత్రమే గలదు. ప్రజాభిప్రాయ మేదిక్కునకు మరలినదో, గ్రహింపవచ్చును. నిందు విశ్వాసముతో నాయకులు పాటుబడుచో, జాతీయవిద్యాకార్యక్రమము పూర్తియగుటకు ప్రజలు మనస్ఫూర్తితోడ్పడుదు రనుటకు సందియము లేదు.

“ఆరోగ్యవర” వృత్తాంతము

మదనపల్లియొద్ద క్షయవ్యాధి నివారణమిత్తము యూనియను మిషనువారేర్పరచిన ఆరోగ్యవరపు 1920-21 సంవత్సరపు వృత్తాంతము ప్రచురింపబడినది. ఈ సంవత్సరము 251 మంది రోగులను చేర్చుకొనిరి. మొత్తము మీద 370 మందికి చికిత్స గావించబడెను. వీరిలో సగముకన్న పెక్కుడుగ హిందువులు గలరు. చెన్నరాజధాని నుండి మౌళికమేగాక, ఇతరప్రదేశముల నుండి గూడ రోగులు చికిత్స నొందుటకు వచ్చియుండిరి. రోగులు నడుచుటకు కొండలపైని త్రోవలేర్పఱుపబడినవి. రోగులలో 100కి 64 గురికి వ్యాధినిరోధము గలిగినట్లు ఎంచబడెను. క్రైస్తవమతజోధ అనుదినము రోగులకు గలపబడుచున్నది. సంవత్సరాంతము నకు రు 107,592 లు వ్యయమయ్యెను. రోగులు నివసించుట కొరవదేశమునం దొక గ్రామము నేర్పరుచుటకు ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. ఆరోగ్యవైద్యాలయమునకు, ఒక కర్మాగారము, అయిదు

జాతీయ దీక్షా వారము

స్వరాజ్యస్థాపనమునకు

కాంగ్రెసునందు సభ్యుల జేర్పును తిలకు స్వరాజ్యనిధిని పోషింపుడు
ఖద్గదు వ్రతమును స్వీకరింపుడు అహింసా సత్య భర్మముల నారాధింపుడు

అస్పృశ్యతను తొలగింపుడు

హరితాశ్రమ - దేశీయుల కందరికి 13-వ తేదీ

బాత్తుగా వీలు లేనిరాష్ట్రములవారికి 14-వ తేదీ

గాంధీమహాత్ముని, నాయకులను భజియింపుడు

మగములు చేర్చబడెను. పట్టుపురుగులను పెంచుట కొక ప్రత్యేకపు గది ఏర్పాటుచేయబడెను. పట్టు నేతను కొనసాగించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. రెండు ఎకరముల భూమియందు పట్టు పురుగుల నిమిత్తము మత్సరీ పాదలు పెంచబడినవి. తువాళ్లను, దుప్పట్లను నేయుట కుద్దేశింపబడెను. ఆవసరము ఏర్పడిన కొలదియు, మరొకొన్ని పరిశ్రమలు ప్రవేశపెట్టబడు నని నివేదికము తెలుపుచున్నది.

నిరసనభావము

జనోవా సమావేశమునకు, తుర్కీని బిలువ కుండుటకు దెలిపెడి కారణములలో, తుర్కీ యూరపియను రాజ్యము గాకుండుట యొక కారణముగ సూచింపబడినది. తుర్కీదేశము అనాది నుండియు యూరపురందు రాజ్యముచేయుచున్నది. తుర్కీప్రతాపము జూచి నిన్న మొన్నదీ వరకు, బాల్కన్సరాష్ట్రములు భయపడుచుండెడివి. తుర్కీని యూరపురందీ తరిమివైచుటకు, క్రైస్తవ జాతు లింతవరకు జేసిన ప్రయత్నము లనేకములు విఫలములయ్యెను. తుర్కీ ప్రతాపశౌర్యధైర్యప్రతాపముల మూలమున యంతకాలమునుండి స్వత్యరక్షణము గావించుకొనెను. ఇప్పుడు మరల, తుర్కీకి యూరపురందు స్థానము లేకుండుటకు ప్రయత్నము సలుపబడు చున్నది. యూరపు రాజ్యముల సమావేశమునకు తుర్కీని ఆహ్వానించుటకు సముతము, క్రైస్తవజాతులు అంగీకరించుట లేదు. ఇతర మతస్థులయెడలను, ఇతరఖండలముల వారి యడలను, యూరపియనులు జూపెడి నిరసన భావము అధికమగుచున్నది. ప్రాచ్యఖండవాసుల శక్తియు, నిజసామర్థ్యమును నెల్లడియయినగాని, యూరపియనుజాతులు తమ దృక్పథమును మార్పుకొనవు. ఆతరుణము త్వరలో నకుదెంచెడి సూచనలు, పొడగట్టుచున్నవి.

గొప్ప రైల్వేవొంగతనము

ఏప్రిలు 6:— పారిసునుండి ఇటలీకి వెడలుచున్న పాకిస్ తపాల ఎక్స్ప్రెస్సు బండియందు విచిత్రమైనదొంగతనము జరిగెను. ఇందుగల తపాలాబండియందు దొంగలు ప్రవేశించి 80 బ్రిటిష్తపాలాసంచులను దొంగిలించిరి. వానియందు చాలాధనమును, ఈజిప్టు బొండులను, జెనీవాసమావేశమునకును ఈజిప్టు నకునుసంబంధించిన కొన్ని ముఖ్యములగుప్రతులును ఉన్నవి. రైలు లోనికి దొంగ లెట్లు ప్రవేశించిరో తెలిసికొనుట దుస్సాధ్యముగ నున్నది. ఈరైలు ఎచ్చటను, గంటకు 50 మైళ్లకంటె తక్కువ వేగముతో వెళ్లెను.

విదేశ వార్తలు

భారత వ్యవహారములు.

రైల్వే ఋణముబిల్లు అంగీకరింపబడెను.

ఏప్రిలు 6:— కామస్వసభయందు భారత ఋణ చట్టము మూడవసారి చదువబడి అంగీకరింపబడెను.

ఇండియా వసేనలో బ్యాంకు

ఏప్రిలు 6:— ఇండియా వసేనలు బ్యాంకుయొక్క సాంకేతిక సమావేశమున సభ్యత్వత వహించిన రాజ్ కుమారియమ్మను * రిట్లు నడిపిరి: బ్యాంకుయొక్క ఆర్థికపరిస్థితులు దృఢతరముగ నెయున్నవి. బ్యాంకు లెక్కలు తూపాయికి 16 పెన్నీల మాత్రము కేసుప్రకారమే యుంచబడెను. ప్రపంచమునం దార్థికపరిస్థితు లెంత అభయముగ నున్నను బ్యాంకు ఆర్థికపరిస్థితులు ధృఢముగ నె యుండునట్లు జాగరూకత ప్రయత్నింపబడెను. రూపాయికి 2 పిల్లింగుల మారకమురేటుకాగితములందు రిప్పకార్యరూపమున నెప్పడును లేదు. ఈ మాత్రమే ప్రధాన వ్యాపారమునకు చాల అనుకూలముగ నుండును. మారకమును తిరిగి 16 పెన్నీల చొప్పున నిర్ణయింపవలసినకాలము సమీపించెను. ప్రభుత్వమువారు ఈ 16 పెన్నీల మారకము ననుసరించియే ఆదాయవ్యయ పట్టికను నిర్ణయించిరి.

భారత దేశమునందలి యకాంతిక రాజకీయములు కారణములయొందవచ్చును. కొంతవర కీయసంఖ్యపైకి ఆర్థికపరిస్థితులు గూడ కారణములై యుండవచ్చును. ఈవత్సరము గోవునుపంట విశేషముగ నుండుటచే వర్తకము సంతృప్తికరముగ నుండవచ్చును.

సోలమనుదీవులు- భారతీయులు.

ఏప్రిలు 6:— లెకవహాలమ్ ప్రభువు లెకరుబ్రదర్సుయొక్క సాంకేతికకోత్సవసందర్భమున సభ్యత్వత వహించి ప్రసంగించుచు భారత కార్యాలయమువారును భారత ప్రభుత్వమువారును హిందువులను సోలమనుదీవులకు వలసపంపుట కంగీకరింపనందులకు వారిచర్యను ఖండించిరి. ఆదీవులందు ప్రభుత్వమువారియూ జమాన్యముక భారతీయులకు కొంతకాలమువరకు పనిజూపించెదమని సోలమనుదీవుల ప్రభుత్వమువారు తెలిపిన ప్రభువుగారు నుడివిరి.

కారలుచక్రవర్తిగారి ఉత్తరక్రియలు

ఏప్రిలు 6:— కారలు చక్రవర్తిగారి కళేబర మీదికమున గొప్ప యూరేగింపుతో ఫంచునవరకు పారిపోవట్టి గొని పోబడెను. వీరికచ్చట రాజబంధువులయెడట అంత్యక్రియలుజరపబడెను. కళేబరమునుండి స్వాదయమును వీసి వెండిబరికెలో పెట్టి అస్థిగ్రాహకు పంపిరి. మిగిలినదేహము నాంగరీకి పంపబడెను. స్వెయిను రాజుగారు కారలు చక్రవర్తి కళేబరము నలంకరిండుట కొక పూలమాతకను బంపెను.

జెనీవా సమావేశము

పరామర్శనా బాధ్యత

ఏప్రిల్ 6:— జెనీవా సమావేశమునకు వెడలుచున్న పరామర్శనానిధులలో నల్లరసం దిలిచి పోయింకే ఈ గారు కొన్ని హెచ్చరికల గావించిరి. జెనీవా సమావేశమునందు ఆర్థికవిషయములు దప్ప తదితరము లేవియు చర్చించరాదనియు ప్రతినిధులు ఇతి తీర్మానమును పరామర్శ ప్రభుత్వమువారికి జెలుపవలెననియు హెచ్చరించిరి. జెనీవా సమావేశ తీర్మానములను పరామర్శ చేయువా రంగీకరింపక పోయిన యెడల నా తీర్మానములకు పరామర్శనా బాధ్యత కారని పోయింకే ప్రధానమంత్రి నుడివెను.

జపాను ప్రతినిధులు

ఏప్రిల్ 6:— జపాను ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు జెనీవాకు తేరిరి.

కర్జును ప్రభుత్వ వ్యవస్థలుగ నుండుట

ఏప్రిల్ 6:— కర్జును ప్రభుత్వ వ్యవస్థలుగ నుండుటచే ప్రధానమంత్రితో గలసి లేపు జెనీవా సమావేశమునకు బయలుదేరవలెను. వీరు సోమవారమునాడు బయలుదేరవచ్చును.

కమ్యూనిస్టుల సమావేశము

ఏప్రిల్ 6:— జెనీవానందు గూడిన కమ్యూనిస్టుల సమావేశమువారు అంతర్జాతీయ వర్తక సంఘము లతోడను రెడ్డుప్రేసు యూనియను లతోడను రాయబారము లజరువుటకొక ప్రత్యేక సంఘమును నియమించిరి. రష్యాలో ఆర్థికకాళియు సంబంధములు నెలకొల్పవలెననియు వ్యవహారముల సందర్భమున ధనస్వాత్య ప్రభుత్వములవా రవలంబింపవలెననియు ప్రతిజ్ఞమునందును ధనస్వాత్యముల నిరంకుశ చర్యలను నిషేధించుచు సామాన్య బీదవారందరును కలసి పనిజేయవలెనని యంగీకరణ మేకల 1 వ తేదీన అన్ని వేళములందును గొప్ప గభల గావించి తీర్మానముల నొర్పవలయుననియు సీసమావేశము వారు తీర్మానించిరి. సాంఘికమత తిరుగుబాటులను గావించవచ్చుననియు అట్టివిషయములలో మరణశిక్ష విధింపవలెననియు రష్యాను ప్రతినిధులు సమ్మతించిరి.

ప్రాచ్య దేశములు - ఎగుమతులు

ఏప్రిల్ 6:— ఇండియా, ఆస్ట్రేలియా చైనాల చాటర్డ్ బ్యాంకు సమావేశమున నుపస్థితి చుచు ౧౮. మాంట్రాగూటర్ను గా రిట్లు నుడివెరి:— ప్రాచ్యదేశములందు ఎగుమతుల వ్యాపారమున జీవకళయే కూన్యమయ్యెను. దిగుమతుల వ్యాపారమునందు కొంతటిచ్చుకొనినాంపెను. ఇదివరకు దిగుమతి జేసికొని నిలువజేసికొనిన వస్తువులు ఖర్చుఅగును. దీనినిగాంచి బ్రిటిషు దేశమునందలి వర్తకు లింకను అచ్చటకు ఎగుమతుల సంపరాదూ కొత్తజిగుమతు లవనవరము. వాణిజ్యమునందు మాంద్యము వదిలి, కొనువారు చేతులలో దబ్బుచేరుకొనువరకును కొంత నిదానింపవలెను.

స్థానిక సంఘముల యెన్నికలు

తేలరుపక్ష పరాజయము

గార్డీయన్స్ బోర్డుల యెన్నికలందు పాస్టాత్, హోరు దిచ్చి, ఈస్టు ఎండు, మైలు ఎండు ప్రదేశములందు దప్ప మిగిలిన యెన్ని ప్రదేశములందును తేలరుపక్షమునకు జెంచిన అధ్యక్షులు సంపూర్ణ భగ్నమనోరథులైరి.

లండను జిల్లానుందు రెలిఫుము, హామరుస్మిర్లు ఛెర్చియా, ఫుక్ హాము లంబెరు, వెస్టు మినిస్టరు మొదలగు ప్రదేశములం దొక్క తేలరు ప్రతినిధిగూడ జయమందలేదు. ఇదివరకు 18 మంది కార్మిక సభ్యులున్న పూల్ వుల్చియందు ఈ యెన్నికలందు 11 గురు మాత్రమే గలరు. ఇదివరకు 14 సభ్యులు గల డ్రెఫియండ్ యెన్నికలందు ముగ్గురు కార్మిక సభ్యులు మాత్రము గలరు.

నూలుయంత్ర కాలల తగ్గాయిదా

ఏప్రిల్ 6:— నూలుయంత్రులందు నూలుయంత్ర కాలల యజమానులు పనివారి వేతనములందు పోనున కారుపిల్లలగుచొ న తగ్గింపవలెనట్లుటచే పనివారు సమ్మెకట్టిరి. యజమానులను పనివారును ఈతగ్గాయిదా పరిష్కరించుకొనుటకుగాను 18 సభ్యులుగలసంయుక్తసంఘము నేర్పరిశిరి. ఇందు సగముమంది అధికారుల ప్రతినిధులును సగముమంది పనివారి ప్రతినిధులును గలరు. అధికారులు తమపట్టుటలను కొంచెమైనను వీడలేదు.

సమీప ప్రాచ్యము

కెమలిస్టుల ప్రత్యుత్తరము.

ఏప్రిల్ 6:— గ్రీసు తురుష్కానుంధి మరతులు నియమిత కాలములో ముగియకపోయినయెడల గ్రీకులు తురుష్క ప్రదేశములను వదలివేయుటకు గల వ్యవధిని 3 నెలల వరకు నిచ్చుటకును మిత్రముడలి యాజమాన్యమున గ్రీకులు తురుష్కలకు వదలివేయవలసిన ప్రదేశములను ఖాళీ చేయవలెననియు ఖాళీజేసిన 15 దినములలోగా తురుష్క ప్రైన్స్ యాలా ప్రదేశముల వశపరచుకొనవలెననియు మొదలగు మరతులకు అంగీకార ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి గ్రీకులు ముఖ్యప్రదేశములను మొదట వదలివేయవలెనని అంగీకార ప్రభుత్వమువారు కోరుచున్నారు.

పారిసు సమావేశ మరతులను కాన్స్టాంటి నోపిలునందలి హైమిమవర కాన్స్టాంటి నోపిలు - అంగీకార ప్రభుత్వముల ప్రతినిధుల కందజేసెను. ఏప్రిల్ 5 వ తేదీనందలి 3 వారముల లోపుగ నిరుత్తులవారును తమ ప్రతినిధులను బంపవలెనని అందు దెలియజేయబడెను.

మిత్రముండలిముఖములు

ఏప్రిల్ 6:— బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తమకు రావలసిన ఋణములపై వడ్డీనిగురించి మిత్రముండలివారి కంపెన జాబువలన, ప్రభుత్వమువారు వడ్డీవదుగుచున్నారని తలంపరాదనియు ఒడంబడిక నియమితకాల మంత్యమగుటచే నికమిద వడ్డీవదుగువాక్కు గలదని మాత్రము దెలియజేయబడెననియు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

మద్యపాన నిరోధక శాసనములు

మద్యపాన నిరోధక శాసనములకు వ్యతిరేకముగా ప్రవర్తించిన విశేషులకు ద్వీపాంతరవాసశిక్ష విధింపవలెనని అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రముల శాసనమువారు చట్టమును గావించిరి.

జర్మను సరకులు

ఏప్రిల్ 6:— జర్మను మారకమునందలి మార్పుల అదనంగా గొని తమ సరకుల చాల చవుకగా నమ్మించుండి గాన వారివస్తువులపై ప్రత్యేకముగ నిధిపన్నును విధింపవలెనని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి.

డినియెబర్ని గారి స్క్రీము

ఏప్రిల్ 6:— బ్రిటిషు విమానకాళివారు డినియెబర్ని గారు దెలిపిన స్క్రీమునుగురించి విచారించుచున్నారు. డినియెబర్ని గారు తాము సిండికేటుతరపున పాఠవిమానముల నెలకు దీసికొని ఉపయోగించెదమని దెలిపిరి.

మేజరుజనరలు ఆర్థరు సార్లి ప్లమగారు అలస్టరు ప్రభుత్వమునకు సైనికవిషయమున సలహానిచ్చు నిధికారిగ నియమింపబడెను.

పార్లమెంటునందు సభ్యుడగు 'బ్రిగ్లండు బాటమ్మి'గారి వై 8500 పౌనుల యుద్ధబాండ్లను 10,000 పౌనుల యుద్ధబాండ్ల మోసముగా తా నుపయోగించుకొనె నని మరి రెండు నేరము లాకోపింపబడెను. ఇదివరకు కేసులను వీనినిగూడ లండనునందు కోర్టువారు విచారించుచున్నారు.

గౌ. వి. యె. శర్మగారి పర్యటనము.

కార్యక్రమము.

గవర్నరు-జనరలు కార్యనిర్వాహకసభలో వినియ్య సభ్యులగు గౌ. శి యె. శర్మగారు గతమాసము 29వ తేదీన ఢిల్లీలో బయలుదేరి దేశాదుర్ లక్ష్మణపురము మొరపారే జాతాపట్టణములకు వెల్లి యిప్పుడు వాల్తేరుగగమునకు వచ్చి యున్నారు. వారి మిగిలిన పర్యటనముయొక్క వివరముల నిచ్చుట ప్రకటించుచున్నాము:— 10 వ తేదీ సాయంత్రము 5 1/2 గంటలకు బయలుదేరి రాజుపేండ్లవరము రాత్రి 11 గం. 35 నిమిషములకు చేరుట. 11వ తేదీ రాత్రి 7 గ 47 నిమిషములకు బయలుదేరి 12వ తేదీ ఉదయము 9 గ 15 నిమిషములకు మెయిలులో మదరాసుచేరుట. మదరాసుగరములో 3 దినములం ది 15వ తేదీ సాయంత్రము 7 గంటలకు కలకత్తా మెయిలులో బయలుదేరి 17వ తేదీ ఉదయము 10 గ 10 నిమిషములకు హవారాచేరుట. 16వ తేదీ రాత్రి 8 గ 6 నిమిషములకు బయలుదేరి వంజాబు మెయిలులో వెల్లి 20వ తేదీ ఉదయము 7 1/2 గంటలకు కల్కాచేరుట అచ్చట 8 కి ప్రత్యేక మోటారు బండిలో బయలుదేరి రాత్రి 12 గంటలకు సిమ్లాకు చేరుట.

పర్యటనపు విలాసము "పర్యటనము." సిమ్లా విలాసము:—విశిష్ట.

మదరాసు ప్రభుత్వము.

కార్యనిర్వాహక సభ్యులు.

లా, ఆర్డరు, ను గౌ. కే. శ్రీనివాసయ్యంగారికిచ్చుట.

గౌ. లయెంట్ జేవిడ్నుగా రీ మధ్య రిటైరుయనందువలన కార్యనిర్వాహక సభ్యుల పనులు మరల యేర్పాటుచేయబడెను. గౌ. లయెంట్ జేవిడ్నుగారి స్థానమునకు వచ్చిన ఏ. ఆర్. నాథుగారికి ఏజన్సీ, లక్షదీవులు, అడ్మినిస్ట్రేషను రిపోర్టు, కోర్టు ఆఫ్ వార్డు క్రిమినల్ ట్రైబ్యు ఆఫ్, యూరోపియనుల విద్య, విదేశీయులు, అడవులు, రైల్వేలు, కెయిన్లు, తేలరు, నిమ్మజాతులు, హెడ్డాజ్ యాత్రికులు, సేలు, ప్రెస్సు పుస్తకముల రిజిస్ట్రేషను, ప్రాణములను, ఆస్తి రక్షించుటకు బహుమానములు మున్నగు కాళులపై యధికార ముండును. గౌ. హార్లెస్ టాడ్లంటుగారు ఎప్పటికలెనే ఆర్థికకాళి సభ్యుడగు గౌ. మహమ్మదు హాలిబుల్లా సాహెబుగారు వినియ్యసభ్యుడుగను నుండురు. గౌ. కే. శ్రీనివాసయ్యంగారు రాజకీయ ప్రాముఖ్యత గల కాళులపై యధికారిగ నుండురు. మేజిస్ట్రేసి. లా రెజిస్ట్రేషన్ ఆర్డరు, పోలీసు, సి. వి. డి. తో సహా కాంట్రాక్టు బ్రీవి చట్టము, భూస్వాముల, రయితుల యెల్వనలు, ప్లేటు ట్రైబియ, ఎలక్ట్రిసిటీ, ఎలక్ట్రిక్ సర్క్యసు.

గవర్నరుగారు కావించిన మార్పులో లా ఆర్డరును, పోలీసు సివిలు క్రిమినల్ జస్టిసును సంపూర్ణముగ లామెంబరు కిచ్చియుండుట ముఖ్యమైన విషయము. ఈరాజధానిలో సాధ్యమైనంతవఱకు బాధ్యతాయుతి పరిపాలనమును ప్రవేశపెట్టవలెనని విల్లింగుడకా ప్రభుత్వగారి యుద్దేశ్యముగ కన్పించుచున్నది. ఎప్పటికైనను భారతీయులపై పడుభారమును భారతసభ్యుల భారతి మంత్రులలో ముందుగానే నిర్వహించుచుండిన యభ్యాసముగలుగునని గవర్నరుగారి తలంపు. కనుకనే బాధ్యతతో గూడిన వైకాళులయొ గౌ. కే. శ్రీనివాసయ్యంగారి కొరగబడెను. ఇంతబాధ్యతను రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునందు భారత సభ్యునిపై యుండుట కిదియే మొదటిపర్యాయము. గౌ. అయ్యంగారు ఆడ్వోకేటు జనరల్ పదవిని సభ్యతతో నిర్వహించిరి. చాలకాలము మదరాసు హైకోర్టు జడ్జిగ నుండియుండుటచే, జ్యూడిషియరి మేజిస్ట్రేటు విషయము లాయకు బాగుగ తెలియును. గత పదునారు మాసములనుండి మదరాసు ప్రభుత్వమునందు లా, కెయిన్లు, తేలరు మున్నగువానిపై యధికారిగ నుండి ప్రశంసా పూర్వముగ తన ధర్మమును నిర్వహించెను. (మదరాసు మెయిలు.)

మదరాసు, బాతీయవారము

బాతీయవారము ఆరంభమగునందుయొ మైలాపురము నందు టి. వి. వెంకటరావు ఆయ్యరుగారును, కృష్ణస్వామిశర్మ గారును, కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారును, భావ్యంగారును, ఇంకను మరికొందఱు న్నాయనాదులు కలసి భజనలతో నూరే గుచు అక్కడక్కడ యుపన్యాసముల నిచ్చుచున్నారు. టి. వి. వెంకటరావుఆయ్యరుగారును, కృష్ణస్వామి శర్మగారును ప్రధానోపన్యాసకులుగ నుండిరి. కార్కగను కార్కళిమమున గూర్చియు కద్దరను ధరించవలసిన యావశ్యకతగూర్చియు, రాటపు ప్రయోజనములను గూర్చియు స్వరాజ్యనిధి మొదలగు విషయములగూర్చియు వీరు విపులముగ నుపన్యసించిరి. ఈవన్యాసమును వినుటకు మైలాపురము నందు ఉత్సవముల జూచుటకై వచ్చు డియాక్రికులు పలువురు విచ్చేసి క్రద్ధతో వినుచున్నారు. తిరువల్లి క్రైస్తవియందు వెంకట్రావు ఆయ్యరుగారును, కృష్ణస్వామి శర్మగారును, బజనలతో నూరే గుచు ఉపన్యాసముల నిచ్చుచున్నారు. బాట్టిపునందు గడ్డెరంగయ్య నాయకుగారు, కా. నాగేశ్వరరావుగారు, గౌ. హరిసర్వోత్తమరావుగారు, గుజరాతీ ప్రచారకులు మున్నగు వారు కద్దరపాటల బాడుచు అక్కడక్కడ యుపన్యాసముల నిచ్చుచు కద్దరను విక్రయించుచు కాకగ్రామగుండు సభ్యులను జేర్చుచు తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనము ప్రోగుసేయుచు నున్నావారుతో పని జేయుచున్నారు. మొత్తముమీద బాతీయ వారమునందు మదరాసు సంచలనము జూపుచున్నది. సేదకు కొలఁదకు సభ జరుగును. తమిళరాష్ట్ర కార్కగనుసంఘము. టాకడలోటయందు కూడుచున్నది. స్వదేశీకర్మ ప్రదర్శనము గూడ జరుగును. సలతావులనుండి పలురకముల కద్దరుప్రములు ప్రదర్శనము నిమిత్తము వచ్చియున్నవి.

రైల్వేప్రమాదము:— ఈప్రమాదపు సందర్భమున 8 వ తేది మధ్యాహ్నమునందు విచారణజరుగును.

అఖిలభారత సత్యాగ్రహ వార్షిక మహోత్సవము జాతీయ వారము

ఆధ్యాత్మిక శిక్షావిధానము - నియమాచరణము

దాస్యావమాన దారిద్ర్య నిర్మూలన సాధనము
శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి సందేశము

జాతీయవారమును జరుపుటనుగూర్చి బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు, స్వరాజ్య సభాధిపురాలు నగు శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారు పంపిన సందేశము.

నేడు (6 వ తేదీ) అఖిలభారత సత్యాగ్రహ వార్షిక స్మరణ మహోత్సవ ప్రారంభదినము. నే డీయత్సవము ప్రారంభమై 13 వ తేదీ (అమృతసరులో దేశహితార్థము ప్రాణత్యాగ మొనర్చిన దేశ భక్తుల స్మరణదినము) తో పరిసమాప్తమగును. 6 వ తేదీని ప్రార్థనోపవాసములతో మనము దీనిని ప్రారంభించుచున్నాము. ఈ వారమురోజులును ధనలాభమునకుగాని వినోదమునకుగాని యుల్లాసము నక్కగాని మన మొనరించు నిత్యకృత్యముల నన్నిటిని విరమించి సంపూర్ణ భక్తిభరితులమై సత్యాగ్రహోత్సవ వ్రత నియమాచరణము మొనరింపవలెను. గాన సీవ్రతసాంకేతికమును నేడే ఈ వ్రతారంభదినము ననేమన మందరమును సంపూర్ణముగా గ్రహింపవలెను.

దారుణ భయానకసంఘ మరణ సాంవత్సరీక మనందగు నీ వార్షికస్మరణోత్సవమును ప్రతి వత్సరము దంధముతోడను నిరర్థకముగను క్రోధాతిశయమునను మనము జరుపుటలేదు. జాతీయ హైన్యమును మరల మరల స్మరించుకొనుచు దారిద్ర్య దాస్యావమానములనెదు బంధనత్రయము నుండి దేశమును విముక్తమొనరించుటకు మన జాతీయోత్సాహాత్మకులను మరల మరల దేశమాతకు సర్వసమర్పణ మొనరించుటకే ఈ వారమురోజులును ప్రత్యేకాధ్యాత్మిక శిక్షాధ్యసన ప విత్ర పర్వదినములుగా భావించి మనము వ్రతాచరణ మొనర్చుచున్నాము.

మనము నిర్వహించవలసిన కార్యము లతిముఖ్యములు ననేకములునై యున్నవి. మన పరా జయమునకు సాధనభూతులుగు నాయుధములనే మన విజయచిహ్నములుగా మార్చుటకు తగిన కాల సందర్భములును అమోఘావకాశములునుగూడ ననేకముగ నున్నవి. మన మొనర్చు దేశ సేవయును మన ము బడయు కార్యవిజయమును కాలచోదితులైన దేశభక్తులకేగాక మనలోకమునందే యుండినను దేశ భక్తిని కలిగియుండుట యను మహాపరాధ మొనర్చినందులకు మన మధ్యనుండియు మన దృష్టిపథము నుండియు తొలగింపబడిన నాయకులకుగూడ మనము మనఃపూర్వకముగ నర్పించు కృతజ్ఞతాపూర్వక ప్రణామలే యగును.

గాన సీవారమున సత్యాగ్రహవ్రతుల మగు మనకు గల సదుపాయమును ముఖ్యవిధియును ఎట్టిదనిన గాంధీమహాత్ముని సులభతమ దివ్యసందేశ మగు స్వదేశ స్వరాజ్యసందేశమును నిశ్చల నిర్మల భక్తిసంపన్ను లగు శిష్యులకు సహజమగు గాఢదీక్షతో మనము ఆసేతుహిమాచలపరీత మగు దేశ మునందంతటను పూర్తిగా వ్యాపింపజేయవలెను. మహాత్ముడేర్పరచిన ఘనతమ శాంతిస్థైర్యమున ధైర్యశాలు లగు స్త్రీలను పురుషులను సభ్యులనుగా చేర్చవలెను. మహాత్మునిచే నేర్పరుపబడిన తిలకు స్వరాజ్యకోశము శీఘ్రముగ శుష్కించిపోవుచున్నది గాన అత్యధికభక్తితో మరల నాకోశమును సుపుష్కలముగ మొనరించుటకు భారవిరాళముల బడయవలెను. "ఏకమత్య సామరస్యములు-కార్యసాధకములు, స్వార్థత్యాగమువలననే ఆత్మానుభవము కలుగును, సత్యము కాలాతీతము, మృత్యు దేవతా ప్రధానసాధనమునగూడ ప్రేమకే విజయము కలుగును" అను మహాత్ముని సుప్రకాశమాన ఆవినాశకసందేశమును ప్రతి గృహంతర్యాగమునందును ప్రతి మానవహృదయాంతరమునందును మనము న్యాపింపజేయవలెను.

స రో జ నీ నా యు డు అధ్యక్షురాలు.

6 వ ఏప్రిలు 1922.

(బొంబే క్రాంతి)

బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘము
స్వరాజ్యసభ.

కాంగ్రెసుల రామచంద్రరావుగారికి నోటీసు

బి. యె. సీనియరుక్లాసు చదువుచు ఆసహాయాత్మక మహా చేరిన శ్రీయత కాంగ్రెసుల రామచంద్ర రావుగారికి ఈ దిగువ నోటీసు ఇవ్వబడిన ఆయన రాజమహేంద్రవర ఆంధ్రయువజన స్వరాజ్యసభకు ఉపాధ్యక్షులు. కాకినాడ జాతీయ విద్యాలయములో ఉపాధ్యాయులుగా పనిచేయు చున్నారు. గుజరాతీ మహా విద్యాలయమునందు కట్టవ్రీక్ష యందు కృతార్థులై.

నో టీ సు.

గోదావరిజిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారి ఆఫీసు కాకినాడ

బి. డి. హెచ్. బ్రాకర్ ఎస్క్యూయర్ బి. సి. యస్. గోదావరిజిల్లా మేజిస్ట్రేటునుంచి మహాశ్రీ కాంగ్రెసుల రామ చంద్రరావుగారికి కాకినాడ జాతీయపాఠశాల ఉపాధ్యాయులు.

అయ్య "మీరు 20 తేదీని పగలు 11 గంటలకు నాయుడుట హాజరై 'స్వరాజ్యము' సహాయనికాకరణము అను గ్రంథమునకు గ్రంథకర్తగా నుండినందుట మిమ్ముల నేల ప్రాసిక్యూటు చేయ కూడదో. లేక మీమీద మరొకవిధముగా చర్య నేల జరుప కూడదో సంజాయిషీ యివ్వవలెను."

(దస్కతు తెలియజేయుట.) జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారికి.

వేంకటగిరి

శ్రీయత ఇంద్రగంటి. సుబ్రహ్మణ్యముగారిని వదలుట వేంకటగిరిలో 6-2-22 తేదీన రెండుమాసములు విడి ఖైదుపొంది, వేలూరులైలులో శిక్ష ననుభవించిన నెల్లూరు కాపు రకులగు శ్రీయత ఇంద్రగంటి సుబ్రహ్మణ్యముగారిని 6-4-22 తేదీన వదలిరి. కడచినరాత్రి వారు ఏడుగుంటల ఇంట్లో ప్రేమకొడద నిశ్చి. తాలూకా కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సభ్యు లు ప్రేమకొడదకు వెళ్లి వారికి పుష్పమాలలు వేసిరి. ఇప్పుడు వేలూరులో రాజకీయ నేరములు వారే పంట చేసికొనుచున్నారనియు, మరల కొంతమంది ఖైదీలను వేంకటగిరిలో మార్చిద రనియు వారుచెప్పిరి ప్రస్తుతము వేలూరులైలులో శిక్ష ననుభ వించు చున్నట్టియు, వేంకటగిరిలో తీవ్రమైనపచారము సలిపిన శ్రీయత పోలా అప్పయ్యగారిని యీనెల 20 వ తేదీన వదలె దు. వారు 21 వ తేదీ రాత్రి వేంకటగిరి చేరుచున్నారు.

వేంకటగిరిలో } కట్టకేనేని వేంకటరామాచార్య
కాంగ్రెసుసంఘము } కార్యదర్శి.
7-4-1922

కార్య నివహనధివారు బహిష్కార నిషేధపట్టమున 7 వ తేదీ జరిగిన ౧౯౨౨ నందు ఆమోదించిరి.

స్థానిక వార్తలు

ప్రభుత్వ ప్రకటనములు:—ప్రభుత్వ ప్రకటనము లన్నియును 500, అంతకుపైగా చందాదారులు గల వార్తా పత్రికలపైకికిని, కోరినచో పంపుటకు ప్రభుత్వమువారు తీర్మా నించిరి. (ప్రకటన సంఘము).

మద్రాసు యెల్లెక్ట్రిక్ ట్రాంవేలు:—తిరువాన్ మియూరులో త్యాగరాజస్వామి నడలం ఉత్సవము సేవిన కెల్లవారల సౌకర్యార్థమై ఏప్రిలు, 11, 12 తేదీల యందు రాత్రి 12 గంటల వరకును, ట్రాంకారులు నడచును.

ఒక సవరణ:—దివానుబహదరు శుక్తి కేశవశిల్పగారు చెన్నపురికిండి లండనుకు బయలుదేరినది పొరబాటుగ పడినది. వారు బ్రిటిషు గయానాలోని జార్జిటౌనునుండి లండనుకు బయలుదేరిగారి చెన్నపురిలోని జార్జిటౌనునుండి బయలుదేర లేదు.

తిలకుస్వరాజ్యనిధికి సగముతాళమునిచ్చుట:— మద్రాసు 282 వై నాబాబు రోడ్డులోని వి. యస్. కాండకు అందుకంపెనీవారు 14 వ ఏప్రిలుతో అత్యవయ్యే జాతీయవా సరమున నమ్మికయు కద్దరులో వచ్చుటాధములో సగము తిలకు స్వరాజ్యనిధికి నిచ్చెదరుగాన అందును అక్కడ గొనకలేనిది ఆకంపెనీవారు గొరుతున్నారు.

ముత్యాలపేట హైస్కూలు ఆంధ్రవాఙ్మయ సంఘము:—ఈ సంఘముయొక్క సభ 10 వ తేదీ సోమ వారం సాయంత్రము 4-45 గంటలకు స్కూలుక్రిందహాలులో జరుగును. అప్పుడు ఆదిపూడి సోమనాథకవిగారు (పితామహం) 'ఆంధ్రకవితా సౌందర్యము'నుగూర్చి యుపన్యసించుదు. మాక కల్లి రామకృష్ణ కవిగారి యం. యె. అధ్యక్షత వహించుదు.

ఒక విందు:—ఆర్. ఎం. ఎస్. శూపరంబెండెంటులు (ఎం. డివిజను) టి. టి. నడయాళ్ళు నాయకుగారికి రావుబాబు దూరు తిరుదము నొసంగినందులకు నాయకుగారికి వారి మేడెట్టు బిళ్ళయందలి ఆర్. ఎం. ఎస్. అధీనునందు మిత్రబృం డము విందోసర్పిరి. రా. బి. సి. శ్రీనివాసరావు, తిరువ్యటిపాస్ట్రు మాస్టరు తెనాల గౌడను, వైసిడెన్సి పోస్టుమాస్టరు, పోస్టు ఆర్. ఎం. ఎస్. శూపరంబెండెంటుగారు ఇందు పాల్గొనిరి.

మలబారు పునర్నిర్మాణము:—మలబారు లో కప్పనివారణకై రైతులు విత్తనముల గొనుక్కొనుటకు త్రుళ్ళుము వారు ఋణముల నిచ్చుట కంగీకరించిరి. వరకు తెలుసగా:—

- (1) ఋణములు సంవత్సరములో తీర్చకలెను. కడ్డీ యుండదు.
  - (2) వితారణజేసి ఒక్కొక్కరికి 250 రూపాయలు ఋణము నీయవచ్చును. వీలైనచోట జామీను తీసికొనవలెను.
  - (3) అంతకు పైగా ఋణము గారెన్నచో శూమా యిగా తరఖాస్తు జేసికొనవలయును. అప్పుడు విచారణ జరు గును.
- (ప్రకటన సంఘము.)

మాచళాల కష్టములు:—మాచళాల నేకులు చని పోయినందు వలనను, కెయిల్లో నున్నందువలనను, మాచళా స్త్రీలు, బిడ్డలు నిస్సహాయులైయున్నారు. కట్టుకొనుటకుగడ్డ, నివసించుటకు గుడినె, తినుటకు ఆహారములేక బాధపడుచు న్నారు. వెంటనే 3 లక్షల రూపాయలైన నుండినగాని మాచళాలింతతుఫలు, అనాథల దిక్కులేక చాచుచున్నది అట్లాను అలిగారు చెప్పిరి. వాస్తవ్యుడై వారసిన వారెల్లు వర్ణించు కథలు మహాహోరముగ నున్నవి. వారికి సహాయము వెంటనే చేయవ లెను. శంకరాలను బంధవలచువారు మాచళాసహానిది త్రెజరుల గు మదరాసు అంగప్ప నాయకవిధి 282 వ నెంబరునం గుండేది బంగాహాయతు బాచ్చాసాహెబులు కంపెనీవాకిగారి మద రాసు 50 లింగి కెట్టిపిడిలో నుండి కార్యవర్తులకుగాని బంధ వచ్చును.

వెలతుక్కున. For Sale Celand. (శ్రేష్ఠ మైకస్తువు. మోటారుకారు, మా 200. 40. American Car స్టీరురు మోటరుగా నడచుట వంటిది. ఇప్పుడు ప్రస్తుతం తొరకనటు వంటిన్ని. సదురుమోటారుకారు, మా 200 90 ఒకర్ లాండు యాక్రింద ఆడ్రెసు వారివద్ద విక్రయమునకు వున్నది. శతయువారు యాక్రింద ఆడ్రెసు వారికి వ్రాసి విచారించు కోరెదము.

బుద్రినారాయణ సూర్యనారాయణ గుంటూరు ధనవాదు, గుంటూరు

భారతదేశ స్థితి

గాంధీ, టాల్స్టాయి, లెనిన్ ప్రముఖులు

(దెయిలీ దిస్ట్రబ్యూట్ షిప్ లో యల్. యల్. అను పేర నొకరిట్లు వ్రాయబడినది:—

భారతదేశస్థితి మిగుల కలవర పెట్టుచున్నది. నేనానాముఖుడగు రాల్స్టాయ్ ప్రభుత్వముపై మిగుల గంభీరముగ వాచ్చుచున్నాను. ప్రభుత్వము వారు న్యాయక్రమములను నిలబెట్ట సమర్థులగుటకు గల్గియున్నారా యను విషయము అసలెంతవరకు పరిశీలించబడును అయిన నిశ్చలభావముతో బట్టెను.

భారత సమస్యకు గల సామాన్య ప్రాముఖ్యమును గూర్చి నొక్కచోట సవరములేదు. ఆవిషయమై మాటాడుచున్నప్పుడు లాంక ప్రెస్సుకు ప్రత్యేకముగ సంబంధించిన ముఖ్యవిషయమని చెప్పవచ్చును.

ప్రజాసామాన్య మివిషయమై అన్యధా నివేదింపబడి కలవర పెట్టుబడుచున్నది. భారతదేశవిషయములను సప్రమాణముగ దెల్పితి మనకొనెడికాదు యీసమస్యను భారతవ్యవస్థసంబంధముగాగలవారిద్వైతముతో జూచుచుండును. శీఘ్రముఖ్యాంశముల గూర్చి విపులపరచుటకు ప్రయత్నించెదను.

బ్రిటిషు పరిపాలనా విధానము భారత సమస్యను పరిష్కరింపగలదా? లేకున్న గత్యంతరమేమైన గలదా? ఈ ప్రశ్నలకు తృప్తికరముగ ప్రత్యుత్తర మిచ్చుట దుర్లభముగ నుండును. భారతసమస్యను గూర్చి నేను యోచించుకొంటిని అది ఆదేశమునకే సంబంధించిన సహస్య గాదని తోచుచున్నది.

ప్రాచ్యభారతీ

అది ప్రాచీనతమమధ్యయై యున్నది. అందు కష్టములను, వాదనములను గలవు. ఇప్పుడు భారతదేశములో జరుగుచున్న విషయములు ప్రాచ్యదేశములకు కిందికిందివైతరత్వములతో కలరేగుచున్న సంక్షోభఫలితమని నేను దలంచుచున్నాను. ప్రపథమున పసిఫిక్ మహాసముద్రమువైపు జపానులో నీసంక్షోభము ప్రారంభమగుచున్నది. అచట సంఘా ప్రభుత్వమును జపానుదేశీయులకు ప్రయత్నించుచున్నది. అది ప్రయత్నమునందించి బుర్జువావిప్లవము చేయబడినది. ఇది యిండియా ప్రక్కనున్న కొరియా, చైనా, వైబీరియా దేశములలోను, యిండియాలోను, సమీపప్రాచ్యం తిర్యగములలోను వ్యాపించి, దిగ్భావంలోని రుష్యలో ప్రాచీనతమీతి అదర్శములకు సంఘటనము గల్గుటతో తుదిముట్టెను. కావున, భారతదేశములో గూడ ప్రాచ్యదేశములను వ్యాపించి యున్న యశాంతిభావమునే యెదుర్కొన వలసియున్నది.

ఈ అశాంతిభావము, పాశ్చాత్యులెప్పుడు బయలుదేరి తప్పు యాదర్శములతోను, దుష్కర్మాచరణలతోను అశాంతిదేశములకు వెళ్లికొని అప్పుడే ఆరోపణనే చేయబడినది.

హక్కురు విప్లవము.

చైనాలో జరిగిన బాక్సుగువిప్లవము, ప్రాచ్యవాసులకు పాశ్చాత్యవాసులపై ప్రభుత్వమునకు ముగిసేదమునకు ప్రభుత్వము ప్రవేశకరి నిదర్శనము. త్వలోనే రుష్యజపాను మధ్యమున వచ్చేను అయదధినిర్వహణ కార్యసాహసములు పాశ్చాత్య ప్రతిష్ఠకుమిగుల భంగకరముగ నుండెను.

మనవలసదేశమువారును, అమెరికావారును, ఆసియా వాసులను వలసవచ్చుటకు నిరోధించియుండుట విరుద్ధత్యమై యుండెను. తుట్టుటదకు మహాసంఘామము అగ్ధములేని, స్వాతంత్ర్యము, స్వయంస్థాయము అనుమాటలతో బయలుదేరెను.

ప్రాచ్యదేశము పరసంస్కరము లేనంత కాలము పాశ్చాత్యదేశము నేమియును, వాదించలేదు. ప్రాచ్యపరిపాలకులు చాలవరకు నిరంకుశాధికారులుగా నుండిరి. ప్రజలు ఓర్పుతో కన్నపడి పనిచేయు, కాపువారుగ నుండి పాలకులు చెప్పినట్లుల విని ప్రభుత్వముతో నెట్టికోకకము లేకుండనుండిరి.

టాల్స్టాయి, లెనిన్

ప్రాచ్య దేశములందరును, చాల విషయములలో భిన్నాభిప్రాయముల గల్గియున్నను, ఆధ్యాత్మిక సంస్కరమును మాత్రము తప్పక గల్గియున్నారనియు, మతాభిప్రాయములను, ఆధికాభిప్రాయములను జీవితమునకు సంబంధించినవి, దగ్గర దగ్గర నుంచుననియు, కొందరు మాత్రము గుర్తింపగల్గిరి.

ప్రాచ్యమతము చైనా నేదాంతియగు కన్ఫ్యూషియస్ మతము, క్రైస్తవ మతము వీనిని భారతదేశములో లక్షలకొలది వివిధజాతులవారు రుద్దించిరి. అందువలన వారలకు అందరకును సమ్మతిత ముట్టెను. అది చెడిపోనంతకాలము ప్రజలు శాంతి

భావముతో నుండిరి. దానిని జూచి పాశ్చాత్యులు భయపడి మోహితులైరి.

మతబద్ధతై రాజవిరోధులుగ నుండవచ్చు నను సిద్ధాంతమునందు విశ్వాసము గుడిరిన టాల్స్టాయి మహాత్ముని సిద్ధాంతములను దెల్పెను.

ఇప్పటివరకు అయిన దుర్విధిని, మరణమును సహజము తిక్కరింపకుండుట మాత్రమే ధర్మమని బోధించెను.

లెనిన్, టాల్స్టాయికి విపరీతమైన పురుషుడు. అయిన దుర్విధిని తిక్కరింపవలయు నని బోధించును. టాల్స్టాయి యూహించిన 'సంఘ పరిపాలనము' గూడ భావికాలములో నెప్పుడో వత్తునని ఆయనగూడ యూహించెను.

టాల్స్టాయి రాజకీయవేర్తగను జాతీయవాదిగను ఉహించినవో గాంధీయగును. ఆయన పూర్తిగ లెనిన్ గారేడు. అదారి లోనున్నాడు. గాంధీజెప్పు అహింసాసిద్ధాంతమును గ్రహించి త్యాగము గావించుటకు భారతదేశములోని కాపువారులు రుష్యలోనివారి వలెనే ఆజ్ఞానులుగ నున్నారే. అయితే యిప్పుడు జరుగునది యేమనగా గాంధీయ ఆయన యనుసరుకులు గలసి యిదిగరలో శాంతిపంతులుగ నున్నవారిని త్యాగమునకు పిలిపి ఉపద్రవకరించు అరాజకమును దెచ్చిపెట్టుచున్నాడు.

టాల్స్టాయి మాన్యు సుఖప్రదముగ నే యుండెను, ఆయన మతపరిపూర్ణతను బోధించెను. అయితే లెనిన్, గాంధీ, గారలు అనాదిసిద్ధమగు నిరాడంబరత్వమునున్న, ప్రజాసామాన్యముయొక్క ప్రాథమిక మతాభిప్రాయముల నున్న ఆధారముగ నైకొని రాజకీయ స్వయంపరముల బ్రోత్సాహపరచుటవలన అశాంతిగ పరిణమించును. గాంధీని మాస్కోకు పంపివేసినవో రేపు మరియొక గాంధీ యుద్ధయించును.

ఏలనగా గాంధీ మతము ప్రాచ్యదేశములో మంచికొ, చెడుగునకొ యుదయించిన నూతనభావోదయమై యున్నది. ఆయనయొక్క జీవన నిరాడంబరత్వమును, సత్సాత్రిత్వమును, నిశ్చలబుద్ధియు లెనిన్ విషయములలోవలె అందుకు నిదర్శనములై యున్నవి. ఈవ్యక్తి లిద్దరిలో, రుష్యలోను, ప్రాచ్యదేశములలోను కష్టపడి పనిచేయు కాపువారుల సామాన్యతను గనుగొందుము. ఆ కాపువారులు తమ యవసరములను దప్ప మరి రేమివిషయమునుగాని లక్ష్యముజేయరు.

మానవాతీతుడగు గాంధీ

రుష్యలో యీ విధానము ముందు ప్రారంభమయెను. అది ఆశ్చర్యకరముగ విషయముగాదు. రుష్య ప్రాచీనతమీతి ముఖముగ గల్గియున్నది. రుష్యలో నెక్కువప్రచారముతో నున్న బిక్టరైను శిల్పవిద్యారాశ్యపు గ్రీకు ఆకారములనున్న ప్రాచ్య కళనున్న యేకముకేసెను.

రుష్యదేశములు పూర్వాచారమునందు నమ్మకము గల వారై ఏనుక్రీస్తున మానవమాత్రునిగ గాన మానవాతీతునిగ గంభీరముగ నుండునట్లు విగ్రహమును జేయించి ప్రాచ్యదేశములోని విలక్షణల ఓట్ల గట్టి మంచినాముల బెట్టిరి.

ఇట్టి క్రీస్తుశైవులే కాపువారులు యిన్ని సంవత్సరముల నుండియు వెనుకటి మతభావములతో బూజించిరి. ఈ కాపువారుల భావములబట్టియే టాల్స్టాయి లెనిన్ గారల అభిప్రాయించిరి.

ఇప్పుడు హిమాలయపుర్వముల కావలను గాంధీమహాత్ముడుదయించెను. ఆయనశిష్యులు ఆయనను మానవాతీతుడనుచున్నారే. ఆయన పాశ్చాత్య ప్రపంచమును సిగ్గుపడుట్లు చేయునట్లు. మతవిచ్ఛిగలవారు, దొంగమతగురువులను నమ్మి క్రీస్తును విరుద్ధముగ నెవ్వరో యుదయించె దిదర సోకు తెనుచుకొని యుండుట ఆశ్చర్యము గాదు.

మరణింకరులు మనుష్యుల జంతువు. కాని అవి మామూలుగ జరుగుచుండు విషయములనుగాని, కాల వైభరిత్యములనుగాని మార్పుజేయజాలవు. ముందుదృష్టి గల్గిన రాజకీయవేర్తలు వెనుక జెప్పిన విధముననే ప్రస్తుతము బ్రిటిషుపరిపాలనా విధానము జరుగుచున్నది.

ఫలితమేమయినను, వెనుకటి పరిపాలనావిధానము ఒక మార్గమును యేర్పరచినది. ప్రాచ్యదేశములో అంతరించిన నిరంకుశాధికార పరిపాలనముల స్థానే మరల నిపుడు అట్టిది స్థాపించుటకు కాలము మించిపోయినది.

యావద్భారత కార్మిక హితంకర మహాసభ

జాంబాయి, ఏప్రిల్ 7:— దేశమువెల్లెడలను పారి: క్రామిక కర్మాగారములలో పనిచేయు కార్మికుల యోగక్షేమముల సంరక్షణార్థము జాంబాయి సాంఘికసమితి, కరీంఖాయి ఇన్స్టిట్యూట్, తాతామూరుల కార్మికసంఘమువారు చేరి సమావేశపడిన యావద్భారత కార్మిక హితంకరమహాసభ జాంబాయి నగరమునందు గతబృహస్పతి వారమునాడు సమావేశమయ్యెను. భారత ప్రభుత్వము యొక్కయు, కాష్మీరు ప్రభుత్వములయొక్కయు ప్రతినిధు లనేనులు, దేశము దన్ని దిశలందలి కార్మికులు సభి కి ధిక సంఖ్యాకులు గ నరుదెంచిరి. సమాజముయొక్క సామాన్య కార్యదర్శి యన్. యం. జ్యోషీగారు ప్రతినిధుల కందరికి స్వాగత మొసంగుచు కార్మికులు మున్నగు పనివాండ్ల షేమాభివృద్ధికి పాటుపడుట సామాన్య కార్యముగ నెంచక వారందరిని మానవుల గ పరిగణించి మానవులు చేయగలపనిని చేయించుట ముఖ్యోద్దేశముగ నుండవలెను ప్రభుత్వప్రతినిధులు, ధర్మగులు కార్మికులు చేరి యీవిషయములగురించి చర్చించుట సంశ్లేష్టకరమగు విషయము అని చెప్పిరి.

అధ్యక్షుని ఉపన్యాసము

భారత ప్రభుత్వపు పరిశ్రమల శాఖాకార్యదర్శి. ఎ. సి. ఛాటర్జీ వి. సి. యస్. గారు సభాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనుండిరి. అత డిట్లుప్రసంగించెను. "పారిశ్రామిక కార్మికుల షేమాభివృద్ధికి వారి యజమానులసహకారము, సానుభూతి ఉండవలెను. ఈ షేమాభివృద్ధికి జనపదుడు ప్రయత్నములందు కార్మికులు అత్యంత శ్రద్ధతో తాల్పాడుట ఉత్తమముగ నుండును. యజమానులు, ప్రభుత్వమువారి షేమాభివృద్ధి ప్రయత్నములను చేసినను కార్మికులు నిర్లక్ష్య భావమున జహించినయెడల, ప్రయత్నములు వ్యర్థములగును. షేమాభివృద్ధి: రమగు పని యననేమి? పనిజానియొక్క ఆగోష్ఠి ము సురక్షితిము సామాన్య సుఖము పారిశ్రామిక నైపుణ్యమున బాగుపడుట. కార్మికులకు తమ పనులందు విశేష పాండిత్యముండితీరవలెను. పారిశ్రామికదేశములలో అమెరికా దేశము ప్రధమ స్థానమున లంక. కిం చు చు న్నది. అమెరికాదేశములో కార్మికులను మాధులగను, మొద్దులగను ఉండ నియ్యరాదని వాద గట్టిపట్టు పట్టి, తీర్మానము చేసికొనిరి. అమెరికాలో యజమానులు తమ కార్మికుల పారిశ్రామికనైపుణ్యము నభివృద్ధిచేయుటయం దత్యంతశ్రద్ధ వహించెదరు. భారతదేశములో కార్మికు లాకచోట శాశ్వతముగ నుండకపోవుట ఇప్పటి అజ్ఞానస్థితికి మూలకారణము. మన పారిశ్రామిక నగరములలో శిశువుల మరణముల సంఖ్య అనుదినము పెరిగిపోవుట కోచనియము. న్యున్యదేశవలె వాతబడుచున్న ఈ పిల్లలందరు బ్రతికి యుండవలెడల, వారి జననజనకలకంఠే ఎక్కువ తెలివి లేటలతో పనిచేయు గలిగియుండురు."

కమిటీలను నియమించుట

అధ్యక్షుని ఉపన్యాసము ముగియగానే కర్మాగారములలో పని పారిశ్రామిక కార్మికుల యోగక్షేమములకు పనిచేయుటను గురించి యోచించుట కొకకమిటీ, బయట పనిచేయుటనుగురించి యోచించుట కింకొక కమిటీ నిజమింపబడెను. సభ తిరిగి నేడు సమావేశమగును. సభ్యుల నేక వ్యాసములను చదివి వినిపింతురు.

సిరాపురం సంత

18 వ తా॥ లక్ష్మీవారం సంత శుక్రవారం 14 వ తా॥ జరుగును. 18-4-22 లక్ష్మీవారము మారతాళము జరుపవలసినదని ఆంధ్రరాష్ట్రీయసంఘవారు తీర్మానించినయొడిరి. కాబట్టి పితాపురంలో జరుగు లక్ష్మీవారం సంత శుక్రవారము 14-4-22 నాటికి మార్చడమైనది.

తణి కెల్ల లక్ష్మీవరసింహమూర్తి

పితాపురంతాలుకా కాంగ్రెసుసంఘము, కార్యదర్శి.

అనాంతరములగు కారణములవల్ల తిహారుగవర్నరుగనియ మింపబడిన ౪౯ వాన్రి వీలరుగారు 7వ తేది కలకత్తానుండి తిహారునకు వెళ్లుటకు వీలులేకపోయెను.

* * * ౪౯ వాన్రి వీలరుగారిని గవర్నరుగ నియమించిన అధికార పత్రమునందు సార్వభౌముడు చేనాలుఇంకను చేయలేదని తెలియుచున్నది. కావున ఆ అధికార పత్రమున మృనంతవరకు ౪౯ వాన్రి వీలరుగారు గవర్నరు ఛార్జ్ పుచ్చుకొనరని తెలియుచున్నది.

Ready Now. (3309) Illustrated Catalogue of R. & T. NA WATCH & Co. The Right House for Watches & Clocks. 93 China Bazaar Road, MADRAS. Apply with Anna Stamp.

మదరాసు అందు సదరక్ష మరాటా రైల్వే కంపెనీ (లిమిటెడ్)

(ఇంగ్లాండులో ఇంకొక్కరేటు చేయబడినది)

నోటీసు

(1) మదరాసు, నుంగంబాకమునందు స్టర్లింగు గార్డన్సువద్ద ఆఫీస్ లకుగాను నాలుగు బంగాళాలు కట్టుటకై టెండరు పంపుకొనవలెను.

(2) వైన తెలుపబడిన పనికి టెండరులు 1922 సం॥రం ఏప్రిల్ నెల 25-వ తేదీ మధ్యాహ్నము రెండుగంటలవరకు అంగీకరించబడును.

(3) మదరాసు పార్కు టెనుయందుండు చీఫ్ ఎంజీనీరు ఆఫీసునందు కాపీ 1-కి రూ 2 లువంతున చెల్లించిన టెండరు ఫారములు యివ్వబడును.

(4) సదరు నిర్ణయింపబడిన ఫారమునందు వ్రాసిపంపని టెండరులు అంగీకరించబడవు. కంపెనీవారు తెలుపు వివరముల ననుసరించి పని జరిపించవలెను. సదరు వివరములను రాయపురము డిస్ట్రిక్టు ఎంజీనీరు ఆఫీసునందు చూడవచ్చును. ప్రతి టెండరుదారుడును రూ 100-0-0 సంచకార ముక్రింద కట్టవలెను. జయమొందిన టెండరుదారుడు ఆగ్రిమెంటు ప్రకారము నడచుకొనుటకు తప్పినచో సదరు సంచకారము మొత్తము వాపసి యివ్వబడును.

(5) కంట్లాక్టును పూర్తిగా నెలవేర్చు విషయమై జయమొందిన టెండరుదారుడు, అతని టెండరు అంగీకరించబడినదని తెలుపబడిన 14 రోజులలోపల స్టాంపు కాగితముపైన ఒడంబడికను వ్రాసి యివ్వవలెను. డిస్ట్రిక్టు ఎంజీనీరుగారి చేతిచేయబడిన ప్రతిబిల్లునందును, 100-10 రూపాయలు చొప్పున త్రొసి చెల్లించబడును. కంట్లాక్టును పూర్తిచేయ గలందుకై ఇది డిపాజిట్టు క్రింద నుంచబడును. కంట్లాక్టుదారుడు తాను వ్రాసియిచ్చిన ఒడంబడిక ననుసరించి పనులు పూర్తిచేయనిచో డిపాజిట్టు క్రింద పట్టి యుంచబడిన మొత్తమునందు కొంత భాగమునుగాని లేకపూర్తిగా గాని యివ్వబడును.

(6) రాయపురమునందుండు ఎమ్ అండు ఎస్. ఎమ్ రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్ డిస్ట్రిక్టు ఎంజీనీరు గారికి టెండరును సీలుచేసిన కవరులో పెట్టి పంపవలెను.

సదరు సీలుచేయబడిన కవరుపైన "నుంగంబాకం నందు స్టర్లింగు గార్డన్సువద్ద నాలుగు బంగాళాలు కట్టుటకు టెండరు" అని వ్రాయవలెను.

(7) ఈ కంపెనీకిగాను ఇదివర కెప్పుడును పనిచేయనట్టి కంట్లాక్టుదారులు వారి టెండరులలో యోగ్యతాప్రతికలును సహా పంపుకొనవలెను.

(8) తక్కువ మొత్తమున కంగీకరించిన టెండరును అంగీకరించవలె నను నిర్బంధము కంపెనీ వారికి లేదు.

రాజకీయ గ్రంథములు

గాంధీగారి చెలసాలానుభవములు	0-12-0
చిత్తరంజనదాసుజీవితము, ఉపదేశములు	0- 8-0
దాదాభాయి నౌరోజి	0- 8-0
భారత విజ్ఞానరహస్యము	0-10-0
గాంధీవిజయ నాటకము	0-12-0
గాంధీమహాజయ	0- 8-0
సంస్కారిణి	1- 0-0
స్వరాజ్యమహాసభ	0- 4-0
యం. ఆర్. కృష్ణరావు లండన్ కంపెనీ, నెల్లూరు.	

మెట్ట భూముల వ్యవసాయము

VII

పూర్వవ్యాసమునందు బొమ్మభవనమును గురించియు, కొన్ని మెట్టప్రదేశములలో కుడినడి వర్షమునకంటె 5 మెడలు 85 రెట్లు నీ తావిరియై పోగలదనియు, వర్షజలము భూమి యంతటి భాగమందు నిలిచి ఆవిరియై పోకుండుటకుగాను వైసేలను లోతుగా దున్ని, గొట్టుతోలి గుల్లపాటుగా నుంచినయెడల వర్ష జలము క్రింది నేలలోనికి నులభముగాను శీఘ్రముగాను ఇనుకు ననియు వ్రాసియుంటిమి క్రింది నేలలోనికిపోయిన జలము యావిరియై స్వప్రదకుండుటకు మార్గములను, ఈవిషయమును గురించి చాలవంది యనుభవములను గుచ్చట వ్రాయబోవుచున్నాను. ఈవ్యాసమును వ్రాయుటలో విప్లవగారి మెట్ట నేలవ్యవసాయగ్రంథమునుండి యనేకవిషయములను ప్రాప్తించితిని.

విశేష వేడిగాలి తీవ్రముగా నీచినయెడల వైసేలలు అతి శీఘ్రములలో పూర్తిగా ఎండి గట్టిపడును. లేమ యుండ నందున క్రింది లేమనేలకును వై ఎండు నేలకును కేకార్నణక్తి తొలగిపోవును. అంతట క్రింది లేమనేలల యంతరిభాగమునకు రాజాలవందున పశిలముగా నుండును.

నూర్త్యశ్యకలన లేమ యావిరియై. కాని నీడలో నవ్వు పడును. అడవిలో, చెట్లు లేనిపోట్లకంటె చెట్లుండెడిపోట్ల 100 కి 62 పాళ్లు నవ్వును తగ్గెనని తెలిసికొనితి. రెండు తొట్ల నిండ తడిమన్నచుంచి, ఒక తొట్టిని ఎండలో పెట్టి రెండవదానిని నీడలో నుంచగా రెండవదానిలో నాలుగవభాగము నవ్వును తక్కువయ్యుండును. ఈకారణములన అమెరికాదేశములో మెట్టనేలల ప్రదేశములలో ఒక పనిచేయుచున్నాడు. వైరు యొక్క కంతులనుమాత్రమే యంత్రసహాయమున కొని, నవ్వు ములకాండమున కొయరు. అందువలన నేలకు నీడయుండును. నీడకొరకే ఈకారు చేయుచున్నారని తెలుపవలెను. యంత్రసహాయమున వ్యవసాయము చేయుటవలన, గడ్డి కొనినను మేపుటకు పశువు లాండ నయినను, నమాజులముగత విల్లెములను చల్లుటవలన వైరు ఒకేయొత్తూ నుండుటచేతను, వేయొకరము లొక్కొకరు వైరు చేయుటచేతను, గడ్డిని కొయటవలన ఖర్చు యెక్కువగుటవలనను, కంతులను మాత్రమే యంత్రసహాయమున కొయరు. కాని మనదేశముందు గడ్డి కుచ్చుటకు కావలసి యుండుటవలన మనమాలాగు చేయజాలము. వైరు చిక్కగా వేసినయెడల నీడ ఏర్పడును. కాని నేలలోని లేమకు మించిన వైరువేసినయెడల, అది ఫలించదు. మధ్యనే ఎండిపోవును. గడ్డి గాని ఎండుయాకులు గాని పరిచినందున లేమ నిలిచియుండును కాని, అవి సాధ్యపడవు.

దున్నుటవలన ప్రయోజనము

నేలలో కేకార్నణక్తి ఏలాగున పనిచేయునో తెలిసికొనుట అవశ్యకము. రేణువులు అనేకము కలసి వట్టి యగును. లేమ ఒకే రేణువునుండి మరియొక రేణువుకు పోవుచుండును. ఒకదాని కొకటి తాకియుండిన యెడలనే లేమ కేకార్నణక్తికలన పోగలదు. ఎన్ని రేణువులు తాకియుండిన యెడల అంత యెక్కువగా ఆక్రేతి పనిచేయును. రేణువులు ఎంత సమీపముగా తాకి యుండునో, నేలలు దట్టముగా యుండెడు కారణము వలననే ఎనిమిది, పదియడుగుల లోతు నుండి సహితము లేమ నేల యంతరిభాగమునకు వచ్చుచున్నది. వైసేలను దున్ని, గొట్టుతోలి గుంటకతోలివయెడల, వైసేల గుల్లబారి, ఎండి, పొడియగును. అందువలన వైసేల రేణువులకును క్రింది నేల రేణువులకును స్పర్శ ముపోయి దూరమగును. అందువలన క్రింది నేలకును వైపొడి నేలకును కేకార్నణము తొలగిపోయితి. నెస్టరసు జగ్గను దేశీ యుడు వేసవికాలముందు నేతకు నీరుకట్టి ఒక భాగములలో వైసేలను కుళ్లగించి, మూడువారముల తరువాత చూడగా, కుళ్లగించిన దానిలో చందకడుగునకు 518 గ్రాముల లేమయు, కుళ్లగించనిదానిలో 1680 గ్రాముల లేమయు నవ్వుపడినను. కాని ఫోర్షియాలో ఫోర్షియరు ప్రయత్నముచేసి, కుళ్లగించుటకలన ఆవిరివ్యవస్థతో సగభాగమును ఆపవచ్చునని తెలిసికొనితి. యూటాలో, బంకనేలలో నూటికి 68 భాగములను ఇనుక నేలల 84 భాగములను, బంకగరుములలో 18 భాగములను ఆపవచ్చునని తెలిసికొనితి. కావున క్రింది నేలనుండి లేమ వైసేలకు రాజాలదు. ఇందువలన వైసేలలోని లేమ యావిరియైవలన కొంతనవ్వుమే కాని క్రింది నేలలోని లేమయంతయు పదిలముగా నుండును. ఇంతకంటె నులభమైనట్టిను, చాకయైనట్టిను,

సాధ్యమైనవి రయితుకు వరకటి యుండదు. అటులుగడ్డి తెచ్చి నేలను కప్పుట వీలుపడును. కంతులను మాత్రమేకొని, కాండములను వదలివేయుటయు ప్రశస్తిగతులలో అలవి కాదు. కాని ఎండిపోయిన ఆకులను గడ్డిని మొదలయినవాటిని మెట్టనేలలో దున్నుట కష్టముకాదు. అందువలన వైసేలయందు నేద్రియపదార్థము విశేషముగా నేర్పడి, వైసేల గుల్లబారి, సారవంతమై యావిరియైచి, వర్షజలము నేలలోనికి నులభము గాగానికి సస్యఫలిత మధికమగును.

వైసేలను ఎంతలోతు కనిపి (మల్చి) యుంచవలెను.

ఈ విషయమును గురించి డాక్టరు విప్లవగారు యాలాగున వ్రాయుచున్నారు.

"వైరు చేయుటకు ముందు మెట్టనేలల రయితు అన్నిటి కంటె ముఖ్యముగా చేయవలసినపని వైసేలను కడిపి యుంచుట లేక మల్చి చేయుట యెండి పొడిగా నుండెడి లోతైనవట్టిపొర నేల వైభాగమందు సర్వదా యుండవలెను. ఎండుగాను పొడి గాను నున్నందున యావిరి యైపోవుట కష్టము. శ్రేష్టతమైన ఫలితములు లభించుటకుగాను వైసేలను ఎంతలోతు కుళ్లగించవలెనను విషయములో అభిప్రాయభేదములనేకములు గలవు. వైసేలను 3 అంగుళములలో మల్చి (కుళ్లగించి) చేసినయెడల లేమ నవ్వును చాలవరకు నుండవని తెలిసికొనితి. ఉపరిభాగము నుండి లేమ నవ్వునుగుటలో భూముల స్వభావము ననుసరించి పరిమితి భేదించుచుండును. కొన్ని నేలలలో స్వాభావికముగా "మల్చి" ఏర్పడి, నీటినవ్వును యుండదు. మరికొన్నింటిలో, వైసేల సన్ననిపొర గట్టిపడి యుండుటచేత క్రింది లేమనేల నుండి నీ రావిరి యగుచుండును. శీఘ్రముగా వైసేలలు ఎండి పొడియగు వాటిని లోతుగా కుళ్లగించవలెను. కాని వైసైన దున్ని కదలివేయరాదు. కొన్ని సున్నపు నేలలకువైన సహజ ముగా మల్చి ఏర్పడియుండును. అది చాల వినియోగకరముగా నుండును. అట్టిదానిని కుళ్లగించవలసినమేలేదు. సహజముగా శ్రేష్టమైన "మల్చి" ఏర్పడకట్టి బంకమట్టి, ఇసుక నేలలలో, వైసైన కడిపివేసినను చాలును. ఏలాగైనను, మొత్తముమీద ఎంతలోతుగా కుళ్లగించిన, లేమనవ్వువంత స్వల్పముగానుండును. ఫోర్షియర్ అను కాన్త్రక్టర్ డు కా తి ఫోర్షి యలో యా వి మ అ మ ను గు రించి ప్ర యో గములుచేసి, మల్చి ఎంతలోతుగా యుండిన అంత మంచిదని నిరూపించెను. పోలమునకు నీరుకట్టి నాలుగుభాగములు చేసి, మొదటిదానిలో వైసేలను ఏమియు చేయక, రెండవభాగములో 4 అంగుళములలో కుళ్లగించి, మూడవదానిని 8 అంగుళముల లోతు కుళ్లగించి, నాలుగవదానిని 10 అంగుళములలో కుళ్లగించితి. మొదటిభాగములో నీటిలో నాలుగవభాగము అవిరిరూపముగా నవ్వుమాయెను. నాలుగు అంగుళముల మల్చి యుండిన దానిలో, వై నవ్వుములో 100 కి 28 భాగములు పోయెను; ఎనిమిదియంగుళముల మల్చియుండిన దానిలో నవ్వుములో 100 కి 12 పాళ్లు మాత్రమే పోయెను. 10 అంగుళముల మల్చియుండిన దానిలో ఏమాత్రము నవ్వుము కాలేదు. కష్టము కొంచెము తగ్గునని, ఖర్చు సహితము కొంచెము మిగులునని లోతుగా కుళ్లగించక లేమను పదిలపఱచ ప్రయత్నించెడి మెట్ట నేలల రయితు గొప్పతప్పు చేయుచున్నాడు."

ఎప్పుడు కుళ్లగించవలెను?

"ఎక్కువ లేమగాయుండిన యంతరిభాగమును ఎక్కువగా యావిరియై పోవునని తెలుపబడినది. కాబట్టి లేమ నవ్వుము గాకుండుటకు, ముఖ్యమైన సమయము లేమ అత్యంతముగా యుండినప్పుడే, కొంతవరకు లేమ యారిక తరువాత పరిక్షించిన యెడల నేలయందలి లేమలో విశేషభాగము నవ్వుపడినది; ముందుగా కుళ్లగించి యుండిన యెడల, ఆనవ్వును బహుశా లేకపోవచ్చును. యూటాప్రయోగ శ్రేత్రయందు ఈ విషయము నిరూపించబడినది. ఒక నేల నిండుగా లేమయుండినది. వైసేలను కుళ్లగించలేదు. మూడువారములలోగా నవ్వుపడిన లేమలో, సగభాగము మొదటివారములోను, అయిదవభాగము మాత్రమే మూడవ వారము 3 దిన నవ్వు మాయెను. మొదటివారములో నవ్వుమయినదానిలో 8/5 భాగము మొదటి మూడుదినములలో పోయినది. ఇందువలన మనము నిశ్చయించుకొనవలసిన విషయ మేమనగా, వైసేల అనుకూలముగా నుండిన వెంటనే దున్నవలెను. "వానలు ఆగిన వెంటనే లోతుగాదున్ని, గొట్టుతోలివలెను. వానలు కురియుటవలన వైసేల గట్టిపడుచుండును. వైసేలలో నాగలికి కరువుక పోయెటంత లేమ అధికముగానుండినప్పుడుదున్నినయెడల వైసేలకు కీడువచ్చుటలోకు చేయుటపొరపాటు. వైరుకొ

సిని వెంటనే లోతుగాదున్నట్లు రాబోవు వాననీటికి నేలలోని కి పోనిచ్చుటకు ఎంతముఖ్యమో వానలు నిలచిన తరువాత నేలలోని తేమను పదిలపఱచుటకు లోతుగాదున్న గొట్టంతో బుట్ట అంతతీవ్రము. వానకాలమారంభమందు ప్రైవేట్ యెడల, వానలు నిలచినవెంటనే ప్రైవేట్ గొట్టానను దంతయైనను తోలి ప్రైవేట్ గుల్లగా నుండనిచ్చిన యెడల ప్రైవేట్ లుద్ధికి వచ్చి పుష్కలముగా పండును. విత్తలను పెండ్లివాడు, లేక సమీపము దుండినను ప్రైవేట్ లకు అటంకము లేరు. ప్రైవేట్ లు పెడబుగ్గా యుండిన యెడల ఎప్పుడైనను కుళ్ళగించవచ్చును.

ప్రైవేట్ లు లేకపోయినను ప్రైవేట్ లు "మల్టీ" చేసి యుండగా, ఎండలు వుండు గాఢముగా కాలగండు ఒకానొకప్పుడు కురిసెడి స్వల్పవర్షములు కలుగుతున్నప్పుడు తేమను అవానలను ప్రైవేట్ గట్టిపడి క్రింది తేమనేలతో కేళాకర్షణ సంబంధము ఏర్పరచును అందువలన క్రింది నేలలోని తేమ, ఎండలు, తీక్షణముగా యుండుటవలన కిక్కురాలములగానే ఎండి పోవును. అట్టిసందర్భమున తిరిగి గొట్టంతోబుట్టయో, గుంటక తోబుట్టయో ముఖ్యవ్యవస్థము. కలుగుతున్న ఇందువలన శ్రమ అధికమగును. కానికష్టమునకు మించిన ఫలితము లభించును.

గట్టిమొక్కలను ఒకప్పుడును మెట్టనేలలో మొలవనీయ కూడదు. ముఖ్యముగా నీటిని పదిలము చేయవలసివచ్చును, ఏమాత్రముండకూడదు. తేమను పదిలము చేయుటకు నేనెను ఏర్పాట్లు, ఇందుకు సహాయపడును. ఏలనన, మల్టీ చేసినప్పుడు ప్రైవేట్ ఎండి పొడిపొడిగా యుండును. కాబట్టి, కలుపు మొక్కల విత్తులు, అట్టి ఎండిన నేలలో పడినను, తేమలేని కారణమున మొలవవు. మొలచినను తేమనేల చాల క్రింద యుండుటచేత వేళ్ళంతలోతు వ్యాపించజాలవు. కలుపు మొక్కలు మొలచి యుండినయెడల, వాటిని నాశనము చేయవలసివచ్చును. సహాయకరమును దొంగిలించుటచేగాక మెట్టమైర్లకు ప్రాజాధారమైన నీటినిభర్చుచున్నను, మెట్టనేలల యిటుకు కలుపు మొక్కలు ప్రధానశత్రువులు. అవి తొలగించినవెంటనే గొట్టంతోలి నాశనము చేయవలెను. అవి మొలచుటవలన క్రింది తేమనేలకును ప్రైవేట్ యెండినచేటకును కేళాకర్షణ సంబంధము ఏర్పడినదిని తీర్మానించు కొనవచ్చును.

కాబట్టి మెట్టనేలలను ఎల్లప్పుడు కుళ్ళగించుచునే యుండవలెను. మెట్టనేలల క్షవసాను పద్ధతులలో అనేకవిన్నవన్న మామూలు చేయు చుండినయెడల, మొత్తముమీద ఎక్కువఫలితము లభించవలసినదే కాని, ఏదోనొకపెద్ద మామూలు చేసినదము, ఎక్కువలాభము సంపాదించుదమని తలంచకూడదు.

దరిశి చెంచయ్య బి. ఎస్. సి..

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహ

రావుగారిచే రచింపబడినది

గ్రంథములు— నాటకములు

నర్మదాపురుకుత్సయము	0-12-0
రాధాకృష్ణనాటకము	0- 8-0
కోకిల	0-12-0
విప్రనారాయణ	0-12-0
వనవాసరాఘవము	0-12-0
విజయరాఘవము	1- 0-0
కళ్యాణరాఘవము	0- 8-0
బుద్ధబాధసుధ	1- 0-0
వృద్ధవివాహము ప్రహసనము	0- 8-0
హాస్యవల్లరి	0-12-0

(అచ్చులో నున్నవి)

సాక్షి 1 వ వాల్యూము, 2 వ వాల్యూము, మూడవవాల్యూము. [3513]

పూర్ణ మముద్రక— నాటకములు

వలయువారు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావు పంతులు గారు, పితాపురం, అని వ్రాయవలెను.

With a foreword of S. Srinivasa Iyengar (Ex. Advocate-General, Madras). Containing the soul stirring messages of our incarcerated patriots. Price As. 8. Postage extra. K. KYLAS & Co., Publishers, Triplicane, Madras.

హిందూదేశము మూలధనముతోను హిందూదేశము పరిశ్రమము వలనను తయారైన హిందూదేశపు సరకులు

ఆయాకాలములకు తగినట్టి జవిల్లిదినుసులు మా వద్ద సిద్ధముగా నున్నది. అన్నిరకముల హిందూదేశపు జవిల్లిదినుసులు ఎప్పుడును నిలువచేసి యుండు మా పెద్ద అంగడికి అందరును దయచేసి వచ్చి చూడవలెనని కోరెదను.

చల్లారాం గైయానుచందు

(2300)

గొప్ప అద్దములతో అందముగ నుండు పాపు

9, 10, 11, రత్నన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

దేశభక్తుల చిత్రపటములు

(ప్రతి యింటను పూజించతగినవి.)

[3516]

గాంధీమహాత్ముడు లోకోత్తర పురుషుడు

కాపీనధారియై కూర్చుని యున్న మహాత్ముని చిత్రపటము సాబర్కత్తి సత్కారహక్రమమునందు ప్రత్యేకముగ ఆంధ్రచిత్రకారు లైన వావలి నాగేశ్వరరావుగారిచే తీయబడి పలరంగులతో చక్కని నునుపుకాగితముపై చిత్రీకరింపబడినది. సైజు 15 x 20 అంగుళములు. వెల ప్రతి 1-టికి రు 0-8-0 మాత్రము.

వర్తకులకు కమిషను వివిధ నియ్యబడును.

ఆంధ్రదేశమునకు సోలయేజంట్లు:— దొంతరాజు సీతారామయ్య, గుంటూరు.

దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులు

ఆంధ్రులకు రామదాసు దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య, చిత్రరంజన ఆలీదాసు, సహోదరులు శ్రీమతి సరోజినీదేవి, లాలా లజపతిరాయ, సి. యస్. ఆంధ్రులకు మున్నగువారు ఖద్దరుపత్రములు ధరించిన తరువాత తయారుచేయబడిన పటములు. బహుఅందముగ నుండును. సైజు 12+10 అంగుళములు వెల 0-2-0 మాత్రము.

ఇందులో దేశభక్త ఆంధ్రులకు పటములకు సోలయేజంట్లు: శ్రీ. అయ్యవారిశాస్త్రి, స్వరాజ్యగ్రంథాలయము, తెనాలి. తదితర పటములకు యీక్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలయును,

The Andhra Chitrasala, Princess Street, Bombay.

తామర తైలము

దంతచూర్ణము

తామర, తీట్ల, గజ్జికి మంచిది దీన్ని 3 0-8-0 మాత్రమే. రాజరాజి గుర్తుగల తామరతైలము పూర్తిగాశుభము లగు చాల మంచి మందులతో తయారుచేయబడి ప్రఖ్యాతిగాంచినది. అనేకయెండనుండి యున్న తామర నాటుగైదు సారలు. రాచినతోడనే పోయినదని వేలమంది మాకు వ్రాసియున్నారు అన్నితాజనము డిపో, బొంబాయి లేక మద్రాసు.

వెల డబ్బి 1-కి 0-2-0. వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకం. ఈ ధంతచూర్ణముతో పండ్లు తోముటవలన చిగుళ్ళనుండి రక్తము ప్రవించకుండును. నోట దుర్బంధములేక యుండును. అనేకులవల్ల ప్రతిరోజు వాడబడుచున్నది పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును. అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు.

ప్రొడెలిన్

దంతవ్యాధి సంహారిణి

సకలరోగములను పోగొట్టు నొక కుటుంబావళము.

ఈ లోషనును 5 బొట్లు 2 టేబుల్ స్పెక్టల్ కలిపి దినము రెండుపూటలు పుక్కిలించిన పంటినొప్పి, పండ్లు జలపరిండుట, పంటినొండి రక్తము, చీము ప్రవించుట, దుర్వాసన, పండ్లుఆడుట, పిటిని పోగొట్టి, పండ్లును గట్టిపరచును. నోటిని సువాసనతో నుంచును. పండ్లును శుభ్రముగ నుంచును. బుడ్డి 1-కి రూ 1-1-0.

సుఖినాన్ (నూతనోత్పత్తి)

గాయములకు, కీళ్ళపట్లకు, నొప్పులకు రొమ్మునొప్పులకు, కాళ్ళచేతుల పట్లకు, మెడనొప్పి, కంఠనొప్పి చర్మముమీద మంటలకు, దగ్గులకు, శీతలము, జలదోషము, విషజ్వరములకు, నడుమునొప్పి, కత్తిగాయములకు వోమ కాటుక, ఇతర విష కాటుకలకు, ఇంకను అన్ని నొప్పులకు వైశ్రాంత, తైలము మొదలగునవి పూత పూయు సకల నొప్పులకును ఉపయోగించును. బుడ్డి 1-కి రూ 0-8-0.

మదరాసు కెమికల్ ఇండస్ట్రీస్ (లిమిటెడ్) నెం. 22 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

మందుభినామ సంగ్రహ చైత్ర, శు. ఏకాదశి శనివారము

ప్రణయ సంగీతము

వేంకట పార్వతీశ్వర కవులు

కాంతమయమైన ప్రణయక + కాననంబు
గడచి నుభయించు నాతఁ డొక్కఁడను లేడు;
భుధురమయమైన ప్రణయ సామ్రాజ్యమునకుఁ
ప్రతినిధులు కాని వాగ్ధేయ + కృష్ణులు లేరు.
దిగులు సమంచు జానకి + దేవితోడ
కుద్ధ కోకవగాలి నొకకోకవనముఁ
బరవశతఁ గాంచు రాధికా + తరుణితోడ
మధుర మోహనలీలఁ దామలవనముఁ
దలఁగఁ జాలని సాండునం + దమలతోడ
మెలపుతోడిరాగమున శ + మిహనంబుఁ
గరుణఁగమూర్తి సిద్ధార్థ + నరుణితోడ
రుచిరమలహరిఁగి వటు + ప్రయరవనముఁ
గలసి సుధస్వరంబు లై + కృష్ణులఁ జేసి
భావ రాగ తాళము లేక + భంగి, తేసి
ప్రకృతి గరగంగ నానాఁడు + సాడినట్టి
ప్రణయగీతంబు లెల్ల ని + ప్పటికిఁ గూడ
వనతరులయందు తైలంజనములందు
ఘనరసాతలవాహినీ + గతలయందు
గగన కల్లోలిత తరంగములయందు
దశ దిశలయందు భూనభోంతములందు
విమల నూత్న పురాణనా + విదిత పదిత
యోగగతు లై కృష్ణముగ మాటు + మ్రోగుచుండెఁ—
రామచంద్ర నిశాంతశీలముఖముల
యామిచరగణ యా + నా ముఖముల
గరళకంఠుని మిక్కిలి + కంటివెంటఁ
గాము దేవేరి కాటుక + కంటివెంటఁ
దారుణులైన శకుని దు + స్త్రుత్రమందు
మానితంబైన వివరు స + స్మృత్రమందు
నొక్కఁటి నొక్కఁటి శ్రుతి + నొక్కఁటిఁ
బ్రణయసంగీత నాదమే + బహులపడియెఁ—
ఇంద్రియ విలాసంబు విజ + తేంద్రియలకు
ద్వంద్వ నిర్ద్వంద్వ భావనం + భావమునకుఁ
బ్రకృతీక బరంబునకును స + ర్వమునకై
గతులఁ బ్రణయంబై గద మూల + కారణంబు.
వినదలంచినఁ బాడఁగా + వేడుకైన
వధ్యయన మాచరింపఁగా + నాశ యున్న
సులభసాధ్యంబు సుకుటిలలిత మైన
ప్రణయసంగీత మంతలా + బట్టుచును.
ఆకటికిఁ దాళఁజాలని + మేఘపిల్ల
పచ్చిబాలెంత పులిచెంత + బాలు త్రాగు;
గుఱుచఁజుక్కల చిన్నిపా + వుఁపుఁ బిల్ల
శీలమై దేగడఁ బల్లఁటిలునేర్పు;
నలసి నిద్రించు నృగరాజు + నందఁ జేరి
చేటచెవు లూచి గజరాజు + చెనుటలార్పు
మసలువేసఁగి దూల ముం + గిన్నఁ చేరి
వడ దగులకుండ స్పంబు + వడగఁ బట్టు
నగ్గిరాళ్లను బన్నిటి + బుగ్గలెగయుఁ
జేడుపూవులఁ జేనియల్ + చిందువారు
ఫణిఫణంబుల సంజీవ + మణులు జారుఁ
గంటకంబుల నవకోరకములు విరియుఁ
బ్రణయరాగంబు వీనుల + బడియంతఁ
బ్రణయరసమయమాధురీ + ప్రకృతి యెల్ల
మమ సమ భిన్న భావముగ + విస్మరించి
మధురమోహప్రణయతాన్వయతఁ గాంచుఁ—
తలిరుఁజూత్తిళ్లఁ బూప మొ + గ్గలను బెంచి
గుప్పగుప్పనఁ దావుల + గ్రుమ్మరించి
చిటుకుచిటుకునఁ చేనియల్ + చిలుకరించి
యలరి యలరించు నెలవీగ + కులుకులాడి
బాలసహకారమునకువై + కేలు సాచి
లలిత కలకంఠకమునఁ + చిలుచు పిలుపు
అనిమత్యుల కోవల + నలకరించు
కటికచీరఁటి చీరమేల్కట్టుకొండఁ
గన్నుమిన్న నెఱుంగక + యున్నచోట

గ్రంథ పరిచయము

“నయన్య అఫ్ సెల్పు”

ఆత్మ స్వరూప నిర్ణయము

ఝానాధరాయ స్వామి విరచితము

పాంచాల రాష్ట్రము నందలి మూర్తాను నగర వాసులను
అంగ గీర్వాణి పండిత ఉయరు ఫాన్సీ ప్రముఖ వివిధభాషాపాఠాంగ
తులును-యోగ, వైద్య, జ్యోతిష, మంత్ర, ప్రముఖ వివిధకాస్త్ర
కోవిదులును - సాహిత్యప్రేమితి పరమార్థ విషయములను స్వాను
భవమునకు తెచ్చుకొనిన సాత్వికాగ్రగణ్యులును - బ్రహ్మ
విద్యాది సమస్త విద్యలను ఎల్లరకును బోధించుటలో నసమాన
ప్రజ్ఞుల వారును-అదైవైత సిద్ధాంతమున పరిపూర్ణులును-యోగ
సిద్ధులు-యోగబల మనోబల బాహుబల సంపన్నులును-అపర
భీముడైన మూర్తులు నందగిన శ్రీ ఝానాధరాయ స్వామి
వారి గ్రంథము నాంగభాషయందు రచించిరి. వీరు చెన్నపురికి
రెండు సార్లువచ్చి వెక్కు విషయముల గూర్చి యుపన్య
సించిరి. వీరు సంసారమును పరిత్యజించి హిమవత్సగర పరిస
రాఞ్జము లందేకతమ కొంతకాలము వసించి భగవద్దైవ్య
మును బడసిరి. తదాదిగ ఉపనిషద్ధర్మములను లోకమునకు
బోధించుటకు సంకల్పించి దేశమునందు సంచార మొనరించు

నన్నిరూపులఁ దనరూప + మందుఁ దాచి
కన్నులను మూసి యామిని + కాలమూర్తి
పాంథు నదలించి బెడరించి + పలుకుపలుకు
నిందుజాబిలి కళలు ప + స్నీటియేటి
మించుదరంగల మిలమిల + మెఱయుచుండఁ
దొలఁచుభావంబులను మేను + పులకరింపఁ
బ్రణయరాగంబు నిలుజెల్లఁ + బల్లవింపఁ
బారవశ్యంబు మీఱంగ + భక్తవరుఁడు
పలుకుఁ దలఁ చేకముగఁ జేసి + పాడుపాట
చేర నంతంబులేనియెఁదాబోన
దృష్టికాశలనిడు వృగ + తృప్త్యుగోన
దిరుఁజాలక యమృతంబుఁ + దివియలేక
గొంతువడి యార బ్రదుకునైఁ + జింత జారఁ
బరితపించు వియోగి నీ + తరళనయన
యొగచి దిక్కిని పలించి + యొప్పునేడ
పిలుచు పిలువైనఁ బలికెడు + పలుకులైనఁ
బాడుపాటైన నేడుచు + నేడువైన
బహుభాషావార్ధ కల్ప ప్రపంచమెల్లఁ
బ్రణయసంగీతమునఁ ప్రతిధ్వనియ కాదెఁ—
ప్రణయగీతంబు బోధించు + పరమగురుఁ
బడయ బెడకంగఁ బనిలేదు + ప్రకృతియందుఁ
బ్రణయరాగ మాలాపించి + పాటఁపాడ
సహజపాండిత్య మున్నది + జగతికెల్ల
ప్రణయరాగంబునను జొక్కు + వడక యుండఁ
బ్రణయతంత్రశ్రుతులఁ గట్టు + వడక యుండఁ
బ్రణయగీతంబులకు మాటు + వలకకుండ
విడిచడిన దొక్కటియు లేదు + విశ్వమందు
ప్రణయభావంబు లేని శీఘ్రంబు లేదు
ప్రణయతంత్ర శ్రీ లేని రూపంబు లేదు
ప్రణయరసశీకరము లేని + రసము లేదు
ప్రణయగుణలేశమే లేని + ప్రకృతి లేదు
ప్రణయగామామృతంబునఁ + బ్రకృతి బ్రదుకుఁ
బ్రణయగావరసంబునఁ + బ్రకృతి పాడలు,
బ్రణయగావతానంబునఁ + బ్రకృతి యడఁగుఁ
బ్రణయసంగీతరావమే + ప్రణవరవముఁ—

చున్నార. వీరికి సాంచాలాదిరాష్ట్రములం దెందఁగో శిష్యులు
గలరు. చెన్నపురియందున్న యంగ్లీషు సైకిలు కంపెనీ యజమా
నులలో నొకఁడను యిచట స్వామిలవారి శిష్యకోటిలో ప్రము
ఖులు నగు నాతఁజానీ నూర్యాగావుగా రీ గ్రంథము నచ్చు
వేయించిరి. దీని వెల దశశర అట్లగలది రు 30.0, రేపకు అట్లు
గలది 2-8-0.

వివరములు

ఈ గ్రంథమున మానవునికి వలయు కారీరక నైతిక మాన
సిక ఆముష్మికాది ఆభివృద్ధి కర్తవ్యసరములగు విషయములన్ని
యు బహుచక్కగా గురుశిష్య సంవాదరూపమున వృదులైరి
యందు వివరింపబడెను. శరీరవ్యాధ్యాదుమునకును యోగాభ్యా
సమునకును వలయు విధానములు సులభముగ నభ్యసించదగినవి
చక్కగా బోధించబడెను. స్వామిలవారు పీనుషతకా ప్రధాన
సంపాదకులు. మంత్రకాస్త్రము, నైతికకాస్త్రము, ఝానాధ
భగవద్గీత, మానవుని నిత్యకృత్యములు మున్నగు పలుగ్రంథములను
వ్రాసిరి. ఇందు 15 సంవాదములు గలవు. ఇది 386 పేజీలుగల
గ్రంథము - ఉపాధ్యతము. ఆత్మస్వరూపము - భిన్నత్వ మం
దేకత్వము, విహికవిషయము (మాటరు), మానసిక విజ్ఞానము,
ఆత్మనిర్ణయనిధానము కార్యకాణంబంబం నిరూపణము, ఆత్మ
చ్చాదన పంచకవివరణము, ఆత్మవాత్మ నామాఁలి పరమార్థ
జీవాత్మ విభేదము, ఆత్మనిత్యత్వము, సిద్ధాంతము దైవస్మృతియు,
కర్మ పునర్జన్మము, నీతి, ఆగోగ్యము నను విషయములను గూర్చి
యొక్కొక్క ప్రకరణమున వరుసగా వివరింపబడెను. దీనిని చక్క
గా శ్రద్ధగా చదివి అట్లు నడుచుకొనినచో నీగ్రంథమునగల పట
మునందలి స్వామిలవారికట్టి కీరఁ సాష్టవము కలదో అట్టి కీరఁ
సాష్టవమును, నీతిసర్వమును, సంపూర్ణాగోగ్యమును, ఆత్మజ్ఞాన
మును, యోగనిష్ఠయు నలవడుట నిశ్చయ మని యీగ్రంథమును
సాకల్యముగ చదివినవారి కందరికి తెల్లము కాగలదు. వలయు
వారి క్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

టపా చిరునామాఁ—“మేనేజరు సైన్సు అఫ్ సెల్పు
కార్యాలయముః కృష్ణచంద్రము 10. నల్లతంబి మొదిలివీధి
తిరుళ్ళిక్కేణి-చెన్నపట్టణము”.

తంత్ర విలాసము—“సైకిల్స్-చదరాను”.

* * *

పూర్ణానందము

ఇయ్యది ఆంధ్రప్రచారణ గ్రంథనిలయము (రాజమహేం
ద్రవరము) వారి 29 వ నవల. గ్రంథకర్త బ్రహ్మశ్రీ కేశవరపు వేం
కట శాస్త్రిగారు. వెల రు 1-8-0. ఈ నవల యందలి ప్రధాన
నాయికానాయకులు పూర్ణశక్తి ఆనందరావు అను నవ యవ్వ
నులకు భంపతులు. వీరిరువురును వియోగము గలిగించుటకు
సకలితలి రత్నమ్మయును ఆమెకు సహకారులగు దుర్బాధులును
చేసిన ప్రయత్నములు మొఁట కొనసాగినను చివరకు వారిదో
వము వెల్లడియైనది. ఆనందరావు తండ్రి కేశవరావునకు ఆనంద
రావు తల్లి శ్రేష్ఠపత్ని. ఆమె చనిపోయిన పిమ్మట నకడు యో
గ్యురాలగు కాంతమ్మను వధవ పెండ్లియాడెను. ఆమెకు కొం
త కాలమునకు పిచ్చిపట్టుటచే ఆమెను పుట్టినంటికి పంపి రత్నమ్మ
యను నామెను పెండ్లియాడెను. ఆమె చాల దుర్బాధురాలు
భర్తయం దనురాగము లేనిది. తన సకలియగు కాంతమ్మకు
పిచ్చికుదిరినగునాడ మాల నామెను భర్తనున్నదికి రానియలేదు.
ఏకపుత్రుడగు ఆనందరావును అతనిభార్యకు యింటినుండి పంపి
వేయునట్లు భర్తకు బోధించెను. భర్త ఆమెచేత కీలుబొమ్మవలె
మెలగుచుండెను. రామాయణమున రావణాసురుకును భా
రమున నుయోధునకును నెట్టి ప్రాముఖ్యత కలదో యీనవల
యందు రత్నమ్మకట్టి ప్రాముఖ్యతగలదు. నవలారంగము ఆంధ్ర
దేశమున గోదావరీ మండలమున కోనసీమ యనంబడు అచల
పురము తాలూకాలోని అమలాపురము. ఇతివృత్తమును వర్ణన
లును కథానుచక్రవర్తియును కడు ప్రశంసనీయములు.

లేఖకులకు విజ్ఞప్తి

యధ్యమల్లుని శాసన చర్చను గురించిన వ్యాసములు అనేకములు దినదినమును వచ్చుచున్నవి. వ్యాసము లతిదీర్ఘములగుటచేత బ్రచురింపజాల సందులకు జిల్లెలుచున్నాము. కిక్కిరిస్తూ ప్రతిష్ఠాపద్యము లనుకూడ ప్రకటింప జాలము.

సంపాదకుడు.

జంఘాలశాస్త్రి ఇట్లు పలికెను:-

నాయనలారా! రామారావునా! రాజీవ్ లోచనా! యని స్మరించుకొనుచు నిన్నరాత్రి నిద్రొక నొక మహావిచిత్రమైన స్వప్నము వచ్చింది. ఆ స్వప్నమేదో మీకు తెలియజలప నేచితినిగాని యొకదన్న యభ్యంతరము కలిగినది. భద్రగోటోపిని ధరించుటచేత గారాగృహమునం దుండవలసివచ్చిన వాణీదాసుడు కారాగృహమునందే శ్రీరామచంద్రునిపై గొన్ని పద్యముల రచించి యీలేఖతో నా కిప్పుడే పంపినాడు. లేఖను ముందుగాఁజదివెనను:

“సాక్షికి-వాణీదాసుడు కారాగృహమునండి యనేక నమస్కారములు. ఇచ్చట ఖైదుకొట్టులా విశ్రబ్ధుడమతో గుఱముగా నున్నాను. అచ్చటి మీ టేను సమాచారములను దెలిసికొనఁ గోరుచున్నాను. ఎటులో సాంస్కృతికబంధమును సంపాదించి జంఘాలశాస్త్రి యపన్యాసములన్నియు మామిత్రులకుఁ జదివి వినుపించుచున్నాను! వారందఱు సంతోషించుచున్నారు. నాగ్రంథములోని పద్యములు చదివి విఁపింపుచునీరందఱు నన్నుఁ దలచుగాఁ గోరుచున్నారు. కవియన్న పేరే కాని రచించుచున్న గ్రంథములు కనఁడవు. కంఠజంఘము చదివి వారికిఁ గొంత యర్థము చెప్పితిని. ఆవులించిన వాఁడొకఁడు- మూతి ముడిచిన వాఁడొకఁడు- గోటిలో నుట్టికొనుకొనువాఁడొకఁడు- మూత్రపుగుండకై చూచువాఁడొకఁడే యెవోయెనుగాని యొక్కఁడైన శ్రద్ధగా పనిలేదు. ఇదియేమి కర్మమో, సరసమైన శ్లేష కవిత్వములో నన్న సొక సొక్కఁడైన గ్రహింపలేకపోయెను. వారు విద్యాకూన్యలుగారు. మందబుద్ధులుకారు. విద్యేపరీక్షలో నుత్తీర్ణుడైన యువాధ్యాయుడొకఁడు, డిప్రీటిమున సబుకొర్ట ప్రిడొక్కఁడు నేమియుఁ బనిలేకుండ నన్ని పనులకుఁ దానేసిద్ధమై, యిల్లన్నమాటయైన లేకుండ నన్ని యిందలోను దానే తిరుగుచు, ధనచన్న ప్రసక్తియైన లేకుండ నందఱు ధనమును దానే బదులు రూపమునఁ దెచ్చి వాడుకొనుచు నన్ని రసజ్ఞతలు గలిగిన యొక జెంటిల్ మ్యాను మాలో నున్నాడు. అతనిని మేమందఱము ‘బంటిలో నున్’ అని పిలుతుము. అందు కొంత యాంగ్లేయభాషాజ్ఞానము కలవాడగుటచేత నాంగ్లేయకవిత్వమునకు, నాంధ్రకవిత్వమునకు భేదమేదియో తటదుగా నుపన్యసించుచుండును. అతని విశేషము లింక ననేకములున్నవి. అతని సంగతి మీరు పూర్తిగాఁ దెలిసికొనఁదగినదియే. అది ముందెప్పుడైన వ్రాసెదను. అతడు మానభలో నిట్లుపన్యసించినాడు” “ప్రియసోదరులారా! ఎల్లండి శ్రీరామ జయంతి. నేను చిత్రకారికవిద్యను బాగాగా నెలుఁగుదును. శ్రీరామ పట్టాభిషేకమును గొడవై గీచెదను. మీరందఱు రే సావిగ్రహమును బూజింపవలయును. వాణీదాసా! నీవు శ్లేష కవిత్వమును విడిచి శ్రీరామునిమీఁదఁ జయత్యక్తముఁ గొన్ని పద్యములు వ్రాయుము. ఆ పద్యములు పూజాసంతరమున నీవు శ్రీరామసన్నిధిని జరువవలయును. నేనుగూడఁ గొంతప్రేమరు (craver) ఆ సమయమునఁ జేసెదను.” ఈ యపన్యాసమును మే మందఱ మానందమున వింటిమి. అట్లు చేయుటకు సిద్ధపడుకొంటిమి. నేను నిన్నరాత్రి యంతయు మేఁకొని యీ పద్యములను వ్రాసితిని. సాక్షిగామా! మీరుచూచిఁగాని యీపద్యములను నేను శ్రీరామసన్నిధిని జరువను. మీరు చిత్ర గించినపేర్కట సాక్షి సభలో జంఘాలశాస్త్రిచే నొక్కమాటి పద్యములన్నియుఁ జదివింపుడు. చదివించినవెంటనే యీపద్యములను దిగుగ నామొద్దకుఁ బంపుడు. వ్యవధి లేకుండగా నున్నది. కావున వెంటనే చదివింపుడు. ఈదినమున జంఘాల

శాస్త్రి యపన్యాసపు గొడవ లేమియు జరిగింపకుండు” ఇక్కడకు వాణీదాసుని లేఖ పూర్తియైనది.
నాయనలారా! సంఘకవి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు: సంతోషకారియగు సాక్షి యిట్లు నెలవిచ్చుచున్నాడు. అనుసరించునది మిత్రునియిష్టము. జరుగునదిసాక్షి యాజ్ఞ. చదువునవి శ్రీరామచంద్రునిమీఁది పద్యములు. వివరలఁచినవారందఱు దైవభక్తులు. ఇంతకంటెఁ గాఁగలసినదేమి. చదివెదను-
ఉ॥ శ్రీకరభూసురాఘం మురళీభర శోకరసాకాగ్ర బా.
ధాకర భీకరాసుర మహారణదాణ మారణాగ్ర వి.
ద్యాకతిహాసుగాతుగ ధరావలకోమల ధామలాల సత్.
సాకటహస్తసంజన విరామునిరాముని రామునెంచెదన్॥
సీ॥ మారుబిల్లుతుత్తుము రానట్లువిటిచియు
నీకుసాపించిపూ జించినావు
ధారిణీపతివర్యు ధారిణీసంజాతఁ
బరిణయంబునను జే పట్టినావు
ఇంద్రాదిసురగ్రాత కిలనుజన్మించియు
నిర్లజు తొ నూడ నేసినావు
తరుణికై రావణుఁ బరిమాన్వియును సతి
వనవీధిఁ ద్యజియించివైదినావు
వినయందై నట్లాచరించుకొక్క
యెటులాచేసినఁ గీర్తి డక్కించుకొనునె
దైవపు కాన ధాటితో దాటిపోతి
వయ్యగామయ్య నిన్న నేమ దుఃఖ్య!
అసితశుభాంగముందరు, దరాభల సగళ ధారుధాశక్తి!
ప్రపవతనానుతావదన పంకజమంజుమరందసారు, సా!
రసఖనానమానపరి రక్షణ లాలస ధీరు, ధీర రా
క్షుసవిసర ప్రణాళకర కార్మక రాముని, రాముఁగొల్పెదన్॥
సీ॥ బొమ్మతాబొమ్మను బుత్తడిబొమ్మయో
బుష్పికోమ్యుఁ గాగఁజేయించినావు
పాదుకాద్వయముచేఁ బ్రబలరాష్ట్రం బవ
లీలమేలిమిగ నేలించినావు
పర్యవసంఘంబు పాథోధిజలమున
లోలగాగునఁ దేలఁ జేసినావు
క్రోతులచేనెల్లు గొడవేదానవా
హావాహకములఁ జేయించినావు
ప్రకృతి నొంటివని మోదపడునె? నీత
కొఱకు బారుమంటివని నేఁగూడ నేడ్య
నే? భవత్తత్త్వమునెలుంగ - నెందుకొఱకొ
నమ్మితినితల్లె నీరుచిత్తమ్మ పిదన॥
ఉ॥ ఎప్పుడు భూమిబుట్టితివో యెప్పుడుజానకీ జెట్లబట్టితివో
యెప్పుడు కానమెట్టితివో, యెప్పుడు గావణుఁగిట్లఁ గొట్టితివో
అప్పటిగాధలన్ని జనులందఱు చిత్రములందు గట్టిగా
ముప్పిరిపేటనల్లు కొనిపోయెనహా యెటునంటివాడవో?
సీ॥ హస్తలాఘనముచే మారునివిల్లాక్కటి
వింటి జోడుగను జూపించినావు
చరణలాఘనముచేఁ జాఁచపూబండను
దాపసాంగగంగా జూపినావు
కనుకట్టువిద్యచే మనుముట్ట రణసీరు
శ్రీరామకళకోటిఁ జేసినావు
మదికట్టువిద్యచే ముద్దిముచ్చ మనులకుఁ
జేడెలపోడము జేసినావు
విద్రాజాతిఖండగుదేమో? యడిగినాడ
మాటవరుసకుఁగాని నిగ్గులజగ ద్వి
పులత నుజ్జానుకంటె నీ మోసమునను
గట్టుపడువాఁడే ధన్యుఁగుగాఁ దలంతు
ఉ॥ కూరిమి విపరీతలకునిగోతిని బ్రోచితినియఁ బైకిగా
దూరకలోన వీనుసమునొందెదవేముకొఁ నన్ను, బ్రోవగా
నేరవునిన్ను దాటి చను నేరము లే నొగించినాడెనిన్
గోరను బ్రోవుమందుఁ గనుగొందము ముందటిసాడ్డులేమొకో?
సీ॥ వీధిపురాణంపు వేదికవైసీవు
పారాయణపుఁ బీఠువైసీవు
దృశ్య ప్రబంధంపుఁ దోలనందున నీవు
మృతివార్తశుభిబద్ధ యెడనునీవు
గొల్లముద్దులరేత దొల్లలందుననీవు
యక్షగానపుఁ జందు లందునీవు
చండాలుచేనున్న మొండితంబుర నీవు
తోలుబొమ్మలసంత గోలనీవు

పడుక గదుల గోడల నీవు భక్తహృదయ
రసలనునీవు యాయావరలేను నీవు
సృష్టి నీమయమో నీవు సృష్టిమయమో
యెట్లులైనను నాకేమి? యేమినికు?
సీ. తారకమల్లంబు ధరించి పతియించి
తాదత్యవృద్ధయంబు నాలమందు
సత్యాచరణ వైర్యశాలివైకల్ల
నేరమునకై విడిచితి రుణికిడరి.
నాయనలారా! మాఁడవపాద మేమా తెలియకుండనున్నది.
కావునఁ దరువాతి పాదమును జదివెదను.
పితృవాక్యపాలన వ్రతమిలబోధించి
కొడుకులచే న్నెట్లుపడితివకుట
రామ! నినుబోలే నీ చరిత్రంబుగూడ
మొదలు తుదల్లేదై యిలఁ బొదల నేల?
ఇంతకంటెను దిక్కు నేఁటదియు లేక
ప్రాచులూచుచు నీ కార్ణఁ బడితివయ్య.
సీ. సర్వరాష్ట్రముఁజూపు సమముగాఁ డెనాడి
బంగారులేడికై పఱచినావు
మృతుని జీవితంజేయు ప్రతిభచేఁ బ్రధికుండ
మనుజు మూఁకు నల్లలాడినావు
సర్మసంగర కళాదత్తుండవైయుండి
దొంగపోటున వాలిదోర్చినావు
అవనిజానోరునినైఁ దిట్టకయుండి
కట్టల్కఁ బిట్టలఁ పిట్టినావు
ఇంత సందర్భశూన్యమై యెసఁగ నేమి?
త్వచ్ఛ్చరిత్రంబు నాకవిత్వంబుఁ బోలే?
తెలియలేమి నాతప్పని పఱకు దేము?
తెలియనీకుంటమాత్రము దేవ! యేవో?
సీ. బ్రహ్మాపదేశంబు వాల్మీకికాంచినాఁ
డేనదికలనై నెలుంగనయ్య
నీగుండగుటచే నిన్నెలుంగువనీవుఁ
డించుకైనను నాకు నెలుక లేదు
తనవెంటగాఁగేయ మునిత్రిప్పకొ నెన్ను
నే నిన్ను మదిఁ జేరనీయలేదు
జయదేనుఖకపుల్నాహితి సంపన్ను
లా మాట మాయొద్ద ననఁగరారు
ఇంతకంటె నేటికొపని యెదియో లేక
పాదయుగ్యంబు గట్టిగాఁ బట్టుకొంటి
చేతనగునెడ రక్షింపు చేతఁగాదో?
ఇదిగో గొలుసు కాలికిఁడగిలింతుఁకమ్మ.
నాయనలారా! పద్యములన్నియు వ్రేసిన. బాగుగా నున్నవా (ఉన్నవి- కాని కడపటిపాదము సరరించినవెడల మంచి దనుకేక), సర వీనిఁప్పుడే వాణీదాసునకుఁ బంపుదును.
ఓమ్ శాంతిశాంతిశాంతిః.

యతిప్రాసవిషయక చర్చ

కొండలు యతిప్రాసలు నియమింప నక్కరలేదని వ్రాయుట కొంత చింత్యము. దానికి ముఖ్యులగు యొక్కిని సంస్కృత మందలుల లేదనియు ఆలంకారమునకు మాత్రమే సంస్కృత మున సంగీకరించినయు, నట్లే నివో సంగీకారానంగీకారము లుండందగుననియు వ్రాసినారు. ఇట్లంగీకరించిన ప్రాచీనవాక్యం లగు వేదములకుఁ గూడ నియమబాధగలుగును. వానియందు గూడ వేదభేదముచే నొక్కనియమము సంగీకరించుచున్నారు ఋగ్వేదమందు ఛందస్సు నొప్పీయున్నారు. దానిని యజుస్సు నందు నదలియారు. ప్రస్తుత మందఱకు దెలియు భేదము నొకదాని జూపెద. ఋక్కునలేని ॥గ్.॥ అనునక్షరము యజుస్సునం దొప్పీ యున్నారు గాన నట్టి యుచ్చారణము యజుస్సునందు దప్పీప నగునా? అట్లే సంగీతమును సామగానముగా నొప్పీయున్నారు. వారది మాననగునా? గాన నొకభాషయందు నియమము నొక భాషకు లేదు గాన దానియందు దుండదని దీనికిగూడ నియమ మక్కరలే దనుట సంగతమగునా? అది యసంగతము. ఇంక నీ యతిప్రాసల నియమించుటకు కారణము అనేకములు గలవు. నియమమనఁగ నేమియో యది యెచ్చట నుండఁ దగు నో యెచ్చట నుండఁదగదో విచారించిన నిట్లు వ్రాయుచురా?
వెం. కుటుంబయ్యశాస్త్రి

చంద్రదూత

ఈ పుస్తకము కాగితపురతి, కవి పేరు తెలియకుండ 1916 సం॥ రము లానే యాంధ్రపరిశోధక మహామండలికి జిక్కినది. ఇది యవలాపురము యజ్ఞమిల్లి సత్యనారాయణ గారి ద్వారా కాబోలు విద్యానందభండారమునకుఁ జేరి మాకు వచ్చినది. అది గ్రంథపాఠములతో నున్నది యున్నట్లు కేవల దోషములుగాఁ గనబడినవి దిద్ది ప్రాచుర్యపాదుపుపువులు 8 సంపుటములలో 1917 లోనే కాబోలు మొట్టమొదటిసారి ప్రకటించిరి. అప్పటి కొక చిన్న పీఠిక వ్రాసిరి. పిమ్మట సిగ్రంథమువిషయ మొకసారి శ్రీ వడ్డాది నుబ్బారాయణుడు గారిదగ్గఱ ప్రసంగము వచ్చెను. వారితో నే నిదివఱకే ముదిరి చితిని చెప్పితిని. అది పునులూరి సోమరాజువరచిత మని వారు తీసికట్లు చెప్పిరి. తరువాత నేను చెప్పి పులూరి గడచిన సంవత్సర మొకవివరము లింకను దద్దరింపలేక మా బంధుగులగు పుండరీకాచుండు పంతులుగ రివలన వింటిని. ఆతని గ్రంథము లిప్పటికిని తలుకుతాలూకా “సోమరాజు ఇలింగదపట్టు” అను గ్రామములో దొరకవచ్చును. ఈ త్రైప్రత్యుత్తరములు జరుపుచున్నాను. క్రిందటి సంవత్సరమునా కీతని బాలగోపాలశతకము చిక్కినది. ఆ విషయము ఏలూరు పరివత్సభలో నేను చదివిన యుపన్యాసముఁ జూపియుంటిని. ప్రస్తుత మొకవి నందనందన శతక మున్నట్లును, చంద్రదూత సోమరాజుకృత మైనట్లు తెల్పు పద్యమును శ్రీ పాన్నాడ కృష్ణమూర్తిగారు ప్రకటించి మనకు ముద మొదలించినారు.

ఈకవి విశేష మేమనఁగా? మన శృంగారగ్రంథములు చాలఁజూప భౌతికమోహముగాఁ గాక, యాధ్యాత్మిక ప్రేమ ముగాఁ జూపవచ్చునను భక్తిని నాయక నాయకీ భావములచే సాధింపవచ్చును. జయదేవుని గీతగోవిందము పవిత్రప్రేమము గాను, రాధాకృష్ణప్రేమము జీవాత్మభావము ప్రణయముగాను జూపు మహాత్ము లున్నారు. ఆదృష్టితోఁ జూచిన మన శృంగారశతకము లన్నియుఁ గాక పోయినను - చాలఁజూప సద్వాఙ్మయ నుగుచున్నవి. ఈభావము కల్పమనుటకు నాపరిమ ద్వాన్యమున ననేకవివరములఁ జూపియున్నాను. దానికీ కవి వ్రాతలు మిక్కిలి యుపయోగముగ నున్నవి. ఈతని బాల గోపాలశతకమువలన నీక్రింది వివరములు తెలియుచున్నవి.

కవిచరిత్రము

పునులూరి సోమరాజువి. ఉమాపతి తండ్రి. పాప మాంబ తల్లి. ఆత్రేయగోత్రాదు. అప్పలొప్పమైః కర్ణామృత కృతి వ్రాసి యందువలన బాలకృష్ణదాసను పేరు పొందిన వాడు. ఇలింగద్రవ జీతనిపేరునే యిప్పటికిని బిలుచుచున్నారు. 108 పద్యములుగల బాలగోపాలశతకము వ్రాసి “నాయకుల భక్తి దూతకను” తన ప్రియుడైన బాలకృష్ణుని కడకు “మాతా కను రాయబారముఁ దోలిరాడ” నని చెప్పి తన్ను కాలితింపు మని, ముద్దులిచ్చుని, చెక్కునఁ జెక్కుచేర్చుమని, పలుకరింపుమని బ్రతిమాలుచున్నాడు. ఈభక్తిని శ్రీత్యములో నెంత యానం ద మున్నదో బాలకృష్ణదర్శనభాగ్యముకల సోమ రాజ కవి మనకుఁ గలగఁజేయును. కన్నుల దర్శింపుడు.

- నీ॥ ఏదిక్కు చూచిన + నాదిక్కునందు ని
- నొప్పగఁ జూచిన + ట్లుండదేని
- ఏకబులు విన్న + నాకేబులుయందు
- వేణుధ్వనిభాంతి + వెలయదేని
- ఏమాటలాడిన + నామాటల్లెను
- తడఁబడనీపేరు దగులదేని
- ఏదిభావించిన నీ చరాచరమందు
- నీ స్వరూపము గాన్పింపదేని
- నీ॥ రేయుఁ బగలును నిన్న వర్ణింపదేని
- ఇతర మహితము గాదేని యెట్టిదే
- బాలగోపాల కరుణాలవాల నీల
- తైలబాలాననపాల చారులీల

91 పద్యము

ఎట్టి భక్తుడో చూచినారా? ఈ మహాత్ముని పద్య మిం

- నీ॥ గోపార్థకాకృతిఁ + గొన్న తేజముమీద
- మోహన లావణ్య + మూర్తిమీద
- గోపికా మానములో + గొన్నబ్రహ్మము మీద
- గోటి మట్టిన నాటి + యేటిమీద
- వేణునాదావిత + విశ్వంభరమీద
- విరత గోపాంగనా + విలునిమీద
- వేద వేదాంత సం + వేద్య ధామనిమీద
- నందాంగనా స్తనంధమునిమీద

గౌరవమంత్ర

శ్రీ శేషాద్రి రమణ కవులు

మృపసిద్ధులగు నాంధ్రకవులలో గౌరవమంత్ర యొక్క రుండు. కవి చరిత్రకారులు విమర్శనలు నీ కవికాలము తెలిసి కొనుటలోఁ బ్రమాదపడిరి. దానిచే నిక్క వియాధునికుడని కలు పురభిప్రాయపడిరి. శ్రీ త్రైహర్యలోకం. పితేశలింగము పంతులు వా రాంధ్రకవుల చరిత్రమున గౌరవమంత్రకాలము నొకవిధముగ నిరూపించిరి గాని యంతకంటెఁ బ్రాచీనుడనుట కాధారములు కలవు. గౌరవమంత్ర కాలము నివాసము రాజాశ్రయము నెఱుంగుటకు స్వల్పాధారములు మాత్రము హాశ్వేంద్ర చరిత్రములోఁ గలవు. ప్రకృతము కవికాలమును జర్పించుదుము.

“సింగనమాధన పీఠిపాలమణికి మంగళము రికి వంశియై జగతిఁ బొగడొందు నెడన పోతరాజునకుఁ దగిన తమ్ముడు యశోధనుడై మంత్ర * * * పోచాంబు గారబునుతుడ గౌతమగోత్రుడ గౌరనావ్యయుడ”

ఇట్లు హాశ్వేంద్ర చరిత్రమున గౌరవమంత్రము చెప్పఁ బడియున్నది. కవికాలము నిరూపించుట కిదియే ప్రధానాధారము. మిగిలినవన్నియు సహాయాధారములు. సింగనమాధవుడు శేషాద్రిగోత్రయుడగు వెలమరాజువద్దను. లక్షణ దీపిక యను ఛందోగ్రంథమును రచించుచు నీ గౌరవకవి మాధవ భూపాలు నివిధముగ జ్ఞాపించియున్నాడు.

శ్లో॥ అస్తి ప్రకస్తా వనిపాలమాణి రత్నావళి రంజిత పాదపీఠః శేషర్థ వంశాంబుధి పూర్ణచంద్రో మహాబలింగయ మాధవేంద్ర॥

ఈ మాధవరాజువద్దఁ జేకాలమునాడో యెచటనుండెనో తెలిసికొనుట యావశ్యకము. సింగనమాధవేంద్రుడు సోమకుల వరకు రాముడని బిరుదునొంది యాంధ్రదేశములోని చాల భాగ ము పరిపాలించిన అనపోతనాయకుని తమ్ముడు. మాధవేంద్రుడు వెంకటగిరిరాజుల వంశవృక్షములో నాజనపురుషుడు. చిర కాలమితఁడు నిజాము రాష్ట్రములోని రాచకొండ, నేవరకొండ రాజధానులుగఁ జేసికొని యాంధ్రదేశము పరిపాలించి స్వతంత్రుడై యనేక బిరుదులును వొందెను. మాధవ నృపాలుని పేరు సాదికములఁ దెలుపు నీచాటుపద్యములన నాని పర్యాయాదిక ములు తెలియఁగలవు

నీ॥ జగ మెల్ల నెఱుంగ శ్రీనగమునకేరాజు గోపుర సోపానకోటిఁగూర్చె ఉత్తరద్వార నందోష్ఠాగ నేరాజు మామహేశ్వరం ధామంబోకర్చె ఆంధ్రభూమిశ్యామలమల నే రాజు కడఁదొలి చెలియలి కట్టయయ్యె నేరాజు తండ్రికై యిందువంశజుల ర క్తములు నింది తిలోదకములుపోసె

తే. గీ. నతని నుతియుంపఁదగ్గె సభాంతరముల సర్వబిరుదుల కొమరనేత్యాధుజంగ చరణనూపుర మూరురాయర విపాల మహితలక్షణు సింగయ మాధవేంద్రు.”

వై పద్యమునఁ బ్రశంసింపఁబడిన మాధవనృపాలునిగూర్చి యింకను వ్రాయవలసిన యంశములు కలవు గాని దానివలనఁ బ్ర కృతాంశము క్లుప్తము చేయవలసివచ్చును. ఈమాధవ నృపాలుండు

గీ॥ నాటి యెన్నది మన్ననో నాటకంబు అంతకంతకు రుచికర మహావీల్ల బాల గోపాల॥

66॥ పద్యము.

“పండితజన పతపాతంబు లేకుంటు శతత మానవ పతుపాతికగుట నాటి చె న్నెద. సకలదేశములందు” నని యాంధ్రనాయక శతకపు: బో కడలా శత క ము కం టెఁ బూర్వమే వ్రాసియుండెను. “అమృతరసకోశము ” వ్రాసి “కన్నూరి రంగము కాగిలింపిన జాలు వాంఛించి యేమైన వరము లడుగ”నని ముగ్ధకాంక్షవలె నెంత ప్రాప్తమైన లో రి క నడుగుచున్నాడో కవి యెంత సంగనాచియో, బాలకృష్ణుం డెంత మోహనాకారుడో భక్తులగు పండితులే గ్రహించెదరు గాక!

వంగూరి సుబ్బారావు.

శ్రీతైలోత్తర వ్యాసుడు నుమామహేశ్వరమున నొక గొప్ప దేవాలయమును గట్టించి యట నొకశిలాశాసనము స్థాపించి యున్నాడు. ఆ శాసనమునందే గౌరవమంత్ర తెదతండ్రియగు పోతరాజునుగూర్చిగూడ విరళముగఁ జెప్పఁబడియున్నది. మా ధవ భూపాలుండు పోతరాజుల జీవితకాలమును నిశ్చయింపఁ గలిగితిమేని పోతరాజు తమ్ముని కుమారుడగు గౌరవ మహాకవి జీవితకాలమును గ్రహించుట దుస్తరము కాఁజాలదు. మాధవ నృపుని ఉమామహేశ్వరశాసనములో

“శ్రీమతో మాధవేంద్రస్య రాజ్యాంగైక ఘరంధనః మంత్రిపోతన నామాన్ తీర్థకాస్త్రవికారదః”

నీవిధముగ మాధవభూపతియుఁ బోతరాజును నాకొనఁ జదియున్నాడు. మాధవభూపాలుండు తాను శాసనము కాపించినకాలము నీవిధముగఁ జెప్పి కొనియున్నాడు.

“దంష్ట్యం కార్మకకాబ్ధిరాలిని శివే వషేనలే ఘల్లునే మానే దాచయసింగ భూపతిసుతః శ్రీమాధవోభూధనః శ్రీతైలోత్తరతోరణే భువి మహేశస్వామయం నూతనం పాపాన్మైస్సర్వభం సురాసురమతం గమ్యమ్ముదాచీరత్.”

శాసనకాలము శా॥ శ ౧౨౮ (క్రీ. శ ౧3౭౪) అయి యున్నది. దీనిచే మాధవనృపాలుండు పోతరాజులకు బిమ్మట ముప్పదివంశస్థులములకుఁ పోతరాజువంశి తమ్ముని కుమారుడగు గౌరవమంత్ర ప్రసిద్ధుడయ్యెనని యూహించినను గౌరవ కవి క్రీ. శ. 1400 లో నున్నట్లుల స్పష్టపడకలదు. మాధవ నృపాలుని శాసనమువలన గౌరవ కవికాలము నిస్సంశయముగ నిరూపింప వీలుంలిగినది. శ్రీనాథుండు బమ్మెరపోతరాజు మొదలగు కవులకంటె నికవిప్రాచీనుడని యిపుడు స్పష్టమగు చున్నది. పితేశలింగము పంతులువారు గౌరవకాలము నిరూ పించుటకు శి వ తిలము మాధవరామ శాసనము నుదాహరించిరి. శి వ తరము మాధవనృపుడు కాకతాళియముగ సింగన కుమా రుడైనను దాచునాయని మనుచుడు కాఁడు. అందుచే వారు నిర్ణయించినకాలము పరిగ్రహణ యోగ్యముకాదు. గౌరవకవి క్రీ. శ. 1400 లో నుండెననుట నిశ్చయము.

అరుణానయము

- రాచిరాజు కృష్ణమూర్తిగవి
- దక్షిణమునుండి వాతపోకిములు వెడలె
- పక్షులెల్లను దమతమ పట్లకరగఁ
- బారుమండెను వివవిధిఁ దోఁలముగ
- ప్రకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- ఆ రుణకాంతులు సంబంధుడఁ బర్వ
- గోద నీకాయ మానావగోధకులయి
- శాంతి యుతులైరి లోకుల శాంతివిధిని
- ప్రకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- పలుకులన నే పక్షుల కలకలములు
- కార్య వికారమునెడి వాక్యాన్వేషకంబు
- యాటలాడెను బాలుఁ పోటకములు
- ప్రకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- తేగలకుఁ బాలుఁజేసి వేవేగముగను
- బావురనివచ్చి ప్రేమడిఁ బాలిచ్చు
- గోగణంబులతేగల కోమరుడైన
- ప్రకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- ఆపరదిక్కునభ్రామించు న గ్రమించె
- కులయంబున జనలకెక్కుడు ప్రమోద
- మానవాల్లెను ఘుఖలాల నానుమలగ
- ప్రకృతిభాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- కువల యానంద సంధాయకుఁ డగుచుండు
- చంద్రుడే తెంచుభానుని సత్కరణ స
- మృద్ధిచే స్వప్రకాశ సంపూర్ణతముండు
- ప్రకృతిభాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- భానుఁ డెవరాడెఁ గృంకినన్ భయములేదు
- శత భానుండు రుచీంపగలడు
- మరల తెలవాజ భానుండు మఱగలఁడు
- ప్రకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- ఉదయ మొందుట గ్రుంకుట యున్న వెపుడు
- నాల్గు జాములతో రాత్రి నడచిపోవు
- నంతివలకును శక్తికర జాళిగనడు
- ప్రకృతి భాగ్యంబుజనముల పార్వణంబు.
- శ్రేష్ఠికా తులులేనట్టి జనులమాట
- విశ్వసింపక మీయొక్క విధులఁజేయు
- చుండుండెకనులే భానుండువచ్చు
- ప్రకృతిభాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- లోక బాంధవు నాన్వను నేరించి
- వచ్చుచంద్రునితోఁ దెల్ల నాజగడపు
- డింకమిశోర్కెల్ల ఫలింపగలవు
- పకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.

దువ్వూరి సుబ్బమ్మగారి కేసు

(స్వకీయ విలేఖరియం)

ఏప్రిల్ 8:- గంగా భగీరథ సమానులైన దువ్వూరి సుబ్బమ్మగారి కేసు విచారణ తుదికి యీ 4 వ తేదీని పిఠాపురము నల్ల మేజిస్ట్రేటు ఆఫీసులో వచ్చాము. 20టి గంటల ప్రారంభమై 2.30 గంటలకు కఠిన మాకపు తీర్పుతో పూర్తియయ్యెను. కాంగ్రెసు అభిమానులు కానివారికి స్త్రీకి గూడ ఒక సంస్కృతి కలిగియున్నదని యెరుగని ఆశ్చర్యమును విచారమును కలిగించు చున్నది. ప్రభుత్వపు కాన్వేషమునకై ఆబ్బుపడు ఎం. ఎల్. సి. దివాన్ హద్దర్లు ఏమి చేయబోవుడో చూడవలసి యున్నది. చాటున ముక్కున ప్రేలు పెట్టుకొని చుడుటయే తిట్టినందున దీనిని పట్టుకొని కాకినాడ అడవనల్ జిల్లా మేజిస్ట్రేటు మోటారు మీద పిఠాపురం దిండుకొని నగరు ఆఫీసులో విచారణ మొదలు పెట్టిరి. సుబ్బమ్మగారికి వదులనాలు కన్యకలు, కాంతి పైనికుని కుండు నొక ఇద్దరును చని ధరించి ఒక కాలు కుంటి యగుటచే తనకాంతి దండము నాధారము చేసికొని ఇద్దలు ఆయుధపాణుల మధ్య కొద్దరు కుడువైపున నిలవ బడెను. పోలీసు డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటు, ప్రాసిక్యూటరు ఇన్స్పెక్టరు మొదలగు పోలీసు ఆఫీసుల తమ యధాస్థానముల నలంకరించిరి. చాలమంది చూచుటకు వచ్చిరి గాని లోనికి రా నివ్వలేదు. 10, 15 గురు కొద్దలూ గూర్చుండిరి. సుబ్బమ్మగారి తల్లి వృద్ధురాలు, కొమార్తెయడల గల ప్రేమాతలయమున చూడ వచ్చెనుగాని ఆమెకుడా కొద్ది కెడురున నున్న యింటి యరుగునై గూర్చుండెను.

ప్రభుత్వము నెడల ద్వేషమును ప్రకటించు రాజ ద్రోహపు ఉపన్యాసము లిచ్చినట్లు చెప్పబడుచున్నది గాన ఏల జామీను కోరగూడదో అను 108 వ సెక్షనుక్రింద ఆర్డరు సుబ్బమ్మగారికి చదివి వినిపించడమైన పిదప గవన్న మెంటు తరపు సాక్ష్యము మొదలిడిరి. పోలీసు క్లర్కు తేభకులైన నల్ ఇన్స్పెక్టరు (1) ఇ. రామచంద్ర శాస్త్రి, (2) టి. లక్ష్మీనారాయణగార్లు సాక్ష్యమిచ్చిరి. ది 15-1-22, 29-1-22 తేదీలందు రాజమహేంద్రవరమున 17-12-1921, 15-2-22 తేదీలను కాకినాడయందును సుబ్బమ్మగారిచ్చిన ఉపన్యాసములు వారిచేత చదువబడి అందు అభ్యంతరముని చెప్పబడెను వాక్యములు గుర్తింపబడి కొద్దలూ దాఖలు కాబడెను. ఇతర పోలీసు సాక్ష్యములు క్లర్కులైనందు తీసికొనబడిన రిపోర్టుల గను కను యిదివర కివ్వబడిన సాక్ష్యమే చాలుననియు కొద్ది ఆధి ప్రాయపడి, ఆసాక్ష్యములు పుచ్చుకొనబడలేదు.

సాక్ష్యవధ్యమున సుబ్బమ్మగారిని గూర్చుండుమనిరి. మేజిస్ట్రేటు పీఠము వాక్యాలము పుచ్చుకొన దొడ గెను. తిండిపేరు మల్లాది సుబ్రహ్మణ్యంగారు - వయస్సు 40 సం. నివాసము - కడపము - జీవనము - సోదరుల పోషణ యందు. అని సుబ్బమ్మగారు ప్రత్యుత్తరము లొంగిరి.

మే:- మీరు యిప్పుడేచ్చిన సాక్ష్యము విన్నారు గదా మీకేమి చెప్పతారు?

మ:- నే నేమిచెప్పను.

మే:- ఇప్పుడు కొద్దలూ జడువబడిన రిపోర్టులు నిజమేనా?

మ:- నిజమైనా అబద్ధమైనా అంగీకారమే.

మే:- మీకు ఉత్తర సాక్షులు (Defence witnesses) ఉన్నారా?

మ:- నాకేమి సాక్షు లక్కరలేదు.

మేజిస్ట్రేటు తీర్పువాసి సుబ్బమ్మగారితో యీ యుపన్యాసములు రాజద్రోహమైనవియు దొంతమునై ద్వేషమును పురికొల్పినవై యున్నవనియు యెంచితిని గనుక రూ 100 లు స్వంత జామీనును రూ 20 చొప్పున మరయొక జామీను యిద్దరునై వారితోను యివ్వవలెననియు చెప్పి జామీను యిస్తారా అని అడుగ జామీను యివ్వని సుబ్బమ్మగారు మాటబట్టిరి. అందువల్ల ఒక సంవత్సరము కఠినవరకము ననుభవింపవలెను. తదా జామీను యిచ్చేవారు కేసును పొందవలెను. అని తీర్పు చెప్పబడినది.

మహా సంతోషము అని సుబ్బమ్మగారు పొన్నామనున నెల్లడించుచు నలికెను.

సాయంత్రము సుమారు 5 గంటల పైతరు సుబ్బమ్మగారిని పిఠాపురము నెల్ల వైపున స్టాట్ ఫారము మీదకు పోలీసు భటులు తీసికొనివచ్చిరి. చాలమంది చూడవచ్చి ఆయన దీవన

కు బాతులైరి. మెయిలుబండి చీకటిపడిన పిదప కూడ రాక గంటపైర అలగ్నమైన దని తెలిసిన వెనుక రాజమహేంద్రవర ప్రయాణము ఆపివేయబడెను. నేటి సానెంబరు బండిలో తీసికొని వెళ్లిరి.

సుబ్బమ్మగారి సందేశము.

పశు పాపన చరిత్రుడని ప్రపంచమంతటి చేతను భావింపబడుచున్న మహాత్ముని యనుచు వర్ణములో నొకతైన నాకు నిరంకుశాధికారుల యెదుట సమాధానమును చెప్పవలసిన యవసరముగాని వారి విచారణ యని పిలువబడు నాటకము నందు పాల్గొనవలసిన యవసరము కాని లేదు. కాని ప్రజల యుపయోగార్థము మామనోభావములను నెల్లడించుట మాత్రమే చాచా రమైనది. కారణ మేమనగా ననవాయవాదికి నిరంకుశాధికారులు వారంటు చేసిననుటలోనే శిక్షించితి రను నర్థము కలదు. మీవలన నిర్బంధింపబడి స్వరాజ్యభావని దర్శన మగువరకును వివేచిత కర్మాచరణాలమై యుండవలసిన మాకు మీమనోభావములనుగూడ సమాధాన పూర్వముగ నెట్లించుట యవసరము కాదు. కావుననే మే మీయాచారము నవలంబించుచున్నాము.

నిరంకుశాధికారులచే నేను నేనుగూలని యాశంపించబడితిని. న్యాయా న్యాయావివేచన గల విశాలహృదయుల దృష్టిలో మాత్రము నేను నేనుగూలను కానని నే నెఱుగుదును. ఆ విషయమును లోక మెఱుగును. పశుశ్రేయని దృష్టియందును ప్రజల దృష్టియందును నిర్దోషిని భావింపబడినంత కాలము నన్ను కారాగారములుగాని కఠినవరకములుగాని, మారణయంత్రములుగాని బాధింపనేరవు. నతీయు ధర్మదేవత మాయండనుండు సంతకాలము యొకలోనర్చు బాధలకుకూడ మేము వెలవము.

సర్వజనసమ్మతమగు హిందూ మతమునకు నాధారముగ నేదకాన్త్ర పురాణేతిహాసములను నాధారపరచుకొనియే నా బోధల నొనర్చితిని. వేదాదులకు వ్యతిరేకమగు వచన మొకటియు నేన్నెడును వచ్చింది యుండలేదు. కావున నే నెట్టి యధర్మమును చేసియుండలేదని నే నెఱుగుదును. వేదకాస్త్రాది సమ్మతమగు ధర్మము నిరంకుశాధికారవర్గమున కధర్మముగ గనుపించిన కన్పింపవచ్చును. దానివలన మాకు హానిలేదు.

ఉద్యోగములను దూషించితిని ననుచార మొకటి నానై మోపబడినది. కాని వారి నెన్నడును నేను దూషించియుండలేదు. ఒకరిని దూషించుట హిందూమత ధర్మమునకును ననవాయవాద ధర్మమునకునుకూడ వ్యతిరేకము. కానివారియొద్దనుండు అధర్మమును 'మానడ'ను హితబోధమును మాత్రము చేసియుంటిని. ఆనాగోగ్యంతకు పంచదార చేదయినట్లు, అధర్మ వర్ణనలకు హితకాముల హితవాక్యములు వెగటుగ దోమట లో నాశ్వర్యములేదు. కావున ధర్మాధర్మముల గుర్తెఱుగజాలని కొందరి యధికారులకు మా అనవాయవాదుల సదుపదేశము ములు కన్పించు నుండిన నుండవచ్చును. కాని తాము చేయునది యధ్యుని యెరిగియు నుదరపోవ. శాధ్యమయి కాలము గడుపుచుండిన యధికారులకు మాత్రము మాముపదేశములు కొంతవరకు తలకెక్కుచున్నవని నే నెఱుగుదును. కాలము పరిపక్వమయినపుడది తెలిసివచ్చును.

దోషము, అధర్మమునకు యెట్టివి? ఆగ్యదేశాక్రమణ మొనర్చి యన్యుల సాత్తులను హక్కులను సగా యపేక్షించుచు వానిని యపహరించు మార్గములను నవలంబించుట దోషము అధర్మము నగునా? లేక, జన్మకాక్షు ఆగు స్వతంత్రమును సంపాదించు కొనుటకును సహజముగ దనుకు చెందుసాత్తులను హక్కులను జాగ్రత పరుచుకొనుటకు ప్రయత్నించుట దోషము అధర్మము నగునా? ఇందలి పరమార్థమే మాయద్వయ స్వరూపమును తెలుపగలదు. ఆ 1914 సంవత్సరమున బ్రిటన్ జ్యూనియై కత్తిమాసి యే ధర్మమును కాపాడుకొనియెనో, అధర్మమునే మేమిపుడు దౌర్జన్యహిత అనవాయవాదమున సాధింప సమకట్టితిమి. కాని నైరండు మార్గములకును హస్తీమతకాంతము భేదము కలదు. ఏమన బ్రిటన్ అవలంబించినమార్గము ప్రస్తుతము తమకు విజయనూపకముగ నుండిన ను నయ్యది ఆత్మ విశాళ కరమయి ప్రపంచమును ద్రోహించితను సా స్వర్ధత్వమును పురికొల్పచున్నది. మామార్గవట్టిదికాదు. మావిజయమువలన మాదేశమువలెగాక ప్రపంచమున కంతకును లాభము కలుగగలదు. కాంతి సమకూరగలదు. తన్మూలమున మా విజయము మాకధికా. దూ్యహత్వము కలిగింపజాలదు గాని గురుత్వమునీయుగలదు. ఇదియే మీ మామార్గములయందలి భేదము. మమ్ములను మీరు నిర్బంధవిధానములవలన నణగద్రొక్క ప్రయత్నించుచుండిరి. అది మాకు సాధ్యములేదు. ఏమన ధర్మము నిత్యము. ధర్మమున కెప్పుడును బాధకలుగ నేరదు. ప్రస్తుతము మీరు మీయద్వయమును నణగద్రొక్కితి మని సంకల్పించుట

యెట్టిదనగా జైలియం విజయముతోడ ప్రపంచమునంతను జయించితిని స. తిసిరిచిన కయిజరు సంతసముకంటిదని మమ్మాటికిని నమ్మును. మీమార్గమును పరిక్షించుకొనుట కొకమార్గము కలదు. తెల్లవారు మాదేశమున నడుగిడినపుడు రెండుదేశములును నెట్లున్నవో యట యిపుడెట్లున్నవో యొకసారి పరిక్షించి చూచినయెడల మీధర్మాధర్మములు తేటపడగలవు.

మే మీరహస్యమును వెల్లడించి సంతమాత్రమున రాజ ద్రోహులుగ పరిగణింపబడుచున్నారము. కాని రాజద్రోహులెవరు? నిజము నిలుకడమీద తెలియగలదు. (ఒకరు వాసి నట్లు) లియరు ప్రభువుతో నిచ్చకములాడి ధన రాజ్యాపహరణ మొనర్చిన పుత్రకలు పితృభక్తి గలవారల? లేక, తండ్రితో నిర్మోగమాటుముగ వృద్ధయులు తెలిపి తుదవరకాతనిని ప్రేమించిన పుత్రక పితృభక్తిగలవా? దీని సమాధానమును మీ కవిపుంగవుడే యెరిగించెను. అధికార దూర్వహులైన మంత్రినర్థమును, వారికి వంశమాగధులగు లోకలు తగిలించుకొనిన మా దేశీయులను రాజద్రోహులుగాని నిజమును బయ్యలు పెట్టు మా అనవాయవాదులు మాత్రము రాజద్రోహులు నన్నని సూర్యముగ చెప్పగలను. ఏమనగా నిజమును కప్పిపుచ్చుట వలన ఆత్మవిశాళము గలుగును. కావున నిజమును కప్పి పుచ్చుచున్న వైవాంశ ప్రభుత్వవిశాళమునకు కారకులగుదు రను భయము నాకుగలదు.

నిరంకుశాధికారులు 'మాప్రజలు' 'మాదేశము' 'మాప్రజలక్షేమము' అను మాడు పదములను నేర్చుకొని తన్మూలమున దేశమునకు ప్రభువునకు కూడ తిరిగి హానిచేయు చుండిరి. వైమాటిని కూర్చుకొని తన్మూలమున ప్రజలను కాల్చి చంపుటయు చీమకన్న హీనముగ జూచుటయు సధికార వర్గమునకు అలవాటు అయినది. లేకున్న పాంచాల దురంతములకు సమాధానము చెప్పలేక పోవుట యేల తటస్థించును? ఇట్టి నిజములను బయల్పరచి నందులకు నాబోజిస్త్రీలను కూడ నిర్బంధించుచుండిరి. కానిండు స్త్రీలనుగూడ కఠినముగ బాధించినపుడుగాని రాజ్యములు మారజాలవు. సీతను బాధింప సంతకాలము రాక్షసు మార్గమునకు మార్పు గలుగలేదు. కావున నేను నిర్బంధింప బడవలెనని సదా కోరుకొనుచుంటిని. అది నేటికి సమకూడెనని సంకల్పించు చుంటిని. మరయు నాంగ్రహాకతు తన ప్రియపుత్రకలలో నెల్ల నానై యెక్కు డనురాగము కలిగిండుట కానం దించుచు నామెకు నమస్కరించు చుంటిని. మీరొనర్చు కఠినచర్యలు దేశభిమానమును వీడిన మమ్ము బాధింప నేరవు.

ఎట్లన, "ఆగ్రోధవైరి జితేంద్రియత్వం, క్షమా, దయా, సర్వజనప్రియత్వ నిర్దోభదాతా భయశోకవర్జితం జ్ఞానస్థ చిహ్నందశ లక్షణానీ" అను ధర్మమును మేము గురుకుల వాసుమువలన నేర్వగలిగిమి. అత్యులమును అభివృద్ధిపరచుకొనుటకు యత్నించుచుంటిమి. కావున మా కఠినమార్గమును మా అత్యులమున జయింప నిశ్చయించుకొంటిమి. జయించుచుంటిమి. జయింపగలము. కావున నిక నే చెప్పవలసిన దేమియునులేదు. అయినను నీ క్రింది హితోపదేశముతో నేను ప్రస్తుత విషయమును ముగించుచుంటిని.

ఉ:- ఏను మృతుండ నొందుని ఇంతభయంబు మనంబు లోపలకొ, మానుము సంభవంబు గల మానవకోట్లకు జాపునిక్కముకొ, గాన హరిందిలంపు మిక గలదు జన్మమునీకు ధాత్రివై, మానవనాడ పొందెదవు మాధవలోకనివాస సౌఖ్యముకొ.

త్వరపడుడు. సమయము మించిన శిక్షిపోవును.

బెజవాడ మోతే హులలో

చింతామణి పోటి నాటకములు (కాంపిటిస్సన్ డ్రామాలు) 12-4-22 తేది బుధవారము నుండి ప్రారంభ మగును. కార్యదర్శిగారికి 11-4-22 తేది లోగా దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

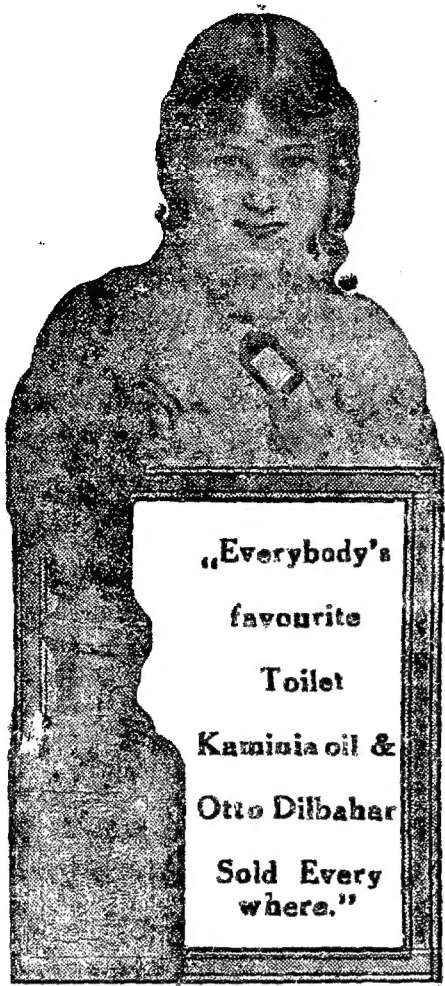
అన్ని డ్రామాలకు సీసన్ టికెట్లు డేట్లు రూ. 21; రూ. 9; రూ. 6.

ప్రకాశ రావు, సైకిటర్.

ప్రకటన

చందాదారులు మా ఆఫీసుకు ఉత్తరములు గాని మనిఆర్డరులు గాని పంపునపుడు తమ చందా నెంబరును ఉదాహరించు చుండినయెడల ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకు సులభముగా నుండును కనుక నికనుండి అట్లు తప్పుక గావింపవలెనని కోరుచున్నాము. ఆం|| ప|| వ్యవస్థాపకుడు.

వెంటుకలే అందము.

కాలిపోమండ, జాగ్రత్త!

వెంటుకలు దుష్కారముతో ఊడి రాకముననే త్వరపడుదు.
ఈడివచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంటుకలు పాడైపోవును.
అంతవరకు రానియవద్దు.

నేడే

కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు.

ఇది రిజర్వు చేయబడినది.

వెంటుకల కెట్టి రోగ మున్ను, రో మాంద్య మున్ను,
యిది దివ్యవధము.

వెంటుకలు చిట్లుట గాని, గరురుగ గాని యుండదు.
మీ వెంటుకలు మరల యెప్పుటి మెత్తదనమును గల్గి పట్టు
వలె నుండి మెరయుచుండును.

ఈ రోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

వెంటుకలు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుడు.

కామినీయా తలనూనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టమైన కేయము.

వెల బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయ. వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.
అన్ని బోటలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము
విక్రయించబడుచున్నది.

ఇది మందుల ముఖ్యమైన రంధరివద్దనున్న, సరకుల ముఖ్య
వారివద్దను గూడ దొరకును, లేకున్న,
సోలు యేకెంటు:—

ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ అండ్

కెమికల్స్ కంపెనీ,

155 జమ్మామక్కుడు, బాంబాయి.

(126)

మీకు నువ్వున ద్రవ్యము, లేక అల్లరు కావలసినప్పుడు
"టెటో డిల్ బహారు" కు వ్రాయుడు.
ఇది రిజర్వు చేయబడినది. అత్యద్భుతమైన గుణముగలది.
1/2 బోన్సు బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 0-0
1 బ్రాసు " " 0-12-0
1/2 బ్రాసు " " 0-8-0
కొన్ని ముక్కలు చేతి రూపాయలందు చల్లిన మిక్కిలి
మనోహరమైన వాసన చుట్టుప్రక్కలకు వ్యాపించును.

ఎ యి లే న్ బ ర్గు

క్రాడు ఆయిల్ ఎంజినులు

"ఎఫ్" టైపు. పరిమాణము 6-100 హెచ్. పి.

ఇప్పుడున్న పవరు ఎంజినులలో కెల్ల సులభమైనది, ధర తక్కువది.

ఎంజినులో చిక్కులేమియు నుండవు. సులభముగా నుంచును.

పనిని నమ్మకముగా ఆగకుండా చేయును. ఎంజినులోని వివిధాంగములు చాల మంచివి,
ఖర్చుతక్కువ, మిక్కిలి నమ్మకమైనవి.

చాల డబ్బుపెట్టికొను పెద్దపెద్ద ఎంజినులతో సమానమైనది. డబ్బు దండుగలేదు.

10-12 హెచ్. పి.	మామూలుధర రూ 2045	ప్రత్యేకపుధర రూ 1842
20-24 " "	" 2909	" 2618

"జెన్ ట్లు" వర్టికల్ ఎంజినులచే నడిపింపబడు పోర్ట్ బుల్ పంపులు.

214 సైజు ఎంజిను పరిమాణము 6 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 330 గాలనులు
216 " ఎంజిను పరిమాణము 8 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 457 3/4 "
218 " ఎంజిను పరిమాణము 10 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 622 3/4 "

WIELE & KLEIN

Importers, Manufacturers' Representatives, Agents and General Merchants,

MOUNT ROAD, MADRAS.

Telephone 248.

Telegrams : "KLRINCO," MADRAS.

ఓరియంటల్ గవర్న

మెంటు నెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్యురన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్స్, బాంబాయి.

సూచన:— హెచ్. ఎడ్వైన్ జోన్సు.

భద్రము రూ. 5,48,00,000 ప్రెజెంట్ యున్నది.

19-0-వ సంవత్సరము నందు

వరుంజిడి 91,06,338-0-11

ఇప్పుడు జరుగుచున్న అమ్మా

రెన్సుల మొత్తము 15,44,24,593-11-3

మునుపటికంటె ఇప్పుడు పాలిసి

వార్డుకు జాస్తిగా చెల్లించిన

మొత్తము 6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరచున పనిచేయుటకు ఏజెంట్లు
కావలయును. వారు అనుభవ కాలుమగ నుండ
వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాస
మునకు వ్రాయుడు. 672

Apply to:—

F. E. Vaid Esq, Branch Secretary
Oriental Assurance Building,

Post Box No. 8, Madras

వైద్యరత్న పండిత
డి. గోపాలాచార్యగారి

అమృతమలరత్నం

శిరస్సును కండ్లను పర్వదా కాపాడును
అన్ని విధ శిరోశోగములను బోగొట్టును
పార్శ్వనోష్ఠలను దూరము చేయును
కణితనోష్ఠలను నిర్మూలముచేయును
వీసగురోగముల రానివ్వదు
మెదడుకు బలము కలుగజేయును (శని)
కర్మములను పంపజేయును
కండ్లకు ను
అపస్మారముల దూరముచేయును
తలనరములకు బలమునిచ్చును (1045)
నేత్రరోగములకు హితము
మూర్ఖులను బోగొట్టును
తలచుండును బోసణమును
వెంటుకలను నెరయకుండజేయును
నెరసిన వెంటుకలను నలుపుజేయును
యోచనచేయువారికి మిక్కిలి హితకరము
మాడుపోట్లను నిర్మూలము చేయును
విద్యార్థులకు సర్వదాహితము
చర్మరోగులకు మంచిజేయును
తలమంటలను మాన్పును
అధికనిద్రను తగ్గించును
నిద్రలేమిని బోగొట్టును
దీని గుణములు అనుభవజ్ఞులకు తెలుసును.
వెల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0.
ప్యాకింగు పోస్టేజీప్రత్యేకము.
క్యాటలాగు ఉచితము.
అ యు ర్వే దా క్ర మం,
41, ఆచారపున్ విధి, జి. టి. మదరాసు.

కంపెనీని స్థాపించిన:— "నండిట్" మదరాసు.

బ్రహ్మశ్రీ, ఆయుర్వేదరత్న, పండిత, ఎన్. వి. శ్రీరామాచార్యులు, Ph. D. Sc.

గాలిచే కాస్తాక్రముగ తయారుచేయబడి ద్రావిడాయుర్వేద పండిత సమ్మేళనమున, వస్తుపదర్శనస్థానమున, క్షామాపాతముగ మొదటితరగతిలో యోగ్యతాపత్రము పొందిన

సిద్ధ కల్ప మ క ర ధ్వ జ ము

వైద్యప్రపంచమునకు ఆశ్చర్యజనకముగ కనిపెట్టి తయారుచేయబడినది.

వీక్షణములైనవిగాని, పురాతనములైనవిగాని, వ్యవస్థములైన వ్యాధులకు నుపయోగింపదగినది.

ప్రాచీన ఋష్యులచే చెప్పబడిన అసమానమైన ఈ ఔషధము అయుర్వేదకోశములచే చక్కగ పరిశీలించబడి మెప్పువడసినది. ఆనాలోగ్యముచే సౌఖ్యహీను లగు సకల జన సామాన్యమునకు జీవనోపకరణముగా చేపట్టటకు నేలాటి యాశ్చర్యకరము నుండదు.

ఈ ఔషధములకు సంపూర్ణముగ నివర్తించు వ్యాధుల వివరము:—నరములకు సత్తునిలేకపోవుట, పొడ మొదలగు చర్మవ్యాధులు, ఉత్సాహములేకుండుట, జ్ఞాపకశక్తి తగ్గుట, ఆకలి నుండగిండుట, పాండురోగము వాపు, కీళ్లపట్టు, కీళ్లనొప్పులు, పక్షవాతము, అతిమాత్రము మొదలగు మూత్రవ్యాధులు, మూలవ్యాధి, కాసకాగ్ధము, అప్సత్తము లోనగు అజీర్ణవ్యాధులును, ప్రమేహము (అంటువ్యాధులు) కొడుకు మొదలగు దుష్ప్రక్రియబంధమైన అన్నివిధములైన చర్మవ్యాధులను, స్త్రీలకు కలుగు న్యూనాధిక ఋతుక్రస్రావ ములను, ఋతుకాలమున కలుగు కులలను పోగొట్టును.

ఇంతేకాదు:—సకలవిధవ్యాధులను పోగొట్టి జేహమునకు రేజన్సును, బలమునిచ్చి ఆరోగ్యమును కలుగజేయగలిగిన ఔషధములలో నిది శుభ్ర ని.

బాల్యమున దురభ్యాసముచే లభ్యపడు శుక్లవర్ణము మొదలగు గాఢ పురుషత్వమునకు లోతములకు కలుగజేయు వ్యాధులను తుదముట్ట పోగొట్టుమందు ఇది ఒక్కటియే యని నొక్కి చెప్పదగియున్నది. జేహమున చెదలినవలె పోగొట్టి, శుద్ధమైన రక్తమును కలుగజేసి శరీరదార్భ్యమును, ఆయుర్వృద్ధిని ఇచ్చునట్టి ఈ యాషధము దివ్యోషధము ఇది మకరధ్వజయోగమున వేర్వేరుగా వస్తువులనే గాక నింకను విలువ గల ముత్యములు, స్వర్ణము, లోహములును, అనేకమూలికావిశేషములును చేర్చి చేయబడినది.

ఈ ఔషధమును, కాల దేశ దేవతత్వైది భేదములను గమనించక, పథ్యనియమము లేక స్త్రీపురుషు లెవరైనను రసాయనము (Tonic) గ నుపయోగించదగును. మందును పుచ్చుకొను ప్రకారమును, పథ్యము వివరములను మందువెంట ప్రత్యేకముగ పంపబడును.

ఒక మాసములోనే సంపూర్ణగుణమును కలుగజేయు, (60) అరువదిమాత్రము గల యొకబుడ్డి వెల రు. 10-0-0 లు మాత్రమే. తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము. [2775]

విలాసము:—ఎన్. వి. శ్రీరామాచార్యులు, మేనేజింగు డైరెక్టరు, మదరాసు ఆయుర్వేద ఔషధశాల, లిమిటెడ్, తపాలాపెట్టె నెం 151 రు, తిండిలిసము కలెక్టు, మద్రాసు.

హనుమాన్ బోరక్సు నబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యశ్చర్యకరముగా

కుదుర్చును.

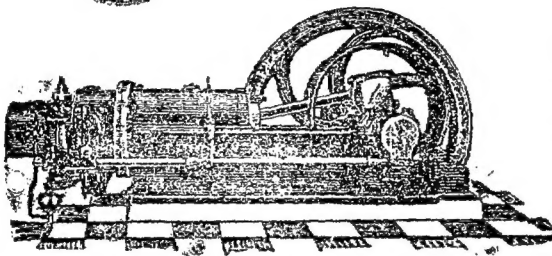
ఎన్. రంగనాథంశెట్టి ఆంధ్రు బ్రదర్సు, మద్రాసు

రాబ్బన్ కూడాయిలు ఇంజనులు

20, 26, 60

గుర్తులు

పవరుగలవి

స్టాకులో నిధి

ముగనున్నవి.

దరలు నరసము

మావద్ద మిల్లు సామానులు యావత్తు గూడ దొరకును.

ఇంయండిన్ కామర్సు అండు ఇండ్ర స్టీను కంపెనీ.

తెలిగ్రాములు "Lucky", 40 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

పవలు కంపెనీ వారి ప్రత్యేక వృద్ధి ఔషధములు

ఈ క్రింద చెప్పబడిన ఔషధములు శరీరకాత్మ్యమునకును, గోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాత్మ్యములచే కాత్మ్యపరిశోధనానుసారము యెన్నుకొనబడినవి.

మా ఔషధముల తయారుజేయు కాలలో వలగా సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల పెద్ద ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలికలు కృత్రికాత్మ్యప్రకారము, రసాయన కాత్మ్య ప్రకారము, భూ తద్వముగుండ గూడ పరిశుభ్రములగును. అచట బి. సి. స్టాండర్డు ప్రకారము రసాయనములు మూలికల వి తయారు గనును కావున యీ ఔషధములు పారిశుద్ధ్యతయున్న, నమ్మకమున్న యేమాత్రమును అనుమానింప నక్కరలేదు.

డాక్టరు యాసన్న సిరపు

సిరపు ఫెర్రి ఫాస్ఫేటిస్ కాంపౌండు క్విన్సెను యెట్స్పిక్సియా

ఈసిరపు డాక్టరు యాసన్నపద్ధతి ననుసరించి విరసఫాస్ఫేటులు, క్వెస్సె, స్పిక్సియా యివన్నియుజేసి దిగ్గముగ తయారు జేయబడినది.

ఈ ఔషధము అతిఉష్ణప్రదేశములోగాని యిండియాలో నుండుటవలన గలుగు దుర్బలత్వ మును పోగొట్టుటకును, మానసిక జేశన-బాధగాని దుర్బలత్వమునుగాని పోగొట్టుటకును శ్రవంచ మంతటను ప్రదికక్కిన దివ్యోషధము.

వెల పెద్దబుడ్డి రు 2-8-0 మిడియం పైజా గుడ్డి రు 1-4-0. చిన్నబుడ్డి 12 అణాలు.

కెమికల్ ఫుడ్

ఇది ఐరన్, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు

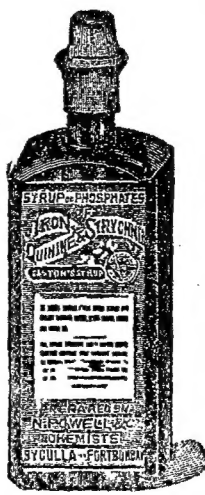
శుభ్రముగనుండును. అడుగున సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడెల్ఫియా యెడ్వర్డు పారిషుగారు చెప్పిన పాల్డ్రప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచియౌషధము. రుచిచూసుండును. మంచిరక్త కృత్తిగావించి నరములకు పుష్టినిచ్చును.

పెద్దపైజా బుడ్డి రు 1-12-0, మిడియం రు 1-0-0, చిన్నపైజా 10 అణాలు.

పవలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వాయుడు.

N. POWELL & Co. Manufacturing Chemists, Bombay

త్రివృత్ లేవ్యాము

త్రివృత్ లేవ్యాము: చిన్న పిల్లలకు ముదిలివారికి నుపయోగము చేయును.

త్రివృత్ లేవ్యాము: మూలవ్యాధులకు పోగొట్టును.

త్రివృత్ లేవ్యాము: ప్రతివేరలలోను బుచ్చుకొనిన నుపయోగము అగును.

త్రివృత్ లేవ్యాము: విరేచనోపకరణములలో కెల్ల మంచి దని చిరకాలాభ్యుదయము కల్పనానములో చెప్పి యున్నాను. అజీర్ణభోజనము, వేరల తిప్పిన భోజనములకు బాగా జీర్ణముగాక పేగులలో ఉండి, కడుపుపోగు, అన్నము ఇవ్వమలేకపోవుట, అశక్తి మొదలగు వ్యాధులు ములుగలిగి ఉన్నపుడు త్రివృత్ లేవ్యాము బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విరేచనము అగు నట్లుజేసి తేలిక గలిగిండును.

10 తులముల వెల రు 1-0-0

40 ,, వెల రు 3-0-0

కాబులూగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి బి. ఏ. ఎం. బి. సి

మేనేజింగు డైరెక్టరు ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

19, హిందూ రోడ్డు, మాంటురోడ్ - మదరాసు.